2011 MARKET DISCIPLINE REPORT

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3
METODOLOGIE WYLICZEŃ WYMAGANYCH PRZEZ NADZÓR 3
1. OŚWIADCZENIE O ODPOWIEDZIALNOŚCI ZARZĄDU 4
2. ZAKRES 5
3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W GRUPIE 13
4. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA 19
5. RYZYKO KREDYTOWE 29
6. RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA 45
7. TECHNIKI ZMNIEJSZANIA RYZYKA 47
8. EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE W KSIĘDZE BANKOWEJ 50
9. OPERACJE SEKURYTYZACYJNE 52
10. WYMOGI KAPITAŁOWE W ODNIESIENIU DO KSIĘGI HANDLOWEJ 61
11. WYMOGI KAPITAŁOWE W ODNIESIENIU DO RYZYKA WYMIANY I TOWAROWEGO 67
12. WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH DLA RYZYKA OPERACYJNEGO 67
13. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ W KSIĘDZE BANKOWEJ 72

WPROWADZENIE

Niniejszy dokument zatytułowany “Dyscyplina rynkowa w 2011 roku” został opracowany celem spełnienia wymogów informacyjnych, o których mowa w Filarze III Bazylei II uzupełniając w ten sposób Raport Roczny 2011 Banco Comercial Português, S.A. (zwanego dalej “Bankiem” lub “Millennium bcp”) dotyczących przekazania informacji na temat zarządzania ryzykiem i adekwatności kapitałowej w ujęciu skonsolidowanym tzn. przedstawia szczegółowe informacje na temat kapitału, wypłacalności, zaakceptowanegoryzyka, kontroli i procesów z obszaru zarządzania.

Niniejszy dokument został opracowany zgodnie z wymogami informacyjnymi, o których mowa w Zarządzeniu Banco de Portugal nr. 10/2007 i zawiera wszelkie dodatkowe informacje, które uznaje się za istotne celem oceny profile ryzyka i adekwatności kapitałowej Banku w ujęciu skonsolidowanym.

METODOLOGIE WYLICZEŃ WYMAGANYCH PRZEZ NADZÓR

W odpowiedzi na wniosek złożony przez Millennium Group, Banco de Portugal formalnie zatwierdził przyjęcie metodologii wewnętrznych ratingów (IRB) do wyliczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe i kontrahenta, celem pokrycia znaczącej części ryzyka wynikającego z działalności w Portugalii z dniem wejścia w życie 31 grudnia 2010 roku. W zakresie stopniowego przyjmowania podejścia IRB do szacowania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe i kontrahenta oraz, po zatwierdzeniu wniosku złożonego przez Bank, Banco de Portugal formalnie zatwierdził rozszerzenie tej metody na podklasy “odnawialne pozycje detaliczne” oraz “pozostałe pozycje detaliczne” w Portugalii z dniem 31 grudnia 2011 roku. W okresie pierwszych sześciu miesięcy 2009 roku Bank otrzymał decyzję Banco de Portugal umożliwiającą wykorzystanie podejścia zaawansowanego (model wewnętrzny) w odniesieniu do ogólnego ryzyka rynkowego i podejścia standardowego w zakresie ryzyka operacyjnego.

Niezależnie od podania bardziej szczegółowych informacji w następnych rozdziałach, przedstawiamy w Tabeli I zestawienie metod wyliczania wymogów kapitałowych stosowanych w sprawozdawczości nadzorczej oraz odnośny geograficzny zakres stosowania.

Tab. I - Wymogi kapitałowe: metoda kalkulacji i zakres zastosowań [1]

	31-12-2011	31-12-2010
Ryzyko kredytowe i ryzyko kredytowe kontrahenta		
Detal		
- Kredyty zabezpieczone nieruchomosciami mieszkaniowymi		
nieruchomosciami komercyjnymi	IRB Zaawansowana	IRB Zaawansowana
- Małe firmy	IRB Zaawansowana	IRB Zaawansowana
- Odnawialne pozycje detaliczne	IRB Zaawansowana	Standardowa
- Pozostałe pozycje	IRB Zaawansowana	Standardowa
Firmy	IRB Foundation [2]	IRB Foundation [2]
Pozostałe kredyty i należności	Standardowa	Standardowa
Ryzyko rynkowe		
Instrumenty dłużne	Modele wewn.	Modele wewn.
Kapitałowe papiery wartościowe	Modele wewn.	Modele wewn.
Ryzyko walutowe	Modele wewn.	Modele wewn.
Ryzyko towarowe	Standardowa	Standardowa
Ryzyko operacyjne	Standardowa	Standardowa

(1) The scope of application of the IRB approach and Internal Models is limited to the exposures in the perimeter managed centrally from Portugal, excluding the Standard method of operational risk, whose adoption was authorised in 2009 for application on a consolidated basis.

(2) Exposures derived from the real estate promotion segment and simplified rating system, while

belonging to the Companies risk category, are weighted by the Standardised approach.

1. OŚWIADCZENIE O ODPOWIEDZIALNOŚCI ZARZĄDU[1]

I. Niniejsze oświadczenie o odpowiedzialności wydane przez Zarząd Banco Comercial Português, S.A., odnosi się do Raportu: Dyscyplina Rynkowa 2011 zgodnie z postanowieniami Zarządzenia Banco de Portugal nr 10/2007.

II. W rezultacie ogłoszenia w dniu 3 kwietnia 2007 roku Dekretów-Ustaw nr 103/2007 i 104/2007 dokonujących przeniesienia postanowień Dyrektywy nr 49/2006 (Dyrektywa w sprawie adekwatności kapitałowej) oraz Dyrektywy nr 48/2006 (Dyrektywa bankowa) odpowiednio do krajowego porządku prawnego, reżimy ostrożnościowe dotyczące instytucji kredytowych i spółek inwestycyjnych w Portugalii obejmują wymogi proponowane w Nowej Umowie Kapitałowej znanej zwykle pod nazwą „Bazylea II" tworzącej nowe ramy regulacyjne dla adekwatności kapitałowej mające zastosowanie do instytucji finansowych.

III. System stworzony przez "Bazyleę II" opiera się na trzech uzupełniających się wzajemnie filarach:

- Filar I obejmuje regulacje dotyczące ustalania minimalnego poziomu funduszy własnych zabezpieczających przez ryzykiem kredytowym, rynkowym i operacyjnym;
- Filar II określa główne zasady prowadzenia nadzoru i zarządzania ryzykiem, w tym procesu samooceny adekwatności kapitałowej;
- Filar III uzupełnia powyższe dwa filary wymogami dotyczącymi przekazywania informacji o sytuacji finansowej i wypłacalności instytucji kredytowych, określając wymogi w zakresie publikowania informacji odnośnie systemów i procesów zarządzania kapitałem i ryzykiem mając na celu podniesienie dyscypliny rynkowej.

IV. Stąd, raport "Dyscyplina Rynkowa 2011" przygotowany w ramach Filaru III jest czwartym raportem przedstawiającym ten temat opracowanym i opublikowanym przez Bank zgodnie z obowiązującymi przepisami i praktykami stosowanymi przez czołowe międzynarodowe banki.

V. Ponieważ wymogi regulacyjne nie przewidują takiego obowiązku, niniejszy raport nie podlegał audytowi przez zewnętrznego biegłego rewidenta Banku. Niemniej jednak raport podaje informacje już przedstawione w audytowanych skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, w Raporcie Rocznym za 2011 rok, który będzie podlegał analizie i zatwierdzeniu przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, które odbędzie się w dniu 31 maja 2012 roku.

VI. Niniejszy raport został podzielony na następujące rozdziały:

1. Oświadczenie o odpowiedzialności Zarządu
2. Zakres
3. Zarządzanie ryzykiem w Grupie
4. Adekwatność kapitałowa
5. Ryzyko kredytowe
6. Ryzyko kredytowe kontrahenta
7. Techniki łagodzenia ryzyka kredytowego
8. Ekspozycje kapitałowe w księdze bankowej
9. Operacje sekurytyzacyjne
10. Wymogi odnośnie funduszy własnych w księdze handlowej

[1] Przyp. tłum.: Uwzględniając różnice prawnych w strukturze organów instytucji pomiędzy systemem anglosaskim, a polskim angielskie określenie Executive Committee of the Board of Directors (dosł. Komitet Wykonawczy Rady Dyrektorów) przetłumaczono na Zarząd celem jak najdokładniejszego określenia zakresu odpowiedzialności organu.

11. Wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko kursowe i ryzyko związane z transakcjami w towarach
12. Wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko operacyjne
13. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

W odniesieniu do informacji przedstawionych w raporcie "Dyscyplina Rynkowa 2011" Zarząd:

VII. Potwierdza, niniejszym, że wszelkie procedury uważane za konieczne zostały przeprowadzone oraz, że według swojej najlepszej wiedzy, wszelkie podane tu informacje są prawdziwe i wiarygodne;

VIII. Zapewnia prawidłową jakość wszelkich ujawnianych tu informacji, w tym informacji dotyczących podmiotów lub pochodzących od podmiotów wchodzących w skład grupy ekonomicznej, której instytucja jest członkiem; oraz

IX. Zobowiązuje się do terminowego publikowania wszelkich zmian, które mogą się pojawić w trakcie roku finansowego następującego po roku, którego dotyczy niniejszy raport.

Porto Salvo, 22 maja 2012

Zarząd Banco Comercial Português, S.A.

2. ZAKRES

2.1. BANCO COMERCIAL PORTUGUÊS, S.A.

Millennium bcp jest spółką notowaną na giełdzie papierów wartościowych, w której kapitał akcyjny można inwestować (spółka publiczna), z siedzibą w Praça D. João I, 28, w Porto, zarejestrowaną w Rejestrze Handlowym Porto pod numerem rejestru i identyfikacji podatkowej 501,525,882, zarejestrowaną w Banco de Portugal pod numerem kodu 33, w Komisji Rynku Papierów wartościowych, jako pośrednik finansowy pod numerem 105 oraz w Portugalskim Instytucie Ubezpieczeń jako zależny pośrednik ubezpieczeniowy pod numerem 207,074,605.

Na dzień 31 grudnia 2011 kapitał akcyjny Banku był w pełni opłacony i wynosił 6,064,999,986 EUR, podzielony na 7,207,167,060 akcji bez wartości nominalnej. Akcje zwykłe, zdematerializowane i nominalne akcje są zarejestrowane w zcentralizowanym systemie zarządzanym przez Interbolsa – Sociedade Gestora de Sistemas de Liquidação e de Sistemas Centralizados de Valores Mobiliários, S.A.

Bank jest spółka publiczną utworzona w Portugalii w oparciu o akt publiczny z dnia 25 czerwca 1985 roku, spółka matką szeregu spółek, które kontroluje lub współdziała w grupie zgodnie z warunkami art. 21 Kodeksu Papierów wartościowych (zwany dalej "Grupą" lub "Grupą BCP"), a także podlega nadzorowi ze strony Banco de Portugal, w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym, zgodnie z Ogólnymi Ramami Prawnymi dotyczącymi Instytucji Kredytowych i Spółek Finansowych (Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras).

Statut Banku, a także jego Raporty Roczne, w ujęciu jednostkowym i skonsolidowanym, są dostępne publicznie w siedzibie Banku oraz na jego stronach internetowych pod adresem www.millenniumbcp.pt.

2.2. PODSTAWA I PARAMETRY KONSOLIDACJI DLA CELÓW KSIĘGOWYCH I OSTROŻNOŚCIOWYCH

Informacje podane w niniejszym dokumencie zostały przedstawione w ujęciu skonsolidowanym w celach ostrożnościowych zgodnie z warunkami określonymi w Zarządzeniu Banco de Portugal nr. 10/2007, co się różni od konsolidacji w księgach Grupy zrealizowanej zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (IFRS) zatwierdzonymi przez Unię Europejską (UE) postanowieniami Rozporządzenia (UE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 lipca 2002, przeniesionego do systemu prawnego Portugalii Dekretem-Ustawą 35/2005 z dnia 17 lutego oraz Informacją Banco de Portugal nr 1/2005.

Podstawowe różnice pomiędzy konsolidacją dla celów ostrożnościowych, a konsolidacją księgową Grupy dotyczą traktowania spółek prowadzących inną działalność, niezgodną z postanowieniami Ogólnych Ram Prawnych Regulujących Instytucje Kredytowe i Spółki Finansowe w aspekcie nadzoru w ujęciu skonsolidowanym zgodnie z Zarządzeniem Banco de Portugal nr 8/94, tzn. spółek handlowych, przemysłowych, rolniczych lub ubezpieczeniowych.

Spółki, o których mowa w poprzednim akapicie zostały wyłączone z konsolidacji dla celów ostrożnościowych. Niezależnie od powyższego, zgodnie z Zarządzeniem nr 8/94, Banco de Portugal może podjąć decyzję o uwzględnieniu niektórych spośród tych spółek w konsolidacji dla celów ostrożnościowych jeżeli i gdy uzna to za najlepsze rozwiązanie by spełnić cele nadzorcze.

Ponadto, udziały wyłączone z konsolidacji dla celów ostrożnościowych, a które są wykazywane w sprawozdaniach finansowych dla celów nadzorczych w ujęciu skonsolidowanym zgodnie z metodą kapitałową, mogą zostać odjęte od kwoty skonsolidowanych funduszy własnych, w całości lub części, zgodnie z postanowieniami Zarządzenia Banco de Portugal 6/2010, i opisem szczegółowym przedstawionym w rozdziale 4 Adekwatność kapitałowa. W sprawozdaniach skonsolidowanych w celach ostrożnościowych Nie istnieją spółki, które nie zostały uwzględnione w konsolidacji dla celów ostrożnościowych, których fundusze własne byłyby na poziomie niższym niż wymagany poziom minimalny. Zgodnie z postanowieniami art. 4 Dekretu-Ustawy nr 104/2007 z 3 kwietnia nie ma również żadnych podmiotów podległych uwzględnionych w konsolidacji dla celów ostrożnościowych, co do których obowiązki dotyczące minimalnych poziomów funduszy własnych i limitów dużych ekspozycji by nie miały zastosowania. Wreszcie, nie ma żadnych istotnych, obecnych ani przyszłych, przeszkód odnośnie natychmiastowego transferu funduszy własnych lub spłaty zobowiązań pomiędzy Bankiem, a jego podmiotami podległymi aczkolwiek w odniesieniu do Angoli i Mozambiku obowiązujące zasady mogą uwarunkować przepływ i transfery funduszy jednak bez ewentualnego, istotnego znaczenia na poziomie Grupy.

W tabeli II przedstawiono podmioty będące elementami Grupy na dzień 31 grudnia 2011, wskazując metodę konsolidacji którą zastosowano w stosunku do nich oraz dodając odpowiednie dodatkowe uwagi, których celem jest podkreślenie sposobu potraktowania, zgodnie z regulacjami, wyłączonymi z konsolidacji dla celów ostrożnościowych.

Tab. II - Metody konsolidacji i zastosowanie regulacyjne

	31 grudzień 2011			
	Księgowa metoda konsolidacji	Siedziba	Działalność gospodarcza	% kontroli
Millennium bcp Gestão de Activos - Sociedade Gestora de Fundos de Investimento, S.A.	Pełna	Portugalia	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
Interfundos - Gestão de Fundos de Investimento Imobiliários, S.A.	Pełna	Portugalia	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
BII Investimentos International, S.A.	Pełna	Luxembourg	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
BCP Capital - Sociedade de Capital de Risco, S.A.	Pełna	Portugalia	Venture Capital	100,0%
Banco de Investimento Imobiliário, S.A.	Pełna	Portugalia	Bankowość	100,0%
BII Internacional, S.G.P.S., Lda.	Pełna	Portugalia	Spółka holdingowa	100,0%
BII Finance Company	Pełna	Cayman Islands	Inwestycje	100,0%
Banco ActivoBank, S.A.	Pełna	Portugalia	Bankowość	100,0%
BIM - Banco Internacional de Moçambique, S.A.	Pełna	Mozambik	Bankowość	66,7%
Banco Millennium Angola, S.A.	Pełna	Angola	Bankowość	52,7%
Bank Millennium, S.A.	Pełna	Polska	Bankowość	65,5%
Millennium TFI - Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych, S.A.	Pełna	Polska	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
Millennium Dom Maklerski S.A.	Pełna	Polska	Brokerage	100,0%
Millennium Leasing Sp. z o.o.	Pełna	Polska	Leasing	100,0%
BBG Finance BV	Pełna	Holandia	Inwestycje	100,0%
TBM Sp.z o.o.	Pełna	Polska	Doradztwo i usługi	100,0%
MB Finance AB	Pełna	Szwecja	Inwestycje	100,0%
Millennium Service Sp. z o.o	Pełna	Polska	Usługi	100,0%
Millennium Telecomunication Sp. z o.o.	Pełna	Polska	Dział. maklerska	100,0%
BG Leasing S.A	Pełna	Polska	Leasing	74,0%
Banque Privée BCP (Suisse) S.A.	Pełna	Szwajcaria	Bankowość	100,0%
Millennium Bank, Societé Anonyme	Pełna	Grecja	Bankowość	100,0%
Millennium Fin, Vehicles, Vessels, Aplliances and Equipment Trading, Societé Anonyme	Pełna	Grecja	Inwestycje	100,0%
Millennium Mutual Funds Management Company, Societe Anonyme	Pełna	Grecja	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
Banca Millennium S.A.	Pełna	Rumunia	Bankowość	100,0%
Millennium bcp Participações, S.G.P.S., Sociedade Unipessoal, Lda.	Pełna	Portugalia	Spółka holdingowa	100,0%
Bitalpart, B.V.	Pełna	Holandia	Spółka holdingowa	100,0%
BCP Investment, BV	Pełna	Holandia	Spółka holdingowa	100,0%
ALO Investment B.V.	Pełna	Holandia	Spółka holdingowa	100,0%
BCP Holdings (USA), Inc.	Pełna	USA	Spółka holdingowa	100,0%
MBCP Reo I, LLC	Pełna	USA	Zarządzanie nieruchomosciami	100,0%

	31 grudzień 2011			
	Księgowa metoda konsolidacji	Siedziba	Działalność gospodarcza	% kontroli
MBCP Reo II, LLC	Pełna	USA	Zarządzanie nieruchomosciami	100,0%
Millennium bcp Bank & Trust	Pełna	Cayman Islands	Bankowość	100,0%
BCP Finance Bank, Ltd.	Pełna	Cayman Islands	Bankowość	100,0%
BCP Finance Company	Pełna	Cayman Islands	Inwestycje	100,0%
Millennium BCP - Escritório de Representações e Serviços, Ltda.	Pełna	Brazylia	Usługi finansowe	100,0%
Millennium BCP Teleserviços - Serviços de Comércio Electrónico, S.A.	Pełna	Portugalia	Usługi video-tekstowe	100,0%
Caracas Financial Services, Limited	Pełna	Cayman Islands	Usługi finansowe	100,0%
Millennium bcp Imobiliária, S.A	Pełna	Portugalia	Zarządzanie nieruchomosciami	99,9%
Millennium bcp - Prestação de Serviços, A.C.E.	Pełna	Portugalia	Usługi	91,5%
Servitrust - Trust Managment and Services S.A.	Pełna	Portugalia	Usługi finansowe	100,0%
Imábida - Imobiliária da Arrábida, S A.	Pełna	Portugalia	Zarządzanie nieruchomosciami	100,0%
QPR Investimentos, S.A.	Pełna	Portugalia	Doradztwo i usługi	100,0%
Propaço-Sociedade Imobiliária de Paço D'Arcos, Lda.	Pełna	Portugalia	Branża deweloperska	52,7%
Fundo de Investimento Capital de Risco M Inovação	Pełna (3)	Portugalia	Fundusze inwestycyjne	60,7%
Fundo de Investimento Gestão Imobiliária	Pełna (3)	Portugalia	Fundusze inwest. nieruchomości	100,0%
Fundo de Investimento Imobiliário Imorenda	Pełna (3)	Portugalia	Fundusze inwest. nieruchomości	100,0%
Fundo de Investimento Oceanico II	Pełna (3)	Portugalia	Fundusze inwest. nieruchomości	100,0%
Fundo de Investimento Sand Capital	Pełna (3)	Portugalia	Fundusze inwest. nieruchomości	100,0%
Fundo de Investimento Stone Capital	Pełna (3)	Portugalia	Fundusze inwest. nieruchomości	100,0%
Fundo Imosotto Acumulação	Pełna (3)	Portugalia	Fundusze inwest. nieruchomości	100,0%
Gestão Imobiliária Fundo Especial Investimento Imobiliário Fechado	Pełna (3)	Portugalia	Fundusze inwest. nieruchomości	100,0%
Academia Millennium Atlântico	Praw własności (1)	Angola	Edukacja	33,0%
ACT-C-Indústria de Cortiças, S.A.	Praw własności (1)	Portugalia	Przemysł wydobywczy	20,0%
Baía de Luanda	Praw własności (1)	Angola	Usługi	10,0%
Banque BCP, S.A.S.	Praw własności (1)	Francja	Bankowość	19,9%
Banque BCP (Luxembourg), S.A.	Praw własności (1)	Luxembourg	Bankowość	19,9%
Constellation	Praw własności (1)	Mozambik	Zarządzanie nieruchomosciami	20,0%
Beira Nave	Praw własności (1)	Mozambik	Sprzęt elektroniczny	22,8%
Luanda Waterfront Corporation	Praw własności (1)	Cayman Islands	Usługi	10,0%
Lubuskie Fabryki Mebli S.A	Praw własności (1)	Polska	Produkcja mebli	50,0%
Pomorskie Hurtowe Centrum Rolno - Spozywcze S.A	Praw własności (1)	Polska	Biznes hurtowy	38,4%
Nanium, S.A	Praw własności (1)	Portugalia	Sprzęt elektroniczny	41,1%
SIBS - Sociedade Interbancária de Serviços, S.A.	Praw własności (1)	Portugalia	Bankowość	21,9%
Sicit - Sociedade de Investimentos e Consultoria em Infra-Estruturas de Transportes, S.A.	Praw własności (1)	Portugalia	Consulting	25,0%
UNICRE - Cartão Internacional de Crédito, S.A.	Praw własności (1)	Portugalia	Karty kredytowe	32,0%

	31 grudzień 2011			
	Księgowa metoda konsolidacji	Siedziba	Działalność gospodarcza	% kontroli
VSC - Aluguer de Veículos Sem Condutor, Lda.	Praw własności (1)	Portugalia	Długotermin. wynajem	50,0%
S&P Reinsurance Limited	Pełna (2)	Irlandia	Ubezp. życiowe - reasekuracja	100,0%
SIM - Seguradora Internacional de Moçambique, S.A.R.L.	Pełna (2)	Mozambik	Ubezpieczenia	89,9%
Millenniumbcp Ageas Grupo Segurador, S.G.P.S., S.A.	Praw własności (2)	Portugalia	Spółka holdingowa	49,0%
Caravela SME nº1	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Caravela SME nº2	Pełna	Portugalia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Kion Mortgage Finance PLC I	Pełna	Wlk. Brytania	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Kion Mortgage Finance PLC II	Pełna	Wlk. Brytania	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Magellan Mortgages No.2 PLC	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Magellan Mortgages No.3 PLC	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	82,4%
Magellan Mortgages No.5	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Magellan Mortgages No.6	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Nova Finance nº4	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Orchis Sp zo.o.	Pełna	Polska	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Tagus Leasing No 1 Limited	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%

(1) Podmiot wyłączony z konsolidacji regulacyjnej, którego wpływ na współczynniki wypłacalności wynika z oceny wymogów kapitałowych kwoty kapitału zaksięgowanego w aktywach bilansowych.

(2) Podmiot wyłączony z konsolidacji regulacyjnej, który jest odejmowany od funduszy własnych zgodnie z Informacją 6/2010 Banco de Portugal.

(3) Podmiot wyłączony z konsolidacji regulacyjnej, którego wpływ na współczynniki wypłacalności wynika z oceny wymogów kapitałowych jednostek uczestniczących w funduszu inwestycyjnym.

W dalszej części niniejszego dokumentu przedstawiono opis metod konsolidacji dla celów księgowych oraz odnośne kryteria wyboru obowiązujące w Grupie.

Pełna konsolidacja

Inwestycje w podmioty podległe, w których Grupa posiada udziały kontrolne są w pełni skonsolidowane od dnia przejęcia przez Grupę kontroli nad ich działalnością finansową i operacyjną do dnia, w którym taka kontrola wygasa. Uznaje się, że Grupa kontroluje podmiot, jeżeli Grupa posiada ponad połowę praw głosu. Ponadto, Grupa kontroluje podmiot, bezpośrednio lub pośrednio, gdy posiada prawi do kierowania polityką finansową i operacyjną podmiotu celem uzyskania korzyści z działalności podmiotu nawet jeżeli udział w kapitale podmiotu będący w posiadaniu Grupy jest niższy niż 50%.

Ponadto, Grupa w pełni konsoliduje spółki celowe ("SPV") powstałe w wyniku transakcji sekurytyzacyjnych obejmujących aktywa podmiotów Grupy realizowanych w oparciu o kryteria przedstawione w rozdziale 9.2 Polityki księgowe Grupy odnośnie traktowania transakcji sekurytyzacyjnych. Poza tymi SPV powstałymi w wyniku transakcji sekurytyzacyjnych, żadne inne SPV nie zostały skonsolidowane uwzględniając fakt, że nie spełniają one kryteriów określonych w SIC 12.

Ponadto Grupa zarządza aktywami będącymi w posiadaniu funduszy inwestycyjnych, których jednostki uczestnictwa pozostają w posiadaniu osób trzecich. Sprawozdania finansowe tych podmiotów nie podlegają konsolidacji w Grupie, z

wyjątkiem podmiotu, w którym Grupa posiada ponad 50% jednostek uczestnictwa. Niemniej jednak, podmioty konsolidowane w celach księgowych są wyłączone z konsolidacji w celach ostrożnościowych, jak stwierdzono powyżej, przy czym ich wkład wykazany jest w wyliczeniu wymogów odnośnie funduszy własnych.

Konsolidacja proporcjonalna

Podmioty kontrolowane wspólnie, konsolidowane metodą proporcjonalną, to podmioty, które Grupa kontroluje wspólnie w oparciu o postanowienia umowne. Skonsolidowane sprawozdania finansowe obejmują, w odpowiednich pozycjach, proporcjonalne udziały Grupy w aktywach, zobowiązaniach, przychodach i wydatkach podmiotów, z uwzględnieniem składników o tym samym charakterze w poszczególnych pozycjach od dnia rozpoczęcia wspólnej kontroli do daty jej zakończenia. Na dzień 31 grudnia 2011, Grupa nie konsolidowała żadnego podmiotu metoda proporcjonalną.

Konsolidacja kapitałowa

Inwestycje w spółki powiązane są konsolidowane metodą kapitałową w okresie od dnia, w którym Grupa przejmuje istotny wpływ na podmiot do dnia, gdy ten wpływ wygasa. Podmioty powiązane to te, na które Grupa ma istotny wpływ, ale nie ma nad nimi kontroli, w zakresie decyzji w obszarze polityki finansowej i operacyjnej podmiotu , w który inwestuje. Zakłada się, że Grupa posiada istotny wpływ, gdy posiada, pośrednio lub bezpośrednio, 20% lub więcej praw głosu w zgromadzeniu podmiotu, w który inwestuje. Jeżeli Grupa posiada, pośrednio lub bezpośrednio, mniej niż 20% praw głosu w podmiocie, w który inwestuje, uznaje się, że nie posiada istotnego wpływu o ile nie można takiego wpływu w sposób wyraźny wykazać.

Wywierania istotnego wpływu przez Grupę zwykle dowodzi się na jeden lub więcej następujących sposobów:

- Reprezentacja w radzie dyrektorów lub innym odpowiednim organie podmiotu, w który Grupa inwestuje;
- Uczestnictwo w procesie podejmowania decyzji, w tym uczestnictwo w decydowaniu o dywidendzie, czy innych metodach podziału zysku;
- Istotne transakcje pomiędzy Grupą, a podmiotem, w który inwestuje;
- Wymiana składu zarządu;
- Przedstawianie istotnych informacji technicznych.

Traktowanie udziałów będących w posiadaniu Grupy w spółkach ubezpieczeniowych podlegających pełnej konsolidacji uległo zmianie, w konsolidacji dla celów ostrożnościowych, celem odzwierciedlenia rejestrów tych podmiotów podległych metodą kapitałową, w celach nadzorczych w ujęciu skonsolidowanym.

2.3. KWALIFIKACJA I SKŁAD KONGLOMERATU FINANSOWEGO

Dyrektywa 2002/87/WE z dnia 16 grudnia 2002 Parlamentu Europejskiego i Rady, przeniesiona do system prawnego Portugalii Dekretem-Ustawą nr 145/2006, z 31 lipca, tworzy w pełni zintegrowany system nadzory ostrożnościowego obejmujący instytucje kredytowe, spółki ubezpieczeniowe i inwestycyjne, które, przy założeniu spełnienia określonych warunków, należą do konglomeratów finansowych.

Powyższy Dekret-Ustawa określa kryteria identyfikacji konglomeratów finansowych. Kwalifikujące się grupy to te, które są kierowane przez uprawniony podmiot, lub jego część, regulowany w Unii Europejskiej o odpowiedniej wielkości ustalonej w oparciu o bilans tego podmiotu, który to bilans uwzględnia, łącznie, przynajmniej jeden podmiot reprezentujący podsektor ubezpieczeń oraz podmiot reprezentujący podsektor bankowy lub usług finansowych, przy założeniu, że działalność prowadzona przez te dwie podgrupy jest istotna.

Działalność uznaje się za istotną jeżeli, dla każdego podsektora, średnia wagi bilansu podmiotu w łącznym bilansie Grupy i wagi wymogów w zakresie wypłacalności w łącznym poziomie wymogów, które sektor finansowy Grupy winien spełnić przekracza 10% lub jeżeli suma bilansowa najmniejszego podsektora grupy przekracza kwotę 6 mld EUR.

Grupa została uznana za konglomerat finansowy przez Krajową Radę Nadzoru Finansowego (Conselho Nacional de Supervisores Financeiros) w wyniku spełnienia warunku, o którym mowa w art. 3, poz. 2, litera b, ii), Dekretu-Ustawy nr 145/2006 z 31 lipca, tzn. wykazania sumy bilansowej dla podsektora ubezpieczeń, najmniejszego podsektora Grupy, powyżej poziomu 6 mld EUR.

Ponadto, niezależnie od relatywnej wagi podsektora ubezpieczeń na poziomie poniżej ww. 10%, Krajowa Rada Nadzoru Finansowego uznała, że Grupa BCP nie spełnia wymogów odnośnie wyłączenia spod system nadzoru w oparciu o postanowienia nr 1 art. 5 ww. Dekretu-Ustawy nr 145/2006 z dnia 31 lipca.

Na dzień 31 grudnia 2011, łączna wartość aktywów netto podsektora ubezpieczeń wyniosła 5,856 mln EUR, a jej relatywny udział na poziomie 6.4%. Na ten sam dzień Grupa BCP, jako konglomerat finansowy, składała się z podmiotów uwzględnionych w jej sprawozdaniach finansowych skonsolidowanych w celach nadzorczych zgodnie z informacją przedstawiona w tabeli II oraz ze spółek ubezpieczeniowych tzn. SIM Seguradora Internacional de Moçambique, S.A.R.L., S&P Reinsurance Limited – Irlanda oraz podmiotów podległych Millenniumbcp Ageas Grupo Segurador, SGPS, S.A., jak wykazano w tabeli III.

Tab. III - Skład konglomeratów finansowych

	31 grudzień 2011			
	Księgowa metoda konsolidacji	Siedziba	Działalność gospodarcza	% kontroli
Działalność bankowa				
Millennium bcp Gestão de Activos - Sociedade Gestora de Fundos de Investimento, S.A.	Pełna	Portugalia	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
Interfundos - Gestão de Fundos de Investimento Imobiliários, S.A.	Pełna	Portugalia	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
BII Investimentos International, S.A.	Pełna	Luxembourg	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
BCP Capital - Sociedade de Capital de Risco, S.A.	Pełna	Portugalia	Venture Capital	100,0%
Banco de Investimento Imobiliário, S.A.	Pełna	Portugalia	Bankowość	100,0%
BII Internacional, S.G.P.S., Lda.	Pełna	Portugalia	Spólka holdingowa	100,0%
BII Finance Company	Pełna	Cayman Islands	Inwestycje	100,0%
Banco ActivoBank, S.A.	Pełna	Portugalia	Bankowość	100,0%
BIM - Banco Internacional de Moçambique, S.A.	Pełna	Mozambik	Bankowość	66,7%
Banco Millennium Angola, S.A.	Pełna	Angola	Bankowość	52,7%
Bank Millennium, S.A.	Pełna	Polska	Bankowość	65,5%
Millennium TFI - Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych, S.A.	Pełna	Polska	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
Millennium Dom Maklerski S.A.	Pełna	Polska	Brokerage	100,0%
Millennium Leasing Sp. z o.o.	Pełna	Polska	Leasing	100,0%
BBG Finance BV	Pełna	Holandia	Inwestycje	100,0%
TBM Sp.z o.o.	Pełna	Polska	Doradztwo i usługi	100,0%
MB Finance AB	Pełna	Szwecja	Inwestycje	100,0%
Millennium Service Sp. z o.o	Pełna	Polska	Usługi	100,0%
Millennium Telecomunication Sp. z o.o.	Pełna	Polska	Dział. maklerska	100,0%
BG Leasing S.A	Pełna	Polska	Leasing	74,0%
Banque Privée BCP (Suisse) S.A.	Pełna	Szwajcaria	Bankowość	100,0%
Millennium Bank, Societé Anonyme	Pełna	Grecja	Bankowość	100,0%
Millennium Fin, Vehicles, Vessels, Aplliances and Equipment Trading, Societé Anonyme	Pełna	Grecja	Inwestycje	100,0%
Millennium Mutual Funds Management Company, Societe Anonyme	Pełna	Grecja	Zarz. Funduszami Inwestycyjnymi	100,0%
Banca Millennium S.A.	Pełna	Rumunia	Bankowość	100,0%
Millennium bcp Participações, S.G.P.S., Sociedade Unipessoal, Lda.	Pełna	Portugalia	Spólka holdingowa	100,0%
Bitalpart, B.V.	Pełna	Holandia	Spólka holdingowa	100,0%
BCP Investment, BV	Pełna	Holandia	Spólka holdingowa	100,0%
ALO Investment B.V.	Pełna	Holandia	Spólka holdingowa	100,0%
BCP Holdings (USA), Inc.	Pełna	USA	Spólka holdingowa	100,0%
MBCP Reo I, LLC	Pełna	USA	Zarządzanie nieruchomosciami	100,0%
MBCP Reo II, LLC	Pełna	USA	Zarządzanie nieruchomosciami	100,0%
Millennium bcp Bank & Trust	Pełna	Cayman Islands	Bankowość	100,0%
BCP Finance Bank, Ltd.	Pełna	Cayman Islands	Bankowość	100,0%

	31 grudzień 2011			
	Księgowa metoda konsolidacji	Siedziba	Działalność gospodarcza	% kontroli
BCP Finance Company	Pełna	Cayman Islands	Inwestycje	100,0%
Millennium BCP - Escritório de Representações e Serviços, Ltda.	Pełna	Brazylia	Usługi finansowe	100,0%
Millennium BCP Teleserviços - Serviços de Comércio Electrónico, S.A.	Pełna	Portugalia	Usługi video-tekstowe	100,0%
Caracas Financial Services, Limited	Pełna	Cayman Islands	Usługi finansowe	100,0%
Millennium bcp Imobiliária, S.A	Pełna	Portugalia	Zarządzanie nieruchomosciami	99,9%
Millennium bcp - Prestação de Serviços, A.C.E.	Pełna	Portugalia	Usługi	91,5%
Servitrust - Trust Managment and Services S.A.	Pełna	Portugalia	Usługi finansowe	100,0%
Imábida - Imobiliária da Arrábida, S A.	Pełna	Portugalia	Zarządzanie nieruchomosciami	100,0%
QPR Investimentos, S.A.	Pełna	Portugalia	Doradztwo i usługi	100,0%
Propaço-Sociedade Imobiliária de Paço D'Arcos, Lda.	Pełna	Portugalia	Branża deweloperska	52,7%
Academia Millennium Atlântico	Praw własności	Angola	Edukacja	33,0%
ACT-C-Indústria de Cortiças, S.A.	Praw własności	Portugalia	Przemysł wydobywczy	20,0%
Baía de Luanda	Praw własności	Angola	Usługi	10,0%
Banque BCP, S.A.S.	Praw własności	Francja	Bankowość	19,9%
Banque BCP (Luxembourg), S.A.	Praw własności	Luxembourg	Bankowość	19,9%
Constellation	Praw własności	Mozambik	Zarządzanie nieruchomosciami	20,0%
Beira Nave	Praw własności	Mozambik	Sprzęt elektroniczny	22,8%
Luanda Waterfront Corporation	Praw własności	Cayman Islands	Usługi	10,0%
Lubuskie Fabryki Mebli S.A	Praw własności	Polska	Produkcja mebli	50,0%
Pomorskie Hurtowe Centrum Rolno - Spozywcze S.A	Praw własności	Polska	Biznes hurtowy	38,4%
Nanium, S.A	Praw własności	Portugalia	Sprzęt elektroniczny	41,1%
SIBS - Sociedade Interbancária de Serviços, S.A.	Praw własności	Portugalia	Bankowość	21,9%
Sicit - Sociedade de Investimentos e Consultoria em Infra-Estrutu	Praw własności	Portugalia	Consulting	25,0%
UNICRE - Cartão Internacional de Crédito, S.A.	Praw własności	Portugalia	Karty kredytowe	32,0%
VSC - Aluguer de Veículos Sem Condutor, Lda.	Praw własności	Portugalia	Długotermin. wynajem	50,0%
Caravela SME nº1	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Caravela SME nº2	Pełna	Portugalia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Kion Mortgage Finance PLC I	Pełna	Wlk. Brytania	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Kion Mortgage Finance PLC II	Pełna	Wlk. Brytania	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Magellan Mortgages No.2 PLC	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Magellan Mortgages No.3 PLC	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	82,4%

	31 grudzień 2011			
	Księgowa metoda konsolidacji	Siedziba	Działalność gospodarcza	% kontroli
Magellan Mortgages No.5	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Magellan Mortgages No.6	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Nova Finance nº4	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Orchis Sp zo.o.	Pełna	Polska	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Tagus Leasing No 1 Limited	Pełna	Irlandia	Podmiot specjalnego przeznaczenia (SPE)	100,0%
Działalność ubezpieczenowa				
S&P Reinsurance Limited		Irlandia	Ubezp. życiowe - reasekuracja	100,0%
SIM - Seguradora Internacional de Moçambique, S.A.R.L.		Mozambik	Ubezpieczenia	89,9%
Millenniumbcp Ageas Grupo Segurador, S.G.P.S., S.A.		Portugalia	Spółka holdingowa	49,0%
Ocidental - Companhia Portuguesa de Seguros, S.A.		Portugalia	Ubezpieczenia	49,0%
Ocidental - Companhia Portuguesa de Seguros de Vida, S.A.		Portugalia	Ubezpieczenia	49,0%
Médis - Companhia Portuguesa de Seguros de Saúde, S.A.		Portugalia	Ubezpieczenia	49,0%
Pensõesgere, Sociedade Gestora Fundos de Pensões, S.A.		Portugalia	Zarządzanie funduszami emerytalnymi	49,0%

3. Zarządzanie ryzykiem w Grupie

3.1. Zasady zarządzania ryzykiem

Grupa narażona jest na szereg różnych ryzyk związanych z prowadzona działalnością.

Zarządzanie ryzykiem, na które narażone jest kilka spółek Grupy jest zgodne z zasadami kontroli i sprawozdawczości, metodologiami i procedurami ustalonymi w sposób scentralizowany, we współpracy z odnośnymi departamentami z uwzględnieniem ryzyk szczególnych, charakterystycznych dla każdego biznesu.

Polityka Grupy w zakresie zarządzania ryzykiem ma na celu identyfikację, ocenę, analizę oraz kontrolę wszelkich istotnych ryzyka, przed którymi staje dana instytucja, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych, aby poziom ryzyka utrzymany był na poziomie tolerancji uprzednio zdefiniowanym przez zarząd.

Stąd, szczególnie istotne jest monitorowanie i kontrolowanie najważniejszych rodzajów ryzyka – w szczególności ryzyka kredytowego, rynkowego, operacyjnego i płynności, a także ryzyka w zakresie funduszy emerytalnych, biznesu i strategii – charakterystycznych dla działalności prowadzonej przez Grupę. Ryzyka te można zdefiniować, jak następuje:

- Ryzyko kredytowe – ryzyko kredytowe określa poziom ewentualnych strat oraz stopień niepewności w zakresie przyszłych zwrotów generowanych przez portfel kredytowy, wynikających z braku możliwości, po stronie kredytobiorcy (oraz gwarantów, jeżeli tacy są), emitenta papierów wartościowych lub kontrahentów umów, spełnienia swoich zobowiązań.
- Ryzyko rynkowe – ryzyko rynkowe określa ewentualne straty, które mogą być wygenerowane przez dany portfel w wyniku zmian stop procentowych lub kursów wymiany i/lub cen różnych instrumentów finansowych znajdujących się w portfelu, uwzględniając nie tylko korelacje zachodzące w ramach danego portfela, ale również jego zmienność.
- Ryzyko operacyjne – ryzyko operacyjne oznacza pojawienie się strat w wyniku błędów i/lub braku adekwatności wewnętrznych procesów, czynnika ludzkiego lub systemów lub też wynikających ze zdarzeń zewnętrznych.

- Ryzyko płynności – ryzyko płynności oznacza ewentualną niezdolność Grupy do realizacji swoich zobowiązań w terminach wymagalności bez generowania istotnych strat, wynikającą z pogorszenia się warunków finansowania (ryzyko finansowania) i/lub ze sprzedaży aktywów poniżej ich wartości rynkowej (ryzyko płynności rynku).
- Ryzyko funduszy emerytalnych o zdefiniowanym świadczeniu – ryzyko funduszu emerytalnego dotyczy ewentualnej dewaluacji Bankowego Funduszu Emerytalnego o zdefiniowanym świadczeniu lub też ze spadku przewidywanych zysków przy założeniu pozyskania nieplanowanych składek.
- Ryzyko biznesowe i strategiczne – ryzyko biznesowe i strategiczne materializuje się w przypadku negatywnego wpływu na dochody netto i/lub kapitał w wyniku (i) decyzji wywołujących negatywne efekty, (ii) realizacji nieodpowiednich strategii w zakresie zarządzania lub (iii) braku możliwości efektywnego reagowania na zmiany zachodzące na rynku.

Ryzyka kredytowe, rynkowe i operacyjne wymagają wyliczenia wymogów kapitałowych w ramach informacji wymaganych przez regulatora, a dotyczących adekwatności kapitałowej Filaru I Bazylei II. Wymaga to zastosowania szczegółowego opisu w kolejnych rozdziałach niniejszego dokumentu. Jednocześnie ryzyko płynności, ryzyko funduszy emerytalnych oraz ryzyko biznesowe i strategiczne są ujmowane wyłącznie w Filarze II i szczegółowo są opisane w podrozdziale 4.5 Oszacowanie kapitału ekonomicznego (ICAAP).

3.2. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM W 2011 ROKU

Zarząd Millennium bcp był odpowiedzialny za określenie polityki w zakresie ryzyka, w tym za zatwierdzenie zasad wysokiego poziomu w zakresie zarządzania ryzykiem oraz określenie wytycznych alokacji kapitału na poszczególne segment biznesowe.

Rada Nadzorcza, działając poprzez Komitet Audytu, podjęła odpowiedzialność za sprawy związane z nadzorowaniem procesu zarządzania, dokumentacją w zakresie sprawozdawczości finansowej oraz z miarami nadzorczymi mającymi na celu zapewnienie, na poziomie Grupy i poszczególnych jej podmiotów, istnienia wewnętrznych systemów umożliwiających prawidłowe zarządzanie i kontrolę ryzyka oraz za prowadzenie odpowiedniej polityki zgodności i audytu.

Komisja Ryzyka odpowiadała za monitoring ekspozycji na wszystkie rodzaje ryzyka (ryzyko kredytowe, rynkowe, płynności i operacyjne) zapewniając, że są one zgodne z celami, a także dostępnymi zasobami finansowymi i zatwierdzonymi strategiami mającymi na celu dalszy rozwój działalności Grupy.

Oficer Ryzyka na poziomie Grupy odpowiadał za kontrolę ryzyka we wszystkich podmiotach Grupy celem zapewnienia monitoring i zgodność koncepcji, praktyk i celów we wszystkich podmiotach in a wszystkich poziomach Grupy. Oficer Ryzyka udziela wsparcia Komisji Ryzyka przekazując jej informacje o ogólnym poziomie ryzyka oraz proponując podjęcie odpowiednich działań celem poprawy środowiska kontroli wewnętrznej i wdrożenia zatwierdzonych limitów. Ponadto, Oficer Ryzyka Grupy ma prawo weta w stosunku do jakiejkolwiek decyzji, która nie podlega zatwierdzeniu przez Zarząd, a która może mieć wpływ na poziom ryzyka, na jaki narażona jest Grupa (np.: wprowadzenie nowych produktów lub wprowadzenie zmian w procesach).

Wszystkie podmioty podlegające konsolidacji przez Bank realizują swoje działania zgodnie z zasadami i wytycznymi ustalonymi centralnie przez Komisję Ryzyka, a główne zagraniczne podmioty podległe mają własne lokalne struktury Obszarów Ryzyka utworzone pod katem rodzaju ryzyka, na które narażona jest ich działalność. W tych spółkach podległych funkcjonują ich własne Komitety Kontroli Ryzyka odpowiadające za proces kontroli ryzyka realizowany lokalnie. Oficer Ryzyka dla grupy jest członkiem każdego takiego Komitetu.

Zarząd Grupy oddelegował odpowiedzialność za zarządzanie ogólnym kapitałem Grupy, aktywami i pasywami oraz ustalanie strategii zarządzania płynnością na poziomie skonsolidowanym na poziom CALCO (Komitet Kapitału Aktywów i Pasywów – KKAP). KKAP Grupy odpowiadał za strukturalne zarządzanie ryzykiem rynkowym i płynności, w tym za monitorowanie wykonania planu płynności, ustalanie cen transferowych i zasad alokacji kapitału, podejmowanie decyzji i monitoring pokrycia poszczególnych pozycji oraz za portfel inwestycyjny.

Funkcja zarządzania ryzykiem została wzmocniona w 2011 roku szeregiem inicjatyw mających na celu podniesienie możliwości oszacowania i kontroli ryzyka ze szczególnym podkreśleniem:

- Usprawnienia mechanizmów i instrumentów zarządzania ryzykiem i jego kontroli, ze szczególnym uwzględnieniem ryzyka kredytowego, zgodnie z rekomendacjami wydanymi przez Banco de Portugal odnośnie podejścia IRB w ramach procesu aplikacyjnego IRB; oraz

- Opracowania usprawnień w zakresie ram testów warunków skrajnych celem opracowania wewnętrznych testów i uczestnictwa we wszystkich tego typu działaniach podejmowanych przez Banco de Portugal w aspekcie testów wykonywanych na poziomie ogólnoeuropejskim.

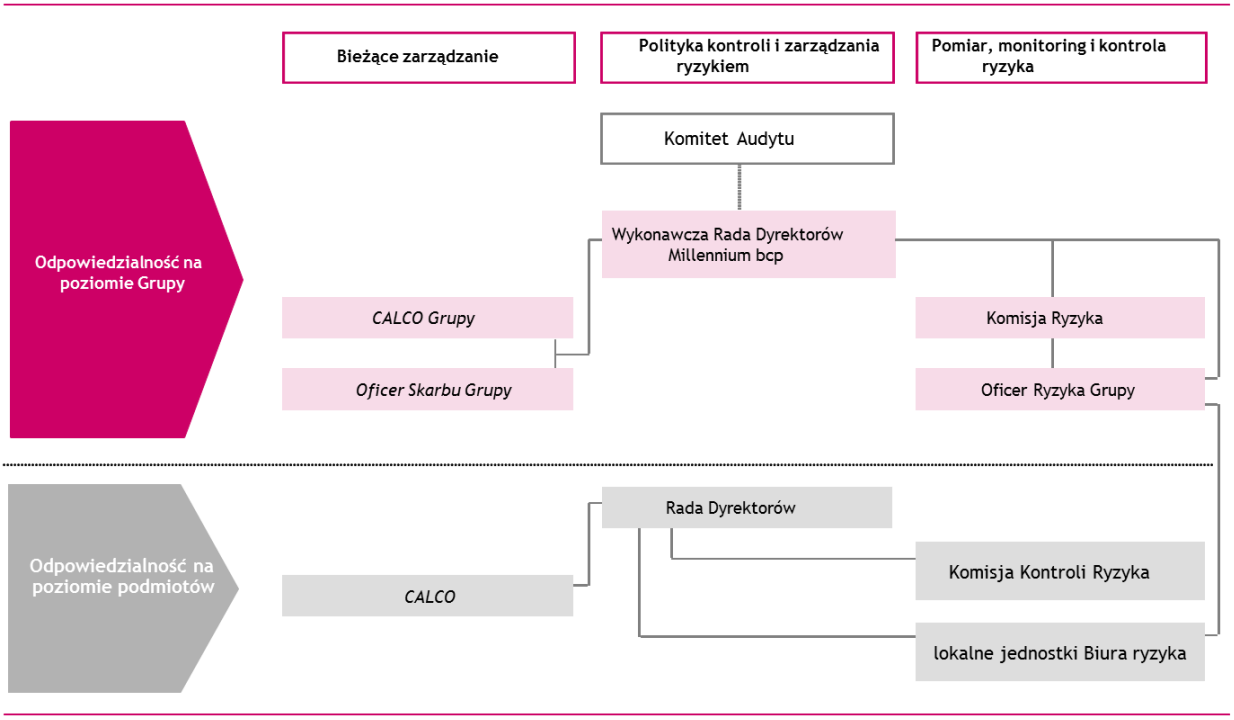

3.3. OCENA RYZYKA

3.3.1. Ryzyko kredytowe

Proces udzielania kredytu opiera się o uprzednią klasyfikacje ryzyka związanego z klientem oraz dokładna ocenę poziomu ochrony zapewnianej przez udzielone zabezpieczenie. Dla tego celu, stosuje się jeden system klasyfikacji ryzyka tzw. Master Skalę Ratingową zbudowana w oparciu o przewidywane prawdopodobieństwo niedotrzymania warunków umowy (Probability of Default - PD), co umożliwia dokonanie oceny i klasyfikację klientów i dokonanie oceny związanego z nimi ryzyka. Master Skala umożliwia Bankowi identyfikacje klientów, którzy wykazują oznaki pogarszania się ich możliwości obsłużenia zadłużenia oraz, w szczególności, tych, którzy zostali zaklasyfikowani, wg kryteriów Bazylei II, do kategorii klientów naruszających postanowienia umowne. Wszystkie modele ratingowe i systemy stosowane w Grupie zostały odpowiednio dostosowane do Master Skali. Grupa stosuje również wewnętrzna skalę poziomów ochrony jako szczególnie istotny element ceny efektywności zabezpieczenia obniżającego ryzyko kredytowe, wspierając bardziej aktywne działania w zakresie zabezpieczania spłaty kredytów oraz zapewniając wyższy poziom adekwatności cen do ponoszonego ryzyka.

Grupa stosuje politykę stałego monitoring procesu decyzyjnego w zakresie ryzyka kredytowego wprowadzając ulepszenia oraz wszelkie zmiany mające na celu wzmocnienie jakości i efektywności tych procesów. Q 2011 roku należy podkreślić następujące osiągnięcia w tym zakresie:

- Opracowanie i rozwinięcie zestawu systemów ratingowych celem wzmocnienia procesu oceny ryzyka kredytowego. Wśród przykładów należy podać wydarzenia w sektorze promocji nieruchomości oraz w sektorze przedsiębiorstw strategicznych, a także formalna walidacja modeli ratingowych i systemów funkcjonujących w segmentach korporacyjnym i detalicznym;
- Roczne przeliczenie szacunków LGD ze szczególnym uwzględnieniem kredytów zabezpieczonych na nieruchomościach oraz portfela small biznesu (Detal SME), jak również realizacja projektu informatycznego w zakresie windykacji kredytowej we współpracy z konsultantem zewnętrznym ze szczególnym podkreśleniem zbierania danych w sposób systematyczny i zautomatyzowany celem wsparcia procesu wyliczania szacunków LGD w Banku;

- Poprawa wewnętrznych regulacji dotyczących kredytów nieregularnych oraz restrukturyzacji obszarów windykacji kredytowej celem wzmocnienia skuteczności procesu windykacji.

Mając na celu osiągnięcie najwyższego możliwego ;poziomu adekwatności oceny ryzyka kredytowego, Grupa zdefiniowała szereg makro-segmentów i segmentów klientów, które są analizowane w ramach różnych systemów i modeli w oparciu o powiązania pomiędzy wewnętrznymi ratingami (ratingi ryzyka), a wskaźnikiem PD klienta, co zapewnia uwzględnienie w ocenie ryzyka szczególnych cech charakterystycznych klienta w aspekcie ich profile ryzyka.

Oceny przeprowadzone w ramach systemów i modeli ratingowych, o których mowa powyżej, są przekształcane w ratingi ryzyka w ramach przekrojowej Master Skali o piętnastu poziomach, z których ostatnie trzy określają istotne pogorszenie zdolności kredytowej klienta, a określane są mianem "ratingów proceduralnych". Ratingi ryzyka nadane przez systemy ratingowe podlegają okresowym przeglądom/aktualizacjom lub też są aktualizowane, gdy jest to uzasadnione jakimś zdarzeniem.

Wewnętrzne szacunki LGD i CCF (Czynniki Konwersji Kredytu) realizowane są w oparciu o podejścia walidowane przez Banco de Portugal w efekcie zatwierdzenia stosowania podejścia IRB. Szacunki LGD są określane w oparciu o model zbierający i analizujący dane historyczne strat w zakresie ryzyka kredytowego i dyskontujący wszystkie przepływy pieniężne do odnośnych procesów windykacyjnych podczas gdy modele CCF wynikają z analizy danych dotyczących wykorzystania linii kredytowych i limitów w okresie roku przed pojawieniem się przypadku naruszenia.

Stan rozwoju procesów i systemów stosowanych przez Grupę do zarządzania i kontroli ryzyka kredytowego umożliwił Banco de Portugal zatwierdzenie wniosku Grupy odnośnie stosowania podejścia IRB do obliczania regulacyjnych wymogów kapitału dla tego rodzaju ryzyka oraz dla wszystkich podstawowych klas ryzyka. Ta zgoda została udzielona i weszła w życie z dniem 31 grudnia 2010 roku (włącznie) i dotyczy działalności Grupy na terenie Portugalii.

W odniesieniu do innych obszarów geograficznych – tzn. Polski i Grecji – Grupa złożyła wniosek o zatwierdzenie stosowania podejścia IRB do wyliczania wymogów kapitałowych zgodnie z planem rozpowszechniania na następne dwa lata. W tych krajach, procesy zarządzania ryzykiem kredytowym są obecnie usprawniane zgodnie z praktykami stosowanymi w Portugalii.

3.3.2. Ryzyko rynkowe

Dla celów analizy rentowności oraz kwantyfikacji i kontroli ryzyka rynkowego, portfel Księgi handlowej uwzględnia pozycje utrzymywane w celu wygenerowania krótkoterminowych zysków poprzez sprzedaż lub przeszacowanie. Pozycje te są aktywnie zarządzane, znajdują się w obrocie bez ograniczeń oraz mogą być dokładnie i często wyceniane. Pozycje te obejmują papiery wartościowe i instrument pochodne związane ze sprzedażą. Portfel Księgi Bankowej uwzględnia wszystkie inne pozycje tzn. finansowanie hurtowe, papiery wartościowe przeznaczone do inwestycji, działalność handlową i strukturyzowaną.

Aby mieć pewność, że ryzyko dotyczące portfeli Grupy pozostaje na poziomie zgodnym z tolerancja na ryzyko na poziomie Grupy, określono szereg limitów dla ryzyka rynkowego (podlegających corocznym przeglądom), które mają zastosowanie do wszystkich portfeli, które, według modelu zarządzania ryzykiem, mogą mieć ekspozycje na te ryzyka.

Limity określono na podstawie macierzy ryzyka rynkowego stosowanej przez Grupę w celach kontroli i monitoring – realizowanych codziennie przez Biuro Ryzyka (lub w ciągu dnia w obszarach rynków finansowych – Handel i finansowanie).

Poza ww. limitami ryzyka, określono limity stop-loss dla obszarów rynków finansowych w oparciu o wskaźniki określone dla tych obszarów celem ograniczenia maksymalnych strat, które mogą być poniesione w każdym z tych obszarów. Gdy te limity zostają osiągnięte należy przeprowadzić przegląd strategii zarzadzania i założeń przyjętych w odniesieniu do danych pozycji.

Grupa stosuje zintegrowany pomiar ryzyka rynkowego umożliwiający prowadzenie monitoring wszystkich odnośnych podkategorii ryzyka. Ten system pomiaru obejmuje ocenę następujących rodzajów ryzyka: ryzyko ogólne, ryzyko szczególne, ryzyko nieliniowe i ryzyko towarowe. Codzienne pomiary ogólnego ryzyka rynkowego –w odniesieniu do ryzyka stopy procentowej, ryzyka walutowego, ryzyka kapitału, ryzyka ceny CDS wykorzystują model VaR (Value-at-Risk) oparty o aproksymacje parametrów zdefiniowanych w metodologii opracowanej przez RiskMetrics, gdzie obliczenie uwzględnia horyzont czasowy tego samego dnia roboczego i interwał ufności 99%. Zgodnie z definicją metodologii RiskMetrics, zmienność każdego czynnika ryzyka rynkowego (oraz odnośne korelacje) uwzględnionego w modelu VaR jest szacowana w oparciu o model ekonometryczny EWMA (Wykładniczo Ważona Średnia Ruchoma), przy okresie obserwacji jeden rok oraz wadze czasu (*lambda*) 0.94, przy założeniu wyższej wagi do warunków rynkowych obserwowanych w ostatnich dniach, zapewniając lepsze dopasowanie do warunków rynkowych.

Model jest również stosowany do oceny szczególnego ryzyka wynikającego z posiadania papierów wartościowych (obligacji, akcji, certyfikatów itp.) oraz instrumentów pochodnych, których notowania są funkcją bezpośrednią wartości papieru wartościowego. Po odpowiednich dostosowaniach model ten jest zgodny ze standardowym podejściem zdefiniowanym w odnośnych regulacjach wynikających z NUK.

Również inne metody uzupełniające stosowane są do pozostałych rodzajów ryzyka tzn. model wewnętrzny potwierdzający efekt, który mogą wywołać nieliniowe element opcji na wyliczenie wyników generowanych przez różne księgi, w których są one uwzględnione, w sposób podobny do tego, który jest uwzględniony w metodzie VaR, przy zastosowaniu tego samego horyzontu czasowego i tego samego poziomu istotności, oraz standardowe podejście zdefiniowane w odnośnych regulacjach (wynikających z NUK) w odniesieniu do to ryzyka towarowego wraz z odnośną zmianą horyzontu czasowego. Te miary są połączone we wskaźnik ryzyka w oparciu o ostrożne założenie idealnej korelacji pomiędzy kilkoma rodzajami ryzyka (najgorszy scenariusz).

Następnie wylicza się wielkość kapitału narażonego na ryzyko solo i w ujęciu skonsolidowanym, uwzględniając efekt dywersyfikacji różnych portfeli.

Aby zapewnić adekwatność wewnętrznego modelu VaR dla oceny ryzyka związanego z utrzymywanymi pozycjami przeprowadza się testy historyczne, codziennie, konfrontując wskaźniki VaR z ich rzeczywistymi wartościami. Testy historyczne są hipotetyczne (stosuje się portfel statyczny do oszacowania VaR oraz zmiany na rynku, które w międzyczasie zaistniały) oraz realne (stosuje się rzeczywiste wyniki portfela odpisując wyniki pośrednictwa).

Ryzyko stopy procentowej wynikające z operacji w Księdze bankowej jest oceniane w procesie analizy wrażliwości na ryzyko, przeprowadzanym co miesiąc i proces ten obejmuje wszystkie operacje zarejestrowane w skonsolidowanym bilansie Grupy.

Aby ustalić ekspozycję w Księdze bankowej Grupy na te ryzyka, monitoring ryzyka stopy procentowej uwzględnia charakterystykę finansową pozycji zarejestrowanych w systemach informatycznych prognozując przewidywane przepływy pieniężne wg dat (terminów) repricingu i przy założeniach dotyczących wcześniejszej spłaty.

Luki stop procentowych wg dat repricingu wynikają z agregacji przewidywanych przepływów dla każdego przedziału czasowego i waluty.

Wrażliwość każdej waluty na ryzyko stopy procentowej jest ustalana wg różnicy pomiędzy wartością bieżącą niedopasowania stopy procentowej, zdyskontowana wg stopy rynkowej, a wartością bieżącą tych samych przepływów wynikających z symulacji równoległych przesunięć krzywej zyskowności.

Grupa regularnie realizuje transakcje hedgingowe (zabezpieczające) z rynkiem celem ograniczenia niedopasowania stop procentowych pozycji narażonych na ryzyko dotyczących portfeli w obszarach handlowym i strukturalnym.

3.3.3. RYZYKO OPERACYJNE

Celem zarządzania i kontroli tej kategorii ryzyka Grupa przyjęła zestaw jasno określonych zasad, praktyk i mechanizmów kontrolnych udokumentowanych i wdrożonych. Ich przykładami są: segregacja funkcji, zdefiniowanie linii podległości i uprawnień, zdefiniowanie limitów tolerancji ryzyka; kodeks etyki i postępowania; wdrożenie KRI (Kluczowe Wskaźniki Ryzyka)[2]; kontrole dostępu, logicznego i fizycznego, uzgodnienie działań, raporty dot. wyjątków, plany awaryjne, polisy ubezpieczeniowe, a także wewnętrzne szkolenia w zakresie procesów, produktów i systemów.

Stąd, aby zapewnić coraz większą sprawność procesu identyfikacji, oceny, kontroli i łagodzenia ekspozycji na ryzyko Grupa wzmacnia ramy zarzadzania ryzykiem operacyjnym już od 2006 roku oraz rozszerza je na główne obszary geograficzne swojej działalności dzięki przyjęciu wspólnej aplikacji informatycznej dla wszystkich spółek podległych oraz dzięki monitoringowi prowadzonemu przez Biuro Ryzyka Grupy.

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym opiera się na całościowej strukturze procesowej zdefiniowanej dla wszystkich podmiotów podległych Grupy, która to struktura zapewnia szerszą percepcję ryzyka oraz metod i działań podejmowanych celem jego złagodzenia tworząc zintegrowana wizję działalności podejmowana w ramach łańcucha wartości w każdym procesie.

Zestaw procesów ustalonych dla każdego podmiotu jest dynamiczny, dostosowany i korygowany wg praktyki operacyjnej i biznesu każdego podmiotu tak, aby objąć wszelkie istotne elementy działalności.

Za zarządzanie procesami odpowiadają ich właściciele, których misją jest: scharakteryzowanie strat operacyjnych zaistniałych w wyniku ich procesów; przeprowadzenie samooceny ryzyka (RSA); identyfikacja i wdrożenie odpowiednich działań ograniczających ryzyko, wnoszenie wkładu w proces wzmacniania środowiska kontroli wewnętrznej oraz monitorowanie KRI.

W Portugalii właścicieli procesów mianuje Komitet Monitorowania Procesów i Usług Bankowych uwzględniając ich wiedzę i doświadczenie dotyczące działalności realizowanych w ramach procesów, za które odpowiadają. Ciało to odpowiada również za:

- Zatwierdzanie definicji kartotek procesów;

[2] KRI to macierz, której monitoring umożliwia identyfikację zmian w profile ryzyka lub sprawności kontroli, co umożliwia wykrycie najlepszych możliwości wprowadzenia korekt celem zapobiegania stratom. Ten instrument zarządzania jest już stosowany w większości odnośnych procesów w najważniejszych obszarach geograficznych Grupy.

- Zatwierdzanie wprowadzania nowych procesów, definiowanie w poszczególnych przypadkach potrzeb odnośnych certyfikacji ISO9001, które bez certyfikacji winny być oceniane wg wyników (wg KPI);
- Dostosowywanie praktyk w zakresie zarządzania realizowanych w oparciu o procesy z realiami jednostek biznesowych uczestniczących w procesie;
- Zapewnianie wydawania, utrzymania i publikowania, wewnętrznie, dokumentacji i informacji o zarządzaniu w oparciu o procesy;
- Zatwierdzanie zmian w procesach, które już zostały wprowadzone oraz projektowanie nowych procesów.

W pozostałych regionach geograficznych za wyznaczanie właścicieli procesów odpowiadają odnośne zarządy.

Celem samooceny ryzyka (RSA) jest zapewnienie identyfikacji i łagodzenia (a nawet eliminowania) ryzyka, faktycznego lub potencjalnego w ramach każdego procesu. Każde ryzyko jest klasyfikowane wg miejsca na macierzy tolerancji, dla trzech różnych scenariuszy, co umożliwia: ustalenie ryzyka w procesie bez konieczności uwzględnienia istniejących kontraktów (ryzyko własne); ocean ekspozycji różnych procesów na ryzyko, uwzględniając wpływ istniejących instrumentów kontrolnych (ryzyko rezydualne); oraz identyfikowanie wpływu możliwości poprawy na obniżenie najistotniejszych ekspozycji (ryzyko celowe).

RSA obejmuje warsztaty, w których uczestniczy Biuro Ryzyka oraz właściciele procesów i kierujących procesami lub też obejmuje kwestionariusze przekazywane właścicielom procesów celem aktualizacji dotychczas uzyskanych wyników zgodnie z uprzednio zdefiniowanymi kryteriami aktualizacji.

Właściciele procesów odgrywają istotną rolę w procesie zbierania danych na temat faktycznie poniesionych strat w zakresie ich procesów. Biuro Ryzyka również identyfikuje i rejestruje straty operacyjne w oparciu o dane dostarczone z obszarów centralnych.

Głównym celem zbierania danych o zdarzeniach powodujących straty operacyjne jest podniesienie świadomości tego ryzyka i dostarczenie istotnych informacji właścicielom procesów celem uwzględnienia tych danych w procesie zarzadzania procesami oraz wsparcie realizacji testów historycznych wyników RSA.

Zidentyfikowane straty operacyjne przydzielane są do poszczególnych procesów i rejestrowane w aplikacji dot. zarzadzania ryzykiem operacyjnym w Grupie zgodnie z charakterystyką określoną przez odnośnych właścicieli procesów i kierujących procesami.

Pełna charakterystyka strat operacyjnych obejmuje, poza opisem odnośnych przyczyn i skutków, wycenę straty oraz, tam gdzie ma to zastosowanie, opis podjętych działań łagodzących (w oparciu o analizę przyczyny straty), które już zostały lub zostaną wdrożone.

Konsolidację procesu zbierania danych o stratach z różnych podmiotów podległych Grupy ilustruje ewolucja odnośnych rejestrów w bazie danych. Jednolitość kryteriów pozyskiwania danych zapewnia Biuro Ryzyka Grupy, które analizuje zdarzenia powodujące stratę i rozpowszechnia informacje o ograniczaniu zdarzeń tego typu we wszystkich obszarach geograficznych, w których działa Grupa. Ponadto realizowane są procesy mające na celu uzgadnianie zarejestrowanych informacji na temat strat z danymi księgowymi.

3.3.4. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Ocenę ryzyka płynności przeprowadza się w ujęciu skonsolidowanym w oparciu o ramy regulacyjne oraz inne wewnętrzne wskaźniki, dla których również określono limity ekspozycji.

Kontrola ryzyka płynności w Grupie, dla krótkoterminowych horyzontów czasowych (do 3 miesięcy) odbywa się codziennie na podstawie dwóch wewnętrznie ustalonych wskaźników – płynność natychmiastowa i płynność kwartalna. Wskaźniki te określają maksymalne zapotrzebowanie na środki, które może się w sposób skumulowany pojawić w danym horyzoncie czasowym z uwzględnieniem projekcji przepływów pieniężnych za okres, odpowiednio, 3 dni i 3 miesięcy.

Wartości tych wskaźników są wyliczane poprzez dodawanie do pozycji płynności na dzień dokonywania oceny przyszłych przepływów pieniężnych wyszacowanych dla każdego dnia danego horyzontu czasowego (3 dni lub 3 miesiące) dla grupy operacji w podziale na obszary rynkowe, w tym na transakcje z klientami sieci korporacyjnej i prywatnej, które, z racji swojej wielkości, są obowiązkowo rejestrowane w Dealing Roomie. Do wartości wyliczonych w ten sposób dodaje się wartość aktywów uznanych za wysoce płynne znajdujących się w portfelu papierów wartościowych Banku obliczając w ten sposób lukę płynności skumulowana w każdym z dni analizowanego okresu.

Jednocześnie Bank prowadzi regularny monitoring dynamiki pozycji płynności rejestrowanej w Grupie identyfikując wszelkie czynniki, które mogłyby uzasadnić zachodzące zmiany. Analiza ta, której wyniki przedstawiane są KKAP celem podjęcia decyzji umożliwiających utrzymanie warunków finansowania zapewniających dalszy rozwój działalności. Ponadto, kontrola ekspozycji na ryzyko płynności leży w zakresie obowiązków Komitetu Ryzyka.

3.3.5. RYZYKO FUNDUSZU EMERYTALNEGO

Ryzyko związane z funduszem emerytalnym o zdefiniowanym świadczeniu wynika z ewentualnej dewaluacji wartości Bankowego Funduszu Emerytalnego o Zdefiniowanym Świadczeniu lub też z obniżenia przewidywanych zwrotów z inwestycji tego funduszu co oznacza konieczność pobrania nieplanowanych składek. Podkomisja Monitoringu Ryzyka Funduszu Emerytalnego odpowiada za regularne monitorowanie tego ryzyka oraz za nadzorowanie zarządzania nim, przy czym ocena jest kwantyfikowana w odniesieniu do kapitału ekonomicznego.

3.3.6. RYZYKO BIZNESOWE I STRATEGICZNE

Ryzyko biznesowe i strategiczne pojawia się w wyniku negatywnego wpływu, na dochody netto i/lub kapitał, decyzji generujących negatywne efekty, realizacji nieadekwatnych strategii zarządzania lub niemożności odpowiedniego zareagowania na zmiany rynkowe. Stąd zmiana notowań akcji jest istotnym miernikiem tego ryzyka kwantyfikowanego przy pomocy modelu wewnętrznego wykorzystywanego do oceny/wyliczania zapotrzebowania na kapitał wewnętrzny (kapitał ekonomiczny).

4. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA

4.1. ELEMENTY I GŁÓWNE CECHY CHARAKTERYSTYCZNE KAPITAŁU REGULACYJNEGO I WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH

Po złożeniu wniosku przez Bank, jak powiedziano powyżej, Banco de Portugal formalnie zatwierdził stosowanie metodologii opartych na podejściu IRB do wyliczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe i ryzyko kontrahenta obejmując podkategorie ryzyka “Odnawialne pozycje detaliczne” i “Pozostałe pozycje detaliczne” w Portugalii z dniem 31 grudnia 2011 roku. Zatwierdzenie to prowadziło do wprowadzenia szeregu zmian w zakresie wyliczania kapitału regulacyjnego i wymogów kapitałowych w porównaniu do wielkości z roku 2010.

Fundusze własne Grupy Banco Comercial Português określa się zgodnie z odnośnymi przepisami tzn. Informacją 6/2010 Banco de Portugal. Rezultat łączny uzyskuje się w wyniku dodania kapitałów Tier 1 i Tier 2, a następnie odjęcia elementu Odliczeń. Aby oszacować wielkość funduszy własnych podstawowych uwzględnia się elementy kapitału Tier 1 zgodnie z definicją przedstawiona w Informacji Banco de Portugal 3/2011, a także inne dane istotne dla oszacowania podstawowych funduszy własnych. Fundusze te, a w szczególności Core Tier 1 tworzą elementy o charakterze najbardziej stałym.

Można uznać kapitał opłacony wraz z premią za akcje, rezerwy i dodatnie zyski zatrzymane, udziały nie będące udziałami kontrolnymi w kapitale akcyjnym w pełni skonsolidowanych spółek oraz odroczone efekty wynikające z korekt odnośnie przejścia na Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) za dodatnie element kapitału core tier 2. Za ujemne elementy core tier 1 uznaje się straty, akcje zwykle własne, oraz pozytywne różnice wyliczone indywidualnie pomiędzy rezerwami regulacyjnymi, om których mowa w Informacji Banco de Portugal nr 3/95, a pozycjami z utrata wartości wyliczonymi zgodnie z MSR dla ekspozycji wyliczanych wg podejścia ustandardyzowanego, wartość firmy liczona jako element aktywów oraz pozostałe aktywa niematerialne.

Do końca roku finansowego 2011, Bank zdecydował o zmianie swojej polityki księgowej w zakresie uznawania różnic aktuarialnych w odniesieniu do Funduszu Emerytalnego. Stąd oraz zgodnie z oceną alternatywnych rozwiązań, których zastosowanie umożliwia MSR 19 – Świadczenia Pracownicze, Grupa zdecydowała się na uznanie różnic aktuarialnych roku finansowego w stosunku do rezerw. Poprzednio Grupa odraczała różnice aktuarialne zgodnie z metodą korytarzową, gdzie nie uznane zyski i straty aktuarialne, a które przekraczają 10% najwyższej wartości pomiędzy bieżącą wartością zobowiązań, a wartością godziwą aktywów Funduszu były księgowane według szacowanego pozostałego okresu pracy pracownika w latach.

Niezależnie od tej zmiany w polityce księgowej, Banco de Portugal, dla celów ostrożnościowych, umożliwia kontynuowanie przez Bank stosowania korytarza korespondującego z najwyższą wartością pomiędzy i) 10% zobowiązań w zakresie emerytur i rent rodzinnych, a ii) 10% wartości Funduszu Emerytalnego zgodnie z definicją określoną w Informacji Banco de Portugal nr 2/2012.

Kapitał core tier 1 uwzględnia również nieopłacone zyski i straty, które nie reprezentują utraty wartości dłużnych papierów wartościowych, kredytów oraz innych wartości do otrzymania, uznanych za możliwe do sprzedaży w transakcjach zabezpieczających przepływy pieniężne oraz w zobowiązaniach finansowych wycenianych do wartości godziwej poprzez wyniki, po opodatkowaniu, w części dotyczącej własnego ryzyka kredytowego oraz poprzez przywrócenie niezrealizowanych zysków do kapitałowych papierów wartościowych przeznaczonych do sprzedaży oraz kredytów i innych wartości do otrzymania z księgi handlowej lub wycenianych do wartości godziwej w rachunku wyników.

W okresie ostatnich sześciu miesięcy 2011 roku, Banco de Portugal określił nowe zasady mające wpływ na poziom kapitału core tier 1 Grupy tzn.:

- W listopadzie 2011, Banco de Portugal wprowadził załącznik do Informacji Banco de Portugal nr 6/2010, stanowiący o odliczeniu od kapitału core tier 1 depozytów klientów wykazujących stopę zwrotu w formie oprocentowania powyżej 300 punktów bazowych w stosunku do stóp rynkowych (Instrukcja Banco de Portugal nr 28/2011).

- Banco de Portugal, z dniem 31 grudnia 2011, wprowadził ostrożnościową neutralizacje, do czerwca 2012, efektów związanych z transferem części zobowiązań w zakresie emerytur i rent rodzinnych do Ogólnego Systemu Zabezpieczenia Społecznego oraz z Programem Inspekcji Specjalnych realizowanym w ramach Programu Pomocy Ekonomiczno-Finansowej (Informacja Banco de Portugal nr 1/2012).

Inne elementy będące częścią podstawowych funduszy własnych tier 1 to akcje uprzywilejowane, inne instrument hybrydowe oraz pewne odliczenia księgowane jako 50%,: (i) posiadanych udziałów w instytucjach finansowych (ponad 10%) oraz podmiotach ubezpieczeniowych (ponad 20%); (ii) kwot przewidywanych strat w części przekraczającej dodatek do korekt wartości oraz rezerw na pozycje ważone ryzykiem liczone zgodnie podejściem IRB.

Fundusze własne uzupełniające (tier 2) uwzględniają dług podporządkowany oraz 45% niezrealizowanych zysków wyłączonych z kapitału core tier 1 w formie aktywów przeznaczonych do sprzedaży. Elementy te składają się na wyższy kapitał tier 2, z wyjątkiem zadłużenia podporządkowanego podzielonego pomiędzy wyższy kapitał tier 2 (dług o nieokreślonym terminie zapadalności) i niższy kapitał tier 2 (część pozostała).

Dług podporządkowany wyemitowany może być uwzględniony w funduszach własnych jedynie za zgodą Banco de Portugal oraz z zastrzeżeniem przestrzegania następujących limitów: a) tier 2 nie może być nadrzędny nad tier 1, i b) niższy kapitał tier 2 nie może stanowić więcej niż 50% kapitału tier 1. Ponadto pożyczki o określonym terminie zapadalności muszą być amortyzowane na poziomie 20% rocznie przez ostatnie pięć lat ich terminu zapadalności. W odniesieniu do kapitałów tier 2 stosuje się również odliczenie pozostałych 50% nie odliczonych od kapitałów tier 1: (i) udziałów posiadanych w podmiotach finansowych i ubezpieczeniowych oraz (ii) kwot przewidywanych strat w części przekraczającej dodatkową korektę wartości, a rezerwy na pozycje ważone ryzykiem szacowane zgodnie z podejściem IRB oraz wartości, które nie mogą zostać ujęte w kapitałach tier 2 muszą zostać usunięte z podstawowych funduszy własnych.

Aby wyliczyć wartość kapitału regulacyjnego konieczne jest dokonanie dalszych odliczeń od funduszy własnych; dotyczy to kwot majątku nieruchomego pozyskanego z windykacji kredytów, których czas pozostawania w księgach Banku przekroczył okres określony przez regulatora, utraty wartości transakcji sekurytyzacyjnych, które nie osiągnęły poziomu określonego przez regulatora dla skutecznego przeniesienia ryzyka w stopniu w jakim kwoty nie są uznane w księgach Banku oraz ewentualne przekroczenia limitów ryzyka określonych Regulacją 7/2010 Banco de Portugal.

Na początku roku 2008 wymogi w zakresie funduszy własnych były wyliczane zgodnie z regulacjami NUK. Wymogi dot. funduszy własnych na zabezpieczenie ryzyka kredytowego, zgodnie z Informacją Banco de Portugal nr 5/2007, są szacowane zgodnie z podejściem IRB, w sposób zcentralizowany w Portugalii w odniesieniu do znaczącej części ekspozycji detalicznych i korporacyjnych, a standardowe podejście stosowane jest dalej w stosunku do pozostałych portfeli i w pozostałych krajach.

Wymogi odnośnie funduszy własnych zabezpieczających ryzyko operacyjne, o czym mowa w Informacji Banco de Portugal nr 9/2007, są wyliczane zgodnie z podejściem standardowym, a wymogi kapitałowe na ryzyko rynkowe zgodnie z definicja Informacji nr 8/2007 Banco de Portugal, są wyliczane zgodnie z podejściem IRB dla portfela handlowego w części dotyczącej wyliczenia wymogów funduszy własnych dla ogólnego ryzyka rynkowego, a podportfele obsługiwane centralnie w Portugalii – w części instrumentów dłużnych, instrumentów kapitałowych oraz ryzyka kursowego oraz zgodnie z podejściem standardowym w części dotyczącej wyliczania wymogów kapitałowych na ryzyko szczególne.

Ponadto w wyniku Programu Pomocy Ekonomiczno-Finansowej Banco de Portugal określił, Informacją nr 3/2011, że grupy finansowe winny wzmocnić swoje wskaźniki kapitałów core tier 1, w ujęciu skonsolidowanym, do co najmniej 9% do 31 grudnia 2011 oraz do 10% do 31 grudnia 2012. Zgodnie z kryteriami EBA obejmującymi bufor kapitałowy w wysokości 1,165 mln EUR na ekspozycje na ryzyko krajów, Grupa musi uzyskać minimalny wskaźnik kapitału core tier 1 na poziomie 9% w czerwcu 2012.

4.2. METODA WYLICZENIA ADEKWATNOŚCI FUNDUSZY WŁASNYCH NA POZIOMIE KONGLOMERATU FINANSOWEGO

Bank stosuje metodę konsolidacji określona Ustawą-Dekretem nr 145/2006 z dnia 31 lipca dla celów wyliczania adekwatności funduszy własnych na poziomie konglomeratu finansowego.

Zgodnie z ta metodą adekwatność funduszy własnych jest równa różnicy pomiędzy wielkością funduszy własnych konglomeratu finansowego wyliczona w ujęciu skonsolidowanym, a sumą wymogów w zakresie wypłacalności dla podsektorów bankowego i ubezpieczeniowego wchodzących w skład konglomeratu, a która to różnica nie może być ujemna.

Adekwatność funduszy własnych wylicza się w oparciu o rachunki skonsolidowane jak stwierdzono powyżej uwzględniając odnośne zasady sektorowe dotyczące formy i zakresu konsolidacji.

W ramach wyliczania adekwatności funduszy własnych uwzględnia się udział proporcjonalny Banku w podmiotach powiązanych według wielkości procentowych ustalanych celem konsolidacji. Z drugiej jednak strony elementy kwalifikujące się do uwzględnienia w wyliczeniach, które w rezultacie mogłyby być uwzględnione dwukrotnie są eliminowane aby uniknąć nieadekwatnego wyliczenia funduszy własnych na poziomie konglomeratu finansowego.

4.3. Fundusze własne i adekwatność kapitałowa na 31 grudnia 2011 i 2010 r.

Tabela V prezentuje główne wielkości dotyczące funduszy własnych i wymogi w ich zakresie na 31 grudnia 2011 i 2010), jak również odpowiednie wskaźniki kapitałowe, w tym wskaźnik core tier 1.

Tab. V - Podsumowanie głównych agregatów i wskaźników kapitałowych tys. Euro

	31-12-2011	31-12-2010
Fundusze własne		
Tier I	4 787 573	5 455 142
z czego: Core Tier I	5 135 495	3 966 296
Tier II	612 970	774 228
Pomniejszenia całkowitych kapitałów	-137 366	-113 338
Całkowity kapitał	5 263 178	6 116 032
Wymogi kapitałowe		
Ryzyko kredytowe i ryzyko kontrahenta	4 072 590	4 374 526
Ryzyko rynkowe	45 309	48 601
Ryzyko operacyjne	318 519	342 032
Razem	4 436 418	4 765 159
Wskaźniki kapitałowe		
Core Tier I	9,3%	6,7%
Tier I	8,6%	9,2%
Całkowity kapitał	9,5%	10,3%

Kapitał podstawowy Grupy wzrósł do 5,135,495 tysięcy euro na dzień 31 grudnia 2011 roku (3,966,296 tysiące euro na dzień 31 grudnia 2010 roku). Równocześnie skonsolidowane wymogi w zakresie funduszy własnych zmniejszyły się z 4,765,159 tysięcy euro na dzień 31 grudnia 2010 roku do 4,436,418 tysięcy euro na dzień 31 grudnia 2011 roku. Stąd, wskaźnik tier 1 osiągnął do końca 2011 roku 9.3%, co pokazuje wzrost o 260 punktów bazowych w stosunku do wskaźnika raportowanego na koniec 2010 roku (6.7%).

Sukces działań podejmowanych w celu wzmocnienia kapitału core tier 1 i przeprowadzonych w trakcie roku 2011 oraz spadek ważonych ryzyk wspomagany przez delewaryzację i optymalizację oraz wzmocnienie zabezpieczeń wniosły pozytywny wkład do kształtowania się wskaźnika core tier 1.

Do końca 2011 roku z uwagi na wielkości szacowane do końca 2010 roku, core tier 1 wzrósł o 1,169,199 tysięcy euro. Podkreślamy następujące aspekty:

- Wzrost kapitału akcyjnego Banku o 990,147 tysięcy euro, zakończony w czerwcu 2011 proces oferty publicznej zakupu akcji podporządkowanych z warunkowymi udziałami.
- Kapitał akcyjny zwiększył się o gotówkę wniesioną w czerwcu 2011 roku, z preferencyjną rezerwą akcjonariuszy wynoszącą 259,853 tysięcy euro.

- Oferta wymiany skierowana na posiadaczy podporządkowanego długu i preferencyjnych udziałów (zrealizowana we wrześniu i październiku 2011 roku) umożliwiła Bankowi wzrost core tier 1 o 538,750 tysięcy euro, z czego 98,315 tysięcy euro zostało zaksięgowane w rachunku zysków i strat a reszta w rezerwach.
- Pozytywne efekty spowodowane, z jednej strony, redukcją odliczenia ostrożnościowego spowodowanego własnym ryzykiem kredytowym wynoszącym 117,452 tysięcy euro tłumaczącym zakupem własnego długu zaliczonego po własności godziwej a z drugiej strony wzrostem udziałów mniejszościowych o 49,210 tysięcy euro z uwagi na przychody osiągnięte przez spółki zależne w Polsce, Mozambiku i Angoli.
- Wynik netto roku finansowego, który – chociaż zaksięgowano w nim straty wynoszące 848 623 tysiące euro - miał ujemny wpływ na core tier 1 w wysokości jedynie 313,970 tysięcy euro (na dzień 31 grudnia 2011 roku), ponieważ kwota ta obejmowała 534 654 tysiące euro, które nie zostały zaliczone jako kapitał, zgodnie z założeniem Banco de Portugal.
- Koszty, które nie zostały włączone do core tier 1 na dzień 31 grudnia obejmują i) 147,130 tysięcy euro związane z amortyzacją wartości firmy greckiego podmiotu zależnego, które nie miały wpływu na kapitał, ponieważ wartość firmy została już odjęta; oraz ii) 387,524 tysięcy euro, po podatkach, wiążące się ze skutkami częściowego przeniesienia emerytur do Systemu Generalnego Bezpieczeństwa Socjalnego (117,014 tysięcy euro) oraz Programu Specjalnych Inspekcji (270,510 tysiące euro), które podlegały ostrożnościowej neutralizacji w grudniu 2011 roku, zgodnie z Informacją Banco de Portugal nr. 1/2012.
- Składnik wyników netto za rok 2011, który negatywnie wpłynął na core tier 1 (313,970 tysięcy euro) był zdeterminowany zyskiem w wysokości 98,315 tysięcy euro rozpoznanych wyniku wcześniej wspomnianej oferty wymiany i kosztem 408,876 tysięcy euro, po podatkach, wynikających z odnotowania strat impairmentowych odpowiadających średnio 77.3% nominalnej wartości posiadanego greckiego długu publicznego.
- Niekorzystny wpływ 289,102 tysięcy euro związanych z Funduszem Emerytalnym, obliczony po neutralizacji skutków częściowego transferu emerytur do Systemu Generalnego Bezpieczeństwa Socjalnego i korytarza związanego z zobowiązaniami, które nie zostały przeniesione, z czego 64,108 tysiące euro wynikało z różnic aktuarialnych szacowanych w roku 2011, w tym skutków zmiany założeń aktuarialnych i wariancji w korytarzu a 224,994 tysiące euro wynikało z amortyzacji regulacyjnej odroczonych w czasie skutków przejścia na IAS/IFRS, ze zmian, które wystąpiły w tabeli umieralności w roku 2005 i z aktuarialnych strat w roku 2008.
- Ujemne skutki związane z innymi filtrami ostrożnościowymi, mianowicie z niewystarczającym pokryciem utraty wartości w porównaniu z rezerwami regulacyjnym ekspozycji przy użyciu podejścia standardowego (-57,214 tysięcy euro), obniżeniem o 21% wartości nominalnej greckiego długu nie objętego impairmentem (-15,821 tysięcy euro) oraz depozytami wysoko oprocentowanymi, zgodnie z warunkami Informacji 28/2011 Banco de Portugal (-10,013 tysięcy euro).
- Skutek, który na skonsolidowane rezerwy wywiera wariancja rezerw wartości rzetelnej Millenniumbcp Ageas, zmiany w polityce księgowej Funduszu Emerytalnego, płatności wynagrodzenia od produktów hybrydowych, różnice kursów walutowych i pozostałych, które narastająco przyczyniły się do spadku o 1,778 tysięcy euro.

Tabela VI prezentuje skonsolidowane fundusze własne według ich głównych składników:

Tab. VI - Fundusze własne tys. Euro

	2011-12-31	2010-12-31	
1. Całkowite fundusze własne na potrzeby wypłacalności (1.1.+ 1.2. + 1.4.)	**5 263 178**	**6 116 032**	
1.1. Pierwotne fundusze własne (=Σ(1.1.1. to 1.1.5.)-1.3a.)	5 308 904	5 901 624	
1.1.1. Zakwalifikowany kapitał (=Σ(1.1.1.1. a 1.1.1.4.))	6 132 407	4 869 456	
1.1.1.1. Kapitał opłacony	6 065 000	4 694 600	
1.1.1.2. (-) Akcje własne	-4 314	-17 265	
1.1.1.3. Premia emisyjna	71 722	192 122	
1.1.1.4. Pozostałe instrumenty zakwalifikowane do kapitałów własnych			
1.1.2. Zakwalifikowane rezerwy oraz zyski/straty (=Σ(1.1.2.1. a 1.1.2.5.))	-1 813 304	403 263	
1.1.2.1. Kapitały rezerwowe	-1 624 763	-188 006	
1.1.2.2. Zakwalifikowane udziały mniejszościowe	542 647	493 437	
1.1.2.3. Zyski z lat ubiegłychoraz wstępny wynik roku bieżącego		97 832	(1)
1.1.2.4. (-) Straty z lat ubiegłych i wstepna strata roku bieżacego			
1.1.2.5. Straty z lat ubiegłych i wstepna strata roku bieżacego	-731 188		(1)
1.1.2.6. (-) Wpływy netto z kapitalizacji przyszłej marży sekurytyzowanych aktywów			
1.1.2.7. Różnice z wyceny zakwalifikowane jako pierwotne fundusze własne			
1.1.3. Fundusz ogólnego ryzyka bankowego			
1.1.4. Pozostałe pozycje zakwalifikowane jako pierwotne fundusze własne (1.1.4.1.+1.1.4.2.)	953 949	2 051 064	
1.1.4.1. Pozostałe dostepne pozycje	173 409	1 935 328	(2)
1.1.4.2. Wpływ przejścia na IAS/AAS (wpływ negatywny)	74 861	115 737	
1.1.4.3. Pozostałe pozycje zakwalifikowane jako pierwotne fundusze własne	705 679		(3)
1.1.5. (-) Pozostałe pomniejszenia pierwotnych funduszy własnych (=Σ(1.1.5.1. a 1.1.5.3.))	35 852	-1 422 160	
1.1.5.1. (-) Niematerialne aktywa trwałe	-250 728	-400 802	
1.1.5.2. (-) Pozycje włączone do pierwotnych funduszy własnych przekraczajace limity kwalifikacyjne			
1.1.5.3. (-) Pozostałe pomniejszenia pierwotnych funduszy własnych	286 580	-1 021 358	(4)
1.2. Dodatkowe fundusze własne (=Σ(1.2.1. a 1.2.3.)-1.3b.)	1 134 301	1 220 709	
1.2.1. Podstawowe dodatkowe fundusze własne - Wyższe Tier II	65 128	77 802	
1.2.2. Uzupełniające dodatkowe fundusze własne - Niższe Tier II	1 069 174	1 142 908	
1.2.3. (-) Pomniejszenia dodatkowych funduszy własnych			
1.3. Pomniejszenia pierwotnych i dodatkowych funduszy własnych	-1 042 662	-892 963	(5)
1.3a. Z czego: (-) z pierwotnych funduszy własnych	-521 331	-446 481	
1.3b. Z czego: (-) z dodatkowych funduszy własnych	-521 331	-446 481	
1.4. Całkowite pierwotne fundusze własne na potrzeby wypłacalnosci	4 787 573	5 455 142	
1.5. Całkowite dodatkowe fundusze własne na potrzeby wypłacalności	612 970	774 228	
1.6. (-) Pomniejszenia całkowitych funduszy własnych	-137 366	-113 338	(6)
1.7. Całkowite dodatkowe fundusze własne przeznaczone na pokrycie ryzyka rynkowego			
1.8. Dodatkowe objaśnienia			
1.8.1. (+) Nadwyżka/(-) niedobór rezerw na ważone ryzykiem zaangażowania w ramach podejścia opartego na wewnętrznych ratingach (wartosci brutto)			
1.8.1.1. Wartość rezerw przy podejściu opartym na wewnętrznych ratingach			
1.8.1.2. (-) Obliczenie spodziewanej straty przy podejściu opartym na wewnętrznych ratingach			
1.8.2. Wartość brutto kapitału z pożyczki podporządkowanej rozpoznanego jako dodatnia pozycja funduszy wasnych	1 132 074	2 134 484	
1.8.3. Minimalne początkowe wymogi kapitałowe	17 458	17 458	
1.8.4. Przypisane fundusze własne dla celów limitów znacznych zaangażowań	5 889 308	6 877 873	

(1) Obejmuje zyski zatrzymane, pomniejszone o oczekiwane dywidendy gotówkowe do zapłaty (bez jakiegokolwiek wpływu w roku 2011 i 2010) oraz korektę wynikającą z filtrów regulacyjnych (mianowicie tych, które są spowodowane zmianą własnego ryzyka kredytowego w odniesieniu do zobowiązaań finansowych księgowanych po wartości godziwej poprzez stratę lub zysk)

(2) Akcje preferencyjne związane z dwiema emisjami dokoananymi przez BCP Finance Company w kwocie 935,328 tysięcy euro, na dzień 31 grudnia, 2010 roku oraz 163,556 tysięcy euro, na 31 grudnia 2011 i po ofercie wymiany zakończonej w październiku 2011 roku, oraz "Valores Mobiliários Perpétuos Subordinados com Juros Condicionados" (Stałe Podporządkowane Papiery Wartościowe z Warunkowym Udziałami, zwane dalej Papierami Wartościowymi) emitowane przez Banco Comercial Português, S.A. w ramach Securities Issue Programme do kwoty 7,500 milionów euro, na sumę 1,000 milionów euro na połowę roku 2010 oraz 9,853 milionów euro, na 31 grudnia, 2011, zgodnie z częściową dobrowoną konwersją na akcje zwykłe, co miało miejsce w czerwcu 2011.

(3) Na dzień 31 grudnia 2011 roku odzwierciedla to neutralizację regulacyjną dopuszczoną przez Banco de Portugal (do czerwca 2012 roku) skutków wynikających z przeniesienia zobowiązań emerytalnych do Ogólnego Systemu Bezpieczeństwa Socjalnego oraz Programu Inspekcji Specjalnych zgodnie z Informacją 1/2012 z Banco de Portugal.

(4) Obejmuje to następujące filtry regulacyjnie: fundusz emerytalny (różnice aktuarialne powyżej korytarza regulacyjnego w roku 2010 i po zmianie zasad księgowych związanych z funduszem emerytalnym, obejmuje to korytarz regulacyjny w roku 2011); odjęcie deficytu utraty wartości w stosunku do przepisów regulacyjnych Informacji Banco de Portugal 3/95, obliczonego na zasadzie indywidualnej, w przypadku ekspozycji uwzględnionych przez podejście standardowe; dodatkowe pomniejszenie impairmentu związane z greckim długiem publicznym; i powmniejszenie związane z depozytami klientów ze stopami procentowymi powyżej limitów zdefiniowanych przez Banco de Portugal.

(5) Obejmuje odliczenia związane z istotnymi inwestycjami w podmiotach finansowych i ubezpieczeniowych z i z niedostecznym pokryciem impairmentu w stosunku do oczekiwanych strat dla ekspozycji traktowanych zgodnie z podejściami IRB.

(6) Obejmuje to odliczenia związane z wartością przewłaszczonych aktywów, które przekroczyły regulacyjny okres obecności w bilansie.

Tabela VII prezentuje uzgodnienie między Core Tier I raportowanym 31 grudnia 2011 i 2010 a skonsolidowanymi funduszami własnymi ogółem Millennium bcp w tych terminach:

Tab. VII - Uzgodnienia Core Tier I tys. Euro

	2011-12-31	2010-12-31	
Całkowite kapitały własne przypisane akcjonariuszom Banku	3 826 755	6 749 975	
Udziały niekontrolujące	542 647	493 437	(1)
Korekty regulacyjne:			
(-) Akcje uprzywilejowane i inne instrumenty hybrydowe	-173 409	-1 935 328	
(-) Wynagrodzenie akcjonariuszy			
(+) Wpływ przejscia na IAS/AAS	74 861	115 737	
(+) Neutralizacja dopuszczona notą Banco de Portugal 1/2012	705 679		
(+) Korytarz aktywnych pracowników funduszu emerytalnego	245 492		
(+) Wydłużenie tabel śmiertelności w 2005 i rewaluacja funduszu emerytalnego w 2008	124 135	368 061	
(-) Fundusz emerytalny aktuarialny powyżej wartości z korytarza regulacyjnego		-1 389 419	(2)
(-) Wartości niematerialne	-250 728	-400 802	(3)
(-) Zysk / strata po opodatkowaniu z dłużnych i kapitałowych pap. wartosciowych	181 050	147 762	
(-) Wynik z emisji aktywów finansowych w wart. godziwej w części dotyczącej własnego ryzyka kredytoweg	-47 606	-165 041	
(-) Niedobór w ocenie utraty wartości względem regulacyjnych rezerw kredytowych	-57 214		
Pozostałe korekty (+/-) w kapitale Tier I	-36 166	-18 086	(4)
Core Tier I	**5 135 495**	**3 966 296**	

(1) Różnice między obszarem konsolidacji księgowej dla celów ostrożnościowych oraz konsolidacji regulacyjnej, o której już wcześniej mówiono, doprowadziły do różnic w tej kategoriii. Kwoty zaksięgowane w rachunkach grupy BCP Group wyniosły 547,615 oraz 497,501 tysięcy euro na dzień, odpowiednio, 31 grudnia 2011 oraz 2010.
(2) W roku 2011 Grupa optuje za zmianą polityki rachunkowej w celu uznania aktuarialnych odchyleń od funduszu emerytalnego, który zaczął być uznawany w stosunku do rezerw w roku 2011 (poprzednio grupa realizowała metodę "korytarza").
(3) Obejmuje to wartość firmy aktywów skonsolidowanych Banku. W 2011 został uznany impairment w wysokości 147,130 tysięcy euro związany z wartością greckiego podmiotu zależnego .
(4) Obejmuje to korekty związane z filtrami regulacyjnymi, mianowcie związane z rezerwami wartości godziwej w aktywach dostępnych do sprzedaży, do odpisu regulacyjnego związanego z greckim długiem publicznym, do depozytów klientów ze stopami procentowymi powyżej limitów zdefiniowanych przez Banco de Portugal oraz akcjami BCP utrzymywanymi przez Ocidental Vida.

Tabela VIII dzieli wymogi dotyczące funduszy własnych na typy ryzyk. Wymogi w zakresie funduszy własnych wyniosły 4,436,418 tysięcy euro na 31 grudnia 2011 roku, co stanowi kwotę mniejszą o 328,741 tysięcy euro niż 4,765,159 tysięcy euro szacowane na koniec 2010 roku. Bez względu na fakt, że kwoty raportowane w tych datach nie dają się bezpośrednio porównać (o czym już była mowa poprzednio) trzeba koniecznie zwrócić uwagę na czynniki, które w największym stopniu przyczyniły się do tej redukcji:

- Spadek o 371,968 tysięcy euro w zakresie wymogów ryzyka kredytowego i kontrahenta związany z działalnością wspomaganą przez delewaryzację, przekładający się na spadek wartości aktywów skonsolidowanych o 6,513,349 tysięcy euro oraz optymalizację i wzmocnienie zabezpieczeń w roku 2011.
- Spadek o 60,000 tysięcy euro wynikający z poszerzenia zastosowania podejścia IRB do podpunktów ryzyka “Odnawialne ekspozycje detaliczne” i “Pozostałe ekspozycje detaliczne” w Portugalii, formalnie autoryzowane przez Banco de Portugal wchodzące w życie w dniu 31 grudnia 2011 roku w ramach stopniowego przyjmowania podejścia IRB do obliczania wymogów kapitałowych oraz ryzyka kontrahenta.
- Poprawki regulacyjne wprowadzone przez Banco de Portugal w roku 2011, pod wpływem zmniejszenia wcześniejszych wag samorządów regionalnych i lokalnych oraz suwerennych ryzyk Angoli i Mozambiku, których globalna wartość doprowadziła do spadku o 30,277 tysięcy euro.
- Zmniejszenie wymogów w zakresie ryzyk rynkowych w wysokości 3,292 tysięcy euro oraz pokrycia ryzykiem operacyjnym w wysokości 23,513 tysięcy euro.
- Zmiany wynikające z Programu Inspekcji Specjalnej, które wniosły dodatkowo 53,096 tysięcy euro.
- Obniżenie ratingu Republiki Portugalskiej zwiększyło wymogi kapitałowe o 107,212 tysięcy euro.

Tab. VIII - Wymóg kapitałowy tys. Euro

	2011-12-31	2010-12-31
2. Wymogi kapitałowe	**4 436 418**	**4 765 159**
2.1. Na ryzyka: kredytowe, kredytowe kontrahenta, rozwodnienia i wolnych dostaw	4 072 590	4 374 526
2.1.1 Podejście standardowe	2 087 687	2 091 893
2.1.1 klasy zaangażowań w podejściu standardowym, z wyłaczeniem pozycji sekurytyzacyjnych	2 087 687	2 091 893
2.1.1.1 Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych	31 491	58 508
2.1.1.2 Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od władz samorządowych i lokalnych	19 801	25 941
2.1.1.3 Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od jednostek administracji i organizacji non-	429	38 057
2.1.1.4 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od międzynarodowych banków rozwoju		
2.1.1.5 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od organizacji międzynarodowych		
2.1.1.6 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od institucji	170 403	194 308
2.1.1.7 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od przedsiębiorstw	864 012	507 134
2.1.1.8 Należności lub pozabilansowe zobow. otrzymane od klientów detalicznych	118 200	270 488
2.1.1.9 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane zabezpieczone ne nieruchomosciach	425 592	624 133
2.1.1.10 pozycje przeterminowane	182 831	145 593
2.1.1.11 Pozycje należace do kategorii regulacyjnych wysokiego ryzyka		
2.1.1.12 należności z zabezpieczonych papierow dłużnych		
2.1.1.13 należności ze wspólnych przedsięwzięć inwestycyjnych(CIUs)	37 740	34 772
2.1.1.14 Pozostałe pozycje	237 188	192 960
2.1.2 Pozycje sekurytyzowane wg. podejścia standardowego		
2.1.2 Podejście IRB	1 984 903	2 282 633
2.1.2.1 Bez użycia wlasnych estymacji LGD i/lub czynników zamiany kredytu	1 291 463	1 608 962
2.1.2.1.1 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych		
2.1.2.1.2 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od instytucji		
2.1.2.1.3 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od przedsiębiorstw	1 291 463	1 608 962
2.1.2.2 przy użyciu wlasnych estymacji LGD i/lub czynników zamiany kredytu	632 456	643 642
2.1.2.2.1 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych		
2.1.2.2.2 należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od instytucji		
2.1.2.2.3 Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od klientów detalicznych	632 456	643 642
2.1.2.3 Pozycje kapitałowe	55 198	26 664
2.1.2.4 Pozycje sekurytyzacyjne	5 786	3 366
2.1.2.5 Inne aktywa nie zwiazane z kredytami lub obligacjami		
2.2. Ryzyko rozliczeń		
2.3. Wymogi kapitałowe na pozycje ryzyka walutowego i towarowego	45 309	48 601
2.3.1 Podejście standardowe	20 647	15 393
2.3.1.1 Instrumenty dłużne w obrocie	19 720	14 795
2.3.1.2 Instrumenty kapitałowe	922	586
2.3.1.3 Ryzyko walutowe	0	2
2.3.1.4 Ryzyko towarowe	4	10
2.3.2 Podejście wewnętrznych modeli	24 662	33 208
2.4. Wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne	318 519	342 032
2.4.1 Podejście prostych wskaźników		
2.4.2 Podejście standardowe	318 519	342 032
2.5. Wymóg kapitałowy - stałe koszty		
2.6. Inne i transakcyjne wymogi kapitałowe		

Do końca 2011 i 2010 roku Grupa miała nadwyżkę funduszy własnych w stosunku do wymogów odnoszących się do funduszy własnych - odpowiednio 826,760 i 1,350,874 tysięcy euro - wynosząc 826,760 i 1,261,280 tysięcy euro w ujęciu konglomeratu finansowego, zgodnie z prezentacją w Tabeli IX.

Tab. IX - Adekwatność kapitałowa tys. Euro

	2011-12-31	2010-12-31
Nadwyżka (+)/ Deficyt (-) funduszy własnych	**826 760**	**1 350 874**
Współczynnik wypłacalnosci (%)	**9,5%**	**10,3%**
Adekwatność kapitałowa konglomeratu finansowego		
Fundusze własne konglomeratu finansowego	5 409 375	6 183 590
Wymogi kapitałowe konglomeratu finansowego	4 582 614	4 922 310
Nadwyżka (+)/ deficyt (-) funduszy własnych konglomeratu finansowego	**826 760**	**1 261 280**

4.4. ZDARZENIA MAJĄCE ISTOTNE SKUTKI DLA KAPITAŁU I WYMOGÓW KAPITAŁOWYCH W ROKU 2012

3 lutego 2012 roku prezes rady nadzorczej Banco Comercial Português za zgodą największych akcjonariuszy potwierdził, że po spełnieniu kryteriów Umowy Bazylejskiej 2.5, przetłumaczonych na wymogi Europejskiego Urzędu Bankowego dla wskaźnika Core Tier 1 na dzień 30 czerwca 2012 roku i wymogów ostrożnościowych Banco de Portugal na koniec 2012 roku, Banco Comercial Português przedłożył Banco de Portugal, w dniu 20 stycznia 2012 roku plan kapitałowy zgodnie z warunkami informacji EBA z dnia 8 grudnia 2011 roku.

Plan kapitałowy prezentowany przez Banco Comercial Português obejmuje dwa główne składniki:

- Wzrost kapitału akcyjnego ma być w pełni subskrybowany, z prawami uprzywilejowania, przez prywatnych akcjonariuszy w celu gwarantowania stałych funduszy własnych. Poza zgodą obecnych akcjonariuszy Banco Comercial Portugues otrzymał wskazówki, które pozwalają mu liczyć na inwestorów referencyjnych, którzy będą brali udział w przyszłych wzrostach kapitału;
- Zatwierdzenie wniosku wykorzystania tymczasowego i zwrotnego mechanizmu kapitalizacji ustanowionego zgodnie z ustawą 63-A/2008.

Osiągnięcie planu kapitałowego, który ma być uzgodniony z kompetentnymi władzami zostanie przedłożone do analizy Walnego Zgromadzenia zorganizowanego konkretnie w tym celu i przeprowadzonego zgodnie z warunkami i zasadami, które mają być zdefiniowane.

4.5. PROCES WEWNĘTRZNEJ OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁU (ICAAP)

4.5.1 PODEJŚCIA DO OBLICZANIA KAPITAŁU WEWNĘTRZNEGO ORAZ POTENCJAŁU DO PODEJMOWANIA RYZYKA

Proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego (ICAAP) jest ważnym dla Grupy krokiem w kierunku osiągania najlepszych praktyk w zakresie zarządzania ryzykiem i planowania kapitałowego. W tym zakresie jest nadzwyczaj ważne, by ilościowo określić kwotę kapitału niezbędnego do absorbowania przyszłych strat, z predefiniowanym prawdopodobieństwem, w celu zabezpieczenia interesów wierzycieli i akcjonariuszy.

Obejmuje to obliczenie wewnętrznego (lub "ekonomicznego") kapitału, który – niezależnie od kapitału regulacyjnego – będzie adekwatny do poziomu podejmowanych ryzyk. Proces ten (ICAAP – Proces Oceny Adekwatności Kapitału Wewnętrznego) dopuszcza ustanowienie związku między Grupowym poziomem tolerancji na ryzyko a jego ekonomicznymi potrzebami kapitałowymi.

ICAAP stosuje się do identyfikowania wszelkich istotnych ryzyk tkwiących w działalności Grupy i ich odpowiedniej kwantyfikacji, z uwzględnieniem możliwych efektów korelacji między różnymi ryzykami, jak również efektami dywersyfikacji biznesu, do której dochodzi się poprzez różne linie i produkty w różnych obszarach geograficznych.

Kiedy ekonomiczne potrzeby kapitałowe zostaną już obliczone, zostanie przeprowadzone porównanie między tymi potrzebami a dostępnymi zasobami finansowymi (Potencjał do Podejmowania Ryzyka), które umożliwiać będzie uzyskanie perspektywy ekonomicznej na adekwatność kapitałową, jak również identyfikację działalności i/lub biznesów tworzących wartość.

Z uwagi na charakter głównej działalności Grupy na rynkach, w której działa (bankowość detaliczna), główne ryzyka dla celów ICAAP są następujące:

- Ryzyko kredytowe;
- Ryzyko operacyjne;
- Ryzyko niezabezpieczonych pozycji w Księgach Handlowej i Bankowej;

- Ryzyko kapitałowe;
- Ryzyko nieruchomości;
- Ryzyko funduszu emerytalnego;
- Ryzyko płynności;
- Ryzyko biznesowe i strategiczne.

Obliczanie kapitału ekonomicznego Grupa przeprowadza w ramach 12-miesięcznych, z połączeniem kilku czynników o charakterze ekonomicznym, regulacyjnym i praktycznym, wokół tego samego scenariusza prognozy, m.in.: planowanie biznesowe, ratingi zewnętrzne, kapitał regulacyjny w ramach Filara I i obliczanie ryzyka kredytowego poprzez modele wewnętrzne dla prawdopodobieństwa zwłoki (PD). Model kapitału ekonomicznego bierze pod uwagą globalne prawdopodobieństwa zwłoki w wysokości 6 punktów bazowych dla 12 miesięcy, tzn. przedziału ufności 99.94%.

Tak więc, stosowane podejścia kwantyfikacji opierają się na metodologii VaR (Value-at-Risk), w której maksymalna wartość potencjalnej straty jest obliczana w przypadku każdego ryzyka, dla 12-miesięcznych ram czasowych, z 99,94% przedziałem ufności.

Miary stosowane przy obliczaniu ilustruje Tabela X.

Tabela X – Modele obliczania kapitału ekonomicznego

Typy ryzyka	Podtypy	Miary
Ryzyko kredytowe		Model portfela kredytowego
Ryzyko rynkowe	Księga handlowa	Model VaR
	Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	
	Ryzyko kapitałowe w księdze bankowej	Długoterminowy model VaR
	Ryzyko nieruchomości	
Ryzyko operacyjne		Metoda standardowa
Ryzyko płynności		Model stres testu w odniesieniu do kosztów finansowania
Ryzyko funduszu emerytalnego		Model symulacyjny
Ryzyko biznesowe i strategiczne		Model oparty na zmienności kursu akcji BCP

Agregacja ryzyk różnych poziomów struktury organizacyjnej Grupy obejmuje obliczanie skutków korzyści z dywersyfikacji prowadzącej do ogólnego wyniku, który jest mniejszy niż suma różnych poszczególnych składników, wskazując w ten sposób, że różne typy ryzyka nie są doskonale skorelowane i że mało prawdopodobne jest równoczesne wystąpienie scenariuszy najgorszego przypadku.

Do tego celu stosuje się kombinację dwóch metod: i) metodę korelacji oraz ii) zależność zdarzeń ekstremalnych. W ogólnym ujęciu poprzez metodę korelacji uzyskuje się wartość kapitału ekonomicznego ogółem z poszczególnych wartości oraz macierzy korelacji. Metoda ta dopuszcza również obliczenie wkładu każdego typu ryzyka do ryzyka całkowitego.

Macierz korelacji uzyskuje się przez przedłożenie szeregu strat historycznych do analizy korelacji linearnej implicite, która różni się od tradycyjnej analizy liniowej korelacji, ponieważ uznaje zależność od zdarzeń ekstremalnych.

4.5.2 OCENA KAPITAŁU EKONOMICZNEGO

Kapitał ekonomiczny dla ryzyka kredytowego oblicza się poprzez zastosowanie aktuarialnego modelu portfela, opracowanego wewnętrznie, który prezentuje szacunek rozkładu prawdopodobieństwa strat ogółem opartego na ekspozycjach i konkretnych cechach portfela kredytowego.

Model niniejszy obejmuje miary podstawowych zmiennych oceny ryzyka kredytowego – PD, LGD oraz CCF, uwzględniając również niepewność związaną z tymi miarami poprzez inkorporowanie zmienności tych parametrów. Co więcej, model obejmuje również skutki dywersyfikacji/koncentracji ryzyka kredytowego biorąc pod uwagę stopnie korelacji między różnymi sektorami działalności ekonomicznej.

Metodologiczna podstawa wymogów w zakresie kapitału ekonomicznego relatywnie do ryzyk rynkowych jest identyczna jak ta, która jest używana do obliczania regulacyjnych wymogów kapitałowych dla Księgi Handlowej (model VaR), z pewnymi korektami dotyczącymi rozpatrywanego horyzontu czasowego.

Pomiar stosowany do obliczania kapitału ekonomicznego relatywnie do ryzyka operacyjnego jest identyczny z tym, który jest stosowany do kapitału regulacyjnego dla tego typu ryzyka (z wagami regulacyjnymi zdefiniowanymi dla linii biznesowej stosowane do ich przychodów brutto, które są stosowane zgodnie z uszczegółowieniem w podrozdziale 12.1 (Przychody brutto) biorąc pod uwagę to, że kwota tak obliczona odpowiada maksymalnej stracie operacyjnej z przedziałem ufności 99.90%. Tak więc w celu uzyskania wartości kapitału ekonomicznego dla ryzyka operacyjnego, kwota kapitału regulacyjnego jest dostosowana (skalowana) do przedziału ufności 99.94%, co odpowiada ścieżce zdefiniowanej w ramach ICAAP.

Obliczanie kapitału ekonomicznego relatywnie do ryzyka płynności opiera się wynikach testu warunków skrajnych dotyczących przyszłych potrzeb finansowania i ich odpowiednich kosztów.

Kapitał ekonomiczny wiążący się z funduszem emerytalnym jest wspomagany przez model symulacyjny ALM (zarządzanie aktywami i pasywami), który dokonuje symulacji rachunku zysków i strat w bilansie funduszu emerytalnego w oparciu o rozliczne scenariusze i projekcje przepływów i wypływów funduszu.

Obliczanie kapitału ekonomicznego wymaganego do pokrycia typu ryzyka ekonomicznego i strategicznego jest oparte na długim szeregu cenowym w ewolucji udziału banku (wskaźnik uważany za adekwatny do oceny typu ryzyka) a ta ewolucja jest analizowana po wyeliminowaniu wpływu zewnętrznego akcji sektora bankowego szacowanego na podstawie szeregu czasowego cen akcji dużych banków notowanych na Euronext Lizbona.

Tabela XI prezentuje ogólną pozycję ryzyka na 31 grudnia 2011 oraz 2010 reprezentowaną przez kapitał ekonomiczny obliczony w tych datach:

Tab. XI - Kapitał ekonomiczny tys. Euro

	2011-12-31		2010-12-31	
	Wartość	%	Wartość	%
Ryzyko kredytowe	2 026 811	41,3%	2 078 492	40,6%
Ryzyko rynkowe	1 552 422	31,6%	1 212 476	23,7%
Księga handlowa	16 988	0,3%	40 006	0,8%
Księga bankowa - ryzyko stopy procentowej	811 050	16,5%	440 398	8,6%
Ryzyko udziałowe - ryzyko ceny akcji/udziałó	355 565	7,2%	404 338	7,9%
Ryzyko nieruchomości	368 819	7,5%	327 734	6,4%
Ryzyko operacyjne	398 080	8,1%	875 966	17,1%
Ryzyko płynności	134 805	2,7%	428 218	8,4%
Ryzyko funduszy emerytalnych	621 350	12,7%	319 278	6,2%
Ryzyko biznesowe i strategiczne	177 698	3,6%	202 725	4,0%
Niezdywersyfikowany kapitał ekonomiczny	4 911 165	100,0%	5 117 155	100,0%
Efekt dywersyfikacji	-1 164 562		-1 253 966	
Zdywersyfikowany kapitał ekonomiczny	**3 746 604**		**3 863 188**	

Pomimo niestabilności i pogorszeniu kontekstu ekonomicznego i zmienności rynków finansowych, wymogów kapitału ekonomicznego (po korzyściach dywersyfikacji) na koniec 2011 roku zarejestrowano 3.3% spadek w stosunku do wielkości zarejestrowanych w grudniu 2010 roku.

5. RYZYKO KREDYTOWE

5.1. DEFINICJE I POLITYKI OSZACOWANIA STRAT I POKRYCIA REZERWAMI

Ryzyko kredytowe kojarzy się ze stratami lub z niepewnością dotyczącą oczekiwanych zwrotów spowodowaną zwłoką kredytobiorcy – i jego gwaranta (jeśli istnieje) – emitenta akcji kontrahenta umowy zgodnie z ich obowiązkami.

Kredyty przeterminowane dla celów księgowych odpowiadają globalnej wartości kredytów i należnych rat i nie są windykowane w skojarzeniu z umowami kredytowymi uznawanymi w bilansie w jakiejkolwiek formie.

Tak więc, w kredytach przeterminowanych są wszelkie kredyty (kapitał), które nie zostały rozliczone trzydzieści dni po ich dacie zapadalności.

Ramy te obejmują również raty kapitałowe przewidziane umową dla przyszłych okresów, ale z powodu niepłacenia jednej z rat (kapitału lub odsetek) mogą być one zgodnie z ustawą uznane za należne, i są wątpliwości, czy będą spłacone.

Kredyt w zwłoce dla celów księgowych spełnia definicję przedstawioną w Instrukcji 16/16/2004 Banco de Portugal, agregując kredyty przeterminowane o ponad 90 dni z wątpliwym zbiorem reklasyfikowanym jako część kredytów przeterminowanych dla celów rezerw, ustalona przez zapisy Informacji nr 3/95 Banco de Portugal.

Równocześnie w zakresie ostrożnościowego wynikającym z zastosowania Informacji 5/2007 Banco de Portugal za pozycje w zwłoce uważa się pozycje z kwotami przekraczającymi istotne limity, których daty zapadalności wystąpiły ponad 90 dni temu obejmującymi należne kwoty pozycji i związane z nim jeszcze nie należne kwoty.

Przy podejściu standardowym za istotne kwoty uważa się 50 euro, natomiast przy podejściach IRB klasyfikacja pozycji w zwłoce musi być zgodna ze zbiorem kryteriów zdefiniowanych w postanowieniach wewnętrznych, co obejmuje istotne limity: 250 euro dla klientów rynku masowego; 1000 euro dla klientów Prestige, Business I ActivoBank, 5000 euro dla klientów bankowości prywatnej; oraz 25000 euro dla spółek i klientów korporacyjnych.

Podejście kredytowe do analizy impairmentowej obejmuje wszelkie ekspozycje podlegające ryzyku kredytowemu, gdzie wykryte zostały obiektywne przesłanki utraty wartości. Obejmuje to zatem indywidualne ekspozycje pewnych klientów lub kontrahentów i jednorodne grupy kredytów, które nie są uważane za indywidualnie istotne zgodnie z warunkami opisanymi w ramach niniejszego. Jednakże, definicja ta – spójna z wartościami prezentowanymi w tabeli XVII „Rozkład pozycji ryzyka i przedmiot utraty wartości" – nie obejmuje ekspozycji na straty poniesione lecz niezidentyfikowane, które są również zabezpieczone zgodnie z polityką Grupy w tej sprawie i zostaną następnie dalej szczegółowo przedstawione.

Jeśli chodzi o kredyt polityka Grupy do celów zabezpieczenia pozycji z utratą wartości polega na regularnej ocenie istnienia obiektywnych przesłanek utraty wartości w księgach.

Straty spowodowane utratą wartości są rejestrowane przez kontrahenta wyników a następnie zamieniane na wyniki w przypadku, gdy szacowane straty są w następnym okresie redukowane.

Po początkowym uznaniu, kredyt lub portfel kredytowy klienta, definiowany jako grupa kredytów o podobnych cechach ryzyka, może być klasyfikowany jako portfel z utratą wartości, jeżeli istnieć będą obiektywne dowody utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń i kiedy ma to wpływ na szacowaną kwotę przyszłych przepływów gotówkowych kredytu lub portfel kredytowy klienta, który można obliczyć w sposób wiarygodny.

Zgodnie z IAS 39 istnieją dwie metody szacowania strat spowodowanych utratą wartości: (i) ocena indywidualna; oraz (ii) ocena kolektywna.

(i) Kredyty ocenione indywidualnie

Indywidualna ocena strat spowodowanych utratą wartości jest determinowana poprzez ocenę, na zasadzie indywidualnej, całkowitej ekspozycji kredytowej. Dla każdego kredytu uważanego za indywidualnie istotny Bank dokonuje oceny, przynajmniej co kwartał, obiektywnych dowodów utraty wartości. Przy ustalaniu strat spowodowanych utratą wartości w ujęciu indywidualnym bierze się pod uwagę następujące czynniki:

- Ogólna ekspozycja każdego klienta w ujęciu skonsolidowanym i istnienie kredytów przeterminowanych;
- Ekonomiczno-finansowa trwałość biznesu klienta i jego potencjał do generowania wystarczających środków obsługi długu w przyszłości;
- istnienie, charakter oraz oszacowanie kwoty zabezpieczeń związanych z każdym kredytem;
- sytuacja ekonomiczno-finansowa klienta, jak również jego ewolucja;
- aktywa klienta w sytuacji likwidacji lub bankructwa;
- istnienie wierzycieli uprzywilejowanych:
- Oszacowana kwota i terminy windykacji.

Straty spowodowane impairmentem są obliczane przez porównywanie obecnej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów gotówkowych dyskontowanych po stopie procentowej każdego kontraktu oraz wartości księgowej każdego kredytu stanowiące straty zarejestrowane w stosunku do przychodów brutto. Wartość księgowa kredytów z impairmentem jest prezentowana w saldzie netto strat impaimentowych.

Kredyty nieprzedstawione do analizy indywidualnej są grupowane w portfelach z podobnymi cechami kredytowymi i są wspólnie oceniane.

(ii) Ocena kolektywna

Straty wynikające z utraty wartości oparte na ocenie kolektywnej szacuje się przy zastosowaniu dwóch perspektyw:

- W przypadku jednorodnych grup kredytów z obiektywnymi oznakami utraty wartości, ale nie traktowanymi jako indywidualnie istotne; lub
- Związanej z poniesionymi, ale nie raportowanymi stratami ("IBNR") w zakresie kredytów, jeśli nie ma obiektywnych dowodów utraty wartości.

Straty kolektywne są determinowane przy zastosowaniu następujących aspektów:

- straty odnotowane w przeszłości w portfelach o podobnym ryzyku;
- wiedzy o obecnym otoczeniu kredytowym i ekonomicznym i jego wpływie na wcześniejsze straty; oraz
- szacowanym okresie między zachodzeniem straty i jej identyfikacją.

Proces oszacowania portfela kredytowego w celu ustalenia, czy strata impairmentowa musi zostać uznana, podlega kilku oszacowaniom i osądom. Proces ten obejmuje takie czynniki jak PD, sytuacja kredytowa, wartość zabezpieczeń związanych z każdą operacją, wskaźniki odzyskania i szacunki przyszłych przepływów gotówkowych na chwilę otrzymania.

Metodologie i założenia stosowane do oszacowania przepływów gotówkowych poddaje się regularnej ocenie w celu monitorowania różnic między szacunkami strat a stratami rzeczywistymi.

Kredyty są odpisywane, kiedy nie ma możliwości odzyskania kredytów z perspektywy ekonomicznej i, dla kredytów zabezpieczonych, kiedy fundusze wynikające z wykorzystania zabezpieczeń, które już zostały otrzymane, przez wykorzystanie strat impairmentowych, kiedy te odpowiadają 100% wartości kredytów uznawanych za niemożliwe do odzyskania.

Jeśli chodzi o ekspozycje na instrumenty finansowe, to w każdej dacie bilansu przeprowadza się oszacowanie obiektywnych dowodów utraty wartości, mianowicie niekorzystnych skutków spodziewanych przyszłych przepływów pieniężnych aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych, które można mierzyć w sposób wiarygodny w oparciu o głęboki i skonsolidowany spadek lub wartość godziwą aktywa po koszcie nabycia.

Utrata wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ma miejsce, kiedy charakteryzują się ciągłą lub istotną dewaluacją ich wartości godziwej. Ustalenie ciągłej lub istotnej dewaluacji wymaga osądu. W tym osądzie Bank dokonuje oceny, między innymi, zwykłej zmienności cen lub modelu oszacowania, który wymaga użycia wcześniejszych założeń lub osądu ustanowienia oczekiwań wartości godziwej.

Jeżeli utratę wartości wykryje się w aktywie finansowym dostępnym do sprzedaży, wówczas zakumulowana strata (mierzona różnicą między kosztem nabycia a wartością godziwą, pomniejszoną o utratę wartości wcześniej uznanej w wyniku) jest przenoszona z rezerw wartości godziwej i uznawana w wyniku. Jeżeli w dalszym okresie wartość godziwa instrumentów dłużnych klasyfikowanych jako dostępne aktywo finansowe zwiększy się lub może ulec zwiększeniu i wzrost ten może obiektywnie się wiązać ze zdarzeniem, które wystąpiło po uznaniu straty wynikającej z utraty wartości w wynikach, utrata wartości wraca do wyniku. Odzysk strat impairmentowych uznawany w instrumentach kapitałowych klasyfikowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży rejestruje się wobec rezerw wartości godziwej.

Na koniec, rezerwy są uznawane, kiedy (i) Grupa ma zobowiązanie bieżące (prawne lub wynikające z przeszłych praktyk lub opublikowanych polityk, które implikują uznanie pewnych zobowiązań), (ii) jest prawdopodobne, że płatność będzie wymagana i (iii) kiedy może być dokonane wiarygodne oszacowanie tego zobowiązania.

Rezerwy ocenia się na koniec każdej daty sprawozdawczej; korygowane są w celu uzyskania lepszego szacunku poprzez konwersję na wyniki w tej samej proporcji co płatności mające bardzo nikłe prawdopodobieństwo. Rezerwy są eliminowane poprzez zastosowanie ich do opłacania zobowiązań, na które zostały początkowo stworzone lub kiedy nie są już wymagane.

Odpisy na utratę wartości i odzyskanie utraconych wartości i rezerwy mające wpływ na skonsolidowane wyniki finansowe roku 2011 i 2010 ukazuje Tabela XII.

Tab. XII - Wpływ utraty wartości, tworzonych rezerw i odzyskań na wynik tys. Euro

Utrata wartości i rezerwy	2011	2010
Utworzenie po odwróceniach i eliminacjach	1 822 316	812 677
Odzyskania	-21 289	-30 555
Utworzenie pomniejszone o odzyskanaia	**1 801 027**	**782 122**

Nota: Kwoty utraty wartości i rezerw wynikają z kwot ustalonych w czasie konsolidacji finansowej. Obejmuje to kwoty związane z kredytami i pożyczkami dla klientów, pozostałe kredyty i pożyczki dla instytucji finansowych, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, pozostałe aktywa, gwarancje i inne zosbowiązania.

5.2. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM KONCENTRACJI

Polityka Grupy odnosząca się do identyfikacji, pomiaru i oszacowania ryzyka koncentracji jest zdefiniowana i opisana w dokumencie „Zasady i wytyczne kredytowe" zatwierdzonym przez zarząd Banku. Polityka ta odnosi się do wszystkich podmiotów Grupy poprzez transponowanie odpowiednich definicji i wymogów na wewnętrzne zarządzenia każdego podmiotu, po formalnym zatwierdzeniu przez odpowiednie organy zarządcze.

Poprzez wspomniany wyżej dokument Grupa definiuje następujące wytyczne wiążące się z kontrolą i zarządzaniem ryzykiem koncentracji kredytowej:

- Monitorowanie ryzyka koncentracji i dalsze śledzenie głównych ryzyk jest prowadzone na poziomie Grupy w oparciu o koncepcję "Grup Ekonomicznych" oraz "Grup Klientów";
- "Grupa Klientów" to grupa klientów (jednostek lub spółek) powiązanych między sobą, które stanowią pojedynczą jednostkę z kredytowego punktu widzenia, pod następującym względem: jeżeli jeden z tych klientów jest zagrożony niekorzystnymi warunkami finansowym, to jest prawdopodobne, że inny klient (albo wszyscy klienci) grupy również mają trudności w obsłudze swojego długu;
- Możemy tu włączyć następujące pozycje jako typy relacji między klientami tworzącymi "Grupy Klientów": formalne uczestnictwo w grupie ekonomicznej, dowód, że istnieje relacja kontroli (bezpośredniej i pośredniej) między klientami (w tym kontroli jednostki nad spółką) lub istnienie istotnej współzależności biznesowej między klientami, które nie mogą być zmienione w najbliższej przyszłości;
- W celu kontroli ryzyka koncentracji oraz zmniejszania ekspozycji na to ryzyko zdefiniowano miękkie limity w odniesieniu do funduszy własnych (skonsolidowane lub dla każdego podmiotu Grupy);
- Biuro Ryzyka posiada, dokonuje walidacji i monitoruje scentralizowany proces informacji dotyczący ryzyka koncentracji z udziałem wszystkich podmiotów Grupy.

Wspomniane wyżej limity koncentracji definiuje się podstawie właściwego osądu ryzyka z uwzględnieniem specyficznej sytuacji portfela kredytowego Grupy w zakresie danej koncentracji i zaobserwowanych najlepszych praktyk rynkowych.

Poza tym, definiowanie limitów koncentracji (a bardziej dokładnie kilku typów ustanowionych limitów) identyfikuje również typy koncentracji ryzyka uważane za istotne. Definicja limitów koncentracji Grupy bierze również pod uwagę kilka typów koncentracji ryzyka wspomnianych w Instrukcji Banco de Portugal nr 2/2010, a mianowicie:

- dwa typy "głównych ekspozycji", na poziomie Grupy i na poziomie każdego podmiotu Grupy;
- bazą stosowaną do zdefiniowania głównych ekspozycji i oszacowania wartości limitowych koncentracji są fundusze własne (skonsolidowane lub indywidualne, na poziomie każdego podmiotu Grupy);
- koncentrację się mierzy, w ujęciu ekspozycji bezpośrednich, za pomocą ekspozycji netto (EAD x LGD, zakładając, że PD=1) wiążących się z kontrahentem lub grupą kontrahentów;
- limity koncentracji są definiowana dla głównych ekspozycji jako całości, dla głównych ekspozycji na poziomie Grupy i dla głównych ekspozycji każdego podmiotu;
- Definiowane są również limity sektorowe i limity dla ryzyka kraju.

Jeśli chodzi o monitorowanie ryzyka koncentracji organ zarządzający Banku i Komisja Ryzyka są regularnie informowane o ewolucji limitów koncentracji i w zakresie głównych ryzyk.

Tak więc kwantyfikacja ryzyka koncentracji w ekspozycjach kredytowych (bezpośrednich i pośrednich) obejmuje, po pierwsze identyfikację konkretnych przypadków koncentracji oraz dużych ekspozycji danej wartości oraz porównanie danych wartości ekspozycji z poziomami funduszy własnych wyrażonych procentowo, które są porównywane z

wcześniej zdefiniowanymi limitami koncentracji. W tym celu Biuro Ryzyka Stosuje system scentralizowanego zbierania danych na temat ekspozycji kredytowych (Datamart ryzyka) regularnie aktualizując systemy Grupy.

Wyżej wspomniany dokument przewiduje również, że jeśli pewien limit zostanie przekroczony, to fakt ten musi być raportowany członkom zarządu przez Departament Kredytowy i Biuro Ryzyka a raportowi powinna towarzyszyć propozycja zaradcza. Zazwyczaj proponowane środki zaradcze implikować będą redukcję ekspozycji netto na danych kontrahentów (na przykład poprzez wzrost zabezpieczenia) oraz poprzez wymianę zabezpieczenia (w przypadku pośrednich ekspozycji kredytowych).

Trzeba również wspomnieć, ze Grupa do oceny swoich wewnętrznych wymogów kapitałowych (kapitał ekonomiczny /ICAAP) włącza czynniki wynikające z poziomu koncentracji portfela kredytowego, co znajduje odzwierciedlenie w obliczaniu wartości kapitału ekonomicznego wiążącego się z ryzykiem kredytowym.

Z drugiej strony ważne jest również wykazanie, że kontrola i zarządzanie ryzykiem koncentracji stanowi dla Grupy jeden z głównych filarów jej strategii zmniejszania ryzyka. To w tym kontekście – a szczególnie w zakresie ryzyka kredytowego - Grupa przeprowadza bieżący monitoring potencjalnego lub efektywnego ryzyka koncentracji, przyjmując, ilekroć jest to uzasadnione, prewencyjne (lub korekcyjne) środki uważane za niezbędne.

Musimy również podkreślić wdrażanie środków prowadzących do postępującej redukcji koncentracji kredytu u najważniejszych indywidualnych dłużników, bądź to poprzez zmniejszanie ekspozycji kredytowej bądź poprzez zwiększanie zabezpieczeń przewidzianych w operacjach kredytowych. Co więcej, musimy również podkreślić wzmocnienie kryteriów ostrożnościowych w analizie i podejmowaniu decyzji w zakresie propozycji finansowych, w szczególności dotyczących zmniejszania koncentracji sektorowej.

W roku 2011 Biuro Ryzyka Grupy regularnie wysyłało raporty wewnętrzne do Komisji Ryzyka i Komitetu Audytu (jako reprezentant odpowiednio organów zarządczych i nadzoru), oraz do Podkomisji dotyczącej Monitorowania Ryzyka Kredytowego, co w istotnym stopniu przyczyniło się do identyfikacji i korekty koncentracji ryzyka (nie tylko ryzyka koncentracji kredytu ale również innych typów koncentracji wiążących się z innymi typami ryzyka).

Raporty te dostarczyły również zaktualizowanych informacji na temat "Pilnych Problemów Ryzyka" wykrytych i uważanych za istotne w podziale na 3 poziomy lub oceny ryzyka (niskie/średnie/wysokie). Dla każdej z tych sytuacji Biuro Ryzyka opracowało propozycje uchwały – w celu "wyeliminowania", "zmniejszenia" lub "przyjęcia" –, z opisem środków i działań niezbędnych do wyeliminowania lub zmniejszenia ryzyk, jak również podmiotów zaangażowanych we wdrożenie tych środków lub działań.

5.3. CHARAKTERYSTYKA EKSPOZYCJI

Ekspozycje brane pod uwagę przy oszacowywaniu wymogów w zakresie funduszy własnych na użytek ryzyka kredytowego obejmują ekspozycje księgi bankowej odnotowane w skonsolidowanym bilansie i w kontach pozabilansowych związanych, konkretnie, z inwestycjami w instrumenty finansowe, posiadaniem innych aktywów, gwarancji, przyjętych zobowiązań i zabezpieczających instrumentów pochodnych. Ekspozycje te nie obejmują ekspozycji portfela handlowego, ale obejmują ekspozycje związane z sekurytyzacją.

Całość pierwotnych ekspozycji odpowiadających danej wartości brutto pozycji z utraconą wartością i amortyzacji osiągnęła 117,615,557 tysięcy euro, na dzień 31 grudnia 2011 roku oraz 122,685,213 tysięcy euro na dzień 31 grudnia 2010 roku (Obejmuje to sekurytyzacje). Tabela XIII prezentuje podział tych kwot zgodnie z typami ryzyka zdefiniowanymi w Umowie Bazylejskiej II.

Table XIII - Zaangażowania wg klas ryzyka tys. Euro

Klasa ryzyka (pozycje sekurytyzacyjne włączone)	Pierwotne zaangażowanie		Pierwotne zaangaż. (średnio)	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Podejście standardowe	**62 286 587**	**65 363 414**	**66 423 264**	**119 541 860**
Podejście standardowe, bez pozycji sekurytyzacyjnych	62 286 587	65 363 414	66 423 264	119 025 549
CL I - Rzady lub banki centralne	9 367 643	9 415 264	10 803 785	7 291 533
CL II - Władze samorządowe i lokalne	709 175	777 951	698 212	580 590
CL III - Jednostki administracji i organizacje non-profit	110 984	2 259 411	777 096	2 624 390
CL IV - Międzynarodowe banki rozwoju	88 213	127 270	121 041	103 930
CL V - Organizacje międzynarodowe			6 251	
CL VI - Instytucje	8 154 303	8 630 153	8 928 174	8 994 560
CL VII - Przedsiębiorstwa	16 940 390	11 880 288	15 004 138	37 710 796
CL VIII - Portfel detaliczny	3 423 146	8 081 134	7 154 821	12 984 717
CL IX - Pozycje zabezpieczone na nieruchomosciach	11 351 493	15 551 170	13 433 829	37 078 862
CL X - Pozycje przeterminowane	2 873 857	2 391 490	2 802 832	4 695 973
CL XI - Zabezpieczone papiery dłużne				
CL XII - Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)	478 686	439 263	483 367	760 987
CL XIII - Pozostałe pozycje	8 788 697	5 810 022	6 209 718	6 199 211
Pozycje sekurytyzacyjne				516 312
Podejście IRB	**55 328 970**	**57 321 800**	**55 039 004**	**4 776 817**
Bez użycia własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu	23 543 821	29 165 448	26 731 786	2 430 454
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych				
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od institucji				
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od przedsiębiorstw	23 543 821	29 165 448	26 731 786	2 430 454
Z użyciem własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu	31 073 145	27 470 631	27 644 732	2 289 219
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych				
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od institucji				
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od klientów detalicznych	31 073 145	27 470 631	27 644 732	2 289 219
Pozycje kapitałowe	198 137	135 527	131 923	11 294
Pozycje sekurytyzacyjne	513 866	550 193	530 562	45 849
Pozostałe aktywa nie związane z kredytami lub obligacjami				
RAZEM	**117 615 557**	**122 685 213**	**121 462 268**	**124 318 677**

Uwaga: Kwota ogółem ekspozycji pierwotnych wyniosła 117,615,557 tysięcy euro na koniec roku 2011 (122,685,213 tysięcy euro na koniec roku 2010), brutto z utratą wartości i amortyzacjami, w tym 95,637,351 tysięcy euro zaksięgowanych w bilansie (98,307,062 tysięcy euro w roku 2010), 18.761.794 tysięcy euro ekspozycji pozabilansowych (21.715.575 tysięcy euro w roku 2010), 2.180.578 tysięcy euro relatywnie do instrumentów finansowych (1.955.985 tysięcy euro w roku 2010), i pozostała kwota z umów repo, pozycji kapitałowych i sekurytyzacyjnych.

Tabele XIV, XV and XVI szczegółowo prezentują pierwotne ekspozycje Grupy do końca 2011 i 2010 roku pod kątem ich dystrybucji geograficznej i sektorowej oraz na dat zapadalności rezydualnej.

Tab. XIV - Rozkład zaangażowań wg. rejonów geograficznych tys. Euro

Klasy ryzyka	Portugalia		Polska		Grecja		Inne		
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	
Podejście standardowe	**32 247 680**	**34 804 901**	**12 597 267**	**12 996 060**	**7 238 704**	**7 532 124**	**10 202 936**	**10 030 330**	
Klasy ryzyka	32 247 680	34 804 901	12 597 267	12 996 060	7 238 704	7 532 124	10 202 936	10 030 330	
Rządy i banki centralne	6 065 574	6 202 359	897 581	1 310 572	856 494	765 814	1 547 993	1 136 519	(1)
Władze samorządowe i lokalne	433 298	488 405	266 311	284 509	4 975	5 037	4 591	0	
Jednostki administracji i organizacje non-profit	97 779	2 252 047	13 187	7 365	18		0	0	
Międzynarodowe banki rozwoju							88 213	127 270	(2)
Organizacje międzynarodowe									
Instytucje	4 196 515	5 176 880	57 607	58 603	218 536	301 600	3 681 645	3 093 069	(3)
Przedsiębiorstwa	9 846 523	4 249 120	2 121 511	1 988 326	2 069 489	2 213 823	2 902 868	3 429 019	
Portfel detaliczny	175 821	3 808 170	1 611 931	2 104 530	774 918	955 093	860 476	1 213 341	
Pozycje zabezpieczone na nieruchomosciach	1 408 960	5 735 539	7 044 914	6 675 233	2 438 019	2 615 383	459 600	525 014	
Pozycje przeterminowane	1 656 186	1 368 122	321 205	355 677	682 090	484 502	214 377	183 189	
Zabezpieczone papiery dłużne									
Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)	478 686	439 263							
Pozostałe pozycje	7 888 338	5 084 996	263 021	211 245	194 165	190 872	443 173	322 909	
Pozycje sekurytyzacyjne									
Podejście IRB	**51 698 763**	**53 342 510**	**29 648**	**32 516**	**88 237**	**68 593**	**3 512 323**	**3 878 180**	
Bez użycia własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu	21 502 310	26 372 047	28 073	31 065	87 872	68 301	1 925 566	2 694 036	
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych									
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od institucji									
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od przedsiębiorstw	21 502 310	26 372 047	28 073	31 065	87 872	68 301	1 925 566	2 694 036	
Z użyciem własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu	29 484 449	26 284 743	1 574	1 451	365	292	1 586 756	1 184 144	
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych									
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od institucji									
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od klientów detalicznych	29 484 449	26 284 743	1 574	1 451	365	292	1 586 756	1 184 144	
Pozycje kapitałowe	198 137	135 527							
Pozycje sekurytyzacyjne	513 866	550 193							
Pozostałe aktywa nie związane z kredytami lub obligacjami									
RAZEM	**83 946 442**	**88 147 411**	**12 626 914**	**13 028 576**	**7 326 942**	**7 600 717**	**13 715 258**	**13 908 510**	

Noty: (i) obejmuje pozycje sekurytyzacycyjne; (ii) wszyskie kraje włączone do 'pozostałych' mają indywidualna reprezentatywność mniejszą niż 1%.

(1) Kwota 'inner' dotycząca 'rządów centralnych i banków centralnych' wynika z ekspozycji na tę klasę ryzyka w Mozambiku, Angoli, Szwajcaii, Rumuniii, Irlandii i Włoszech.

(2) Stanowi ekspozycje wobec EIB w Luksemburgu oraz KFW w Niemczech.

3) Kwota raportowana w ramach 'Instytucji' klasyfikowana pod rubryką 'Inne' odpowiada głównie ekspozycjom w bankach mających siedzibę w Wielkiej Brytanii, z wagą około 37% ekspozycji ogółem, przed Irlandią z19%, oraz Francją z15% ekspozycji ogółem. Wszystkie inne kraje włączone do 'Innych' maja relatywną wagę mniejszą niż 10%. W roku 2010, główne koncentracje Banków z siedzibą z siedzibą w Wielkiej Brytaniii z wagą około 31% ekspozycji ogółem, przed Irlandią, z 29% oraz Francją z 14%.

Tab. XV - Rozkład zaangażowań wg sektora gospodarki tys.Euro

Klasy ryzyka	31 grudzień 2011								
	Kredyt hipoteczny	Usługi	Kredyt konsumpcyjny	Budownictwo	Pozost. dział. krajowa	Pozost. dział. zagraniczna	Biznes hurtowy	Inne	
Podejście standardowe	**6 899 920**	**22 938 191**	**2 467 061**	**4 498 365**	**12 032 056**	**840**	**455 193**	**12 994 961**	
Klasy ryzyka	6 899 920	22 938 191	2 467 061	4 498 365	12 032 056	840	455 193	12 994 961	
Rządy i banki centralne		9 367 643							
Władze samorządowe i lokalne		709 175							
Jednostki administracji i organizacje non-profit		97 779			13 205				
Międzynarodowe banki rozwoju		88 213							
Organizacje międzynarodowe									
Instytucje		8 154 303							
Przedsiębiorstwa		3 678 464		2 987 664	6 498 942		292 101	3 483 219	(1)
Portfel detaliczny		14 232	2 163 442	23 556	1 122 968	15	16 763	82 170	(2)
Pozycje zabezpieczone na nieruchomosciach	6 864 306	493 988		586 135	3 348 510	825	23 875	33 853	
Pozycje przeterminowane	35 614	334 394	303 619	901 010	1 048 431		122 454	128 335	
Zabezpieczone papiery dłużne									
Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)								478 686	(3)
Pozostałe pozycje								8 788 697	
Pozycje sekurytyzacyjne									
Podejście IRB	**21 103 912**	**10 091 411**	**3 702 410**	**3 897 287**	**1 919 589**		**4 658 763**	**9 955 597**	
Bez użycia własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu		8 791 484		3 112 566	1 584 033		2 750 706	7 305 032	
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych									
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od instytucji									
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od przedsiębiorstw		8 791 484		3 112 566	1 584 033		2 750 706	7 305 032	(1)
Z użyciem własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu	21 103 912	1 299 927	3 702 410	784 721	335 556		1 908 057	1 938 562	
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych									
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od instytucji									
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od klientów detalicznych	21 103 912	1 299 927	3 702 410	784 721	335 556		1 908 057	1 938 562	(2)
Pozycje kapitałowe								198 137	
Pozycje sekurytyzacyjne								513 866	
Pozostałe aktywa nie związane z kredytami lub obligacjami									
RAZEM	**28 003 833**	**33 029 602**	**6 169 471**	**8 395 652**	**13 951 645**	**840**	**5 113 956**	**22 950 559**	

Tab. XV - Rozkład zaangażowań wg sektora gospodarki tys.Euro

Klasy ryzyka	31 grudzień 2010							
	Kredyt hipoteczny	Usługi	Kredyt konsumpcyjny	Budownictwo	Pozost. dział. krajowa	Pozost. dział. zagraniczna	Biznes hurtowy	Inne
Podejście standardowe	**9 885 990**	**24 455 557**	**8 628 914**	**2 723 934**	**8 345 039**	**1 647 620**	**525 200**	**9 151 159**
Klasy ryzyka	9 885 990	24 455 557	8 628 914	2 723 934	8 345 039	1 647 620	525 200	9 151 159
Rządy i banki centralne		9 414 565			291	408		
Władze samorządowe i lokalne		777 951						
Jednostki administracji i organizacje non-profit		324 143		71 890	718 180	2	310 769	834 427
Międzynarodowe banki rozwoju		127 270						
Organizacje międzynarodowe								
Instytucje		8 630 153						
Przedsiębiorstwa		2 493 525	2 069 876	679 683	4 005 372	1 324 271	57 283	1 250 278
Portfel detaliczny		83 541	6 074 593	78 768	1 424 458	189 100	45 828	184 844
Pozycje zabezpieczone na nieruchomosciach	9 713 847	2 306 392	37	1 560 612	1 540 549	74 176	17 113	338 444
Pozycje przeterminowane	172 143	298 018	484 408	332 981	656 190	59 663	94 206	293 881
Zabezpieczone papiery dłużne								
Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)								439 263
Pozostałe pozycje								5 810 022
Pozycje sekurytyzacyjne								
Podejście IRB	**23 663 720**	**10 315 475**	**194**	**4 584 615**	**4 958 108**	**1 494 011**	**2 158 444**	**10 147 233**
Bez użycia własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu	609 216	9 593 348		4 089 783	4 204 224	1 313 906	1 672 077	7 682 894
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych								
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od instytucji								
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od przedsiębiorstw	609 216	9 593 348		4 089 783	4 204 224	1 313 906	1 672 077	7 682 894
Z użyciem własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu	23 054 504	722 127	194	494 832	753 884	180 105	486 367	1 778 619
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych								
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od instytucji								
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od klientów detalicznych	23 054 504	722 127	194	494 832	753 884	180 105	486 367	1 778 619
Pozycje kapitałowe								135 527
Pozycje sekurytyzacyjne								550 193
Pozostałe aktywa nie związane z kredytami lub obligacjami								
RAZEM	**33 549 711**	**34 771 032**	**8 629 108**	**7 308 548**	**13 303 148**	**3 141 631**	**2 683 644**	**19 298 392**

Nt1: Włączone pozycje sekurytyzacji

Nt2: Grudzień 2011 odzwierciedla aktualizację Klasyfikacji Ekonomicznego Sektora Klientów, po ostatniej rewizji dyskutowanej z Portugalskim Biurem Statystyki, co uzasadnia pewne zmiany między sektorami ekonomicznymi oraz brak porównywalności z grudniem 2010 roku.

(1) Wśród kwot włączonych do 'Pozostałych' i w klasie ryzyka 'Korporacje' wyróżniają się następujące sektory ekonomiczne: 'Transport i komunikacja' stanowiące około 24% podekspozycji całkowitej, przed branżą 'Maszyny, sprzęt i mete nieszlachetne' z 18% oraz 'Elektryczność, woda i gaz', z około 16% analizowanej kwoty. W roku 2010 sektor 'handel' stanowił około 15% całości tej podekspozycji przez branżą 'Chemikalia' oraz 'Restauracje i hotele' każda z około 12% analizowanej kwoty.

(2) Wśród kwot włączonych do 'Pozostałych' oraz w klasie ryzyka 'portfel detaliczny' wyróżniają się następujące sektory ekonomiczne: "restauracje i hotele' stanowiące około 25% całości tej podekspozycji, przed 'Maszynami, sprzętem i metalami nieszlachetnymi' z około 21% analizowanej kwoty. W roku 2010 sektor 'handel detaliczny' stanowi około 40% całości tej podekspozycji.

(3) Kwoty zawarte w tym nagłówku odpowiadają Jednostkom Uczestnictwa w Funduszach Inwestycyjnych.

Table XVI - Rozkład zaangażowań wg rezydualnej zapadalności (RM) tys.Euro

Klasy ryzyka	RM < 1 rok		1 rok < RM < 5 lat		5 lat < RM < 10 lat		RM > 10 lat	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Podejście standardowe	**28 474 181**	**27 234 251**	**12 990 401**	**14 922 394**	**5 535 436**	**5 838 050**	**15 286 569**	**17 368 719**
Klasy ryzyka	28 474 181	27 234 251	12 990 401	14 922 394	5 535 436	5 838 050	15 286 569	17 368 719
Rządy i banki centralne	5 442 722	5 303 674	3 014 574	2 773 277	750 227	1 164 896	160 120	173 417
Władze samorządowe i lokalne	150 356	278 878	113 445	130 111	204 263	149 251	241 112	219 711
Jednostki administracji i organizacje non-profit	19 539	1 254 965	68 494	377 565	22 951	307 934		318 948
Międzynarodowe banki rozwoju	16 099	61 048	1 583		44 225	9	26 306	66 213
Organizacje międzynarodowe								
Instytucje	5 577 455	5 273 804	1 818 869	1 482 935	552 221	528 299	205 758	1 345 115
Przedsiębiorstwa	9 509 180	6 915 196	4 342 076	2 508 830	1 532 665	1 272 420	1 556 469	1 183 842
Portfel detaliczny	1 177 714	2 523 650	1 730 816	4 315 424	293 948	667 513	220 669	574 547
Pozycje zabezpieczone na nieruchomosciach	1 158 288	2 508 592	877 554	2 630 724	860 148	1 017 241	8 455 504	9 394 613
Pozycje przeterminowane	1 830 013	1 486 938	326 528	420 193	241 405	144 644	475 910	339 714
Zabezpieczone papiery dłużne								
Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)			35 107	20 702			443 579	418 561
Pozostałe pozycje	3 592 816	1 627 507	661 355	262 634	1 033 383	585 843	3 501 144	3 334 038
Pozycje sekurytyzacyjne								
Podejście IRB	**15 308 857**	**17 666 845**	**9 230 241**	**7 863 208**	**4 276 994**	**5 035 795**	**26 512 878**	**26 755 952**
Bez użycia własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu	11 988 372	15 695 730	5 344 222	5 873 836	2 593 187	3 624 410	3 618 040	3 971 472
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych								
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od instituci								
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od przedsiębiorstw	11 988 372	15 695 730	5 344 222	5 873 836	2 593 187	3 624 410	3 618 040	3 971 472
Z użyciem własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu	3 320 485	1 971 114	3 886 019	1 989 372	1 683 807	1 411 385	22 182 835	22 098 759
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od rzadów lub banków centralnych								
Należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od instituci								
należności lub zobow. pozabilans. otrzymane od klientów detalicznych	3 320 485	1 971 114	3 886 019	1 989 372	1 683 807	1 411 385	22 182 835	22 098 759
Pozycje kapitałowe							198 137	135 527
Pozycje sekurytyzacyjne							513 866	550 193
Pozostałe aktywa nie związane z kredytami lub obligacjami								
RAZEM	**43 783 038**	**44 901 096**	**22 220 642**	**22 785 602**	**9 812 430**	**10 873 845**	**41 799 447**	**44 124 670**

Nota: Włączone pozycje sekurytyzacyjne

Ekspozycje zapadłe i podlegające analizie w zakresie utraty wartości wraz z saldem utraconych wartości oraz poczynionych rezerw na dzień 31 grudnia 2011 and 2010 roku są prezentowane w Tabeli XVII z uszczegółowieniem głównych sektorów ekonomicznych oraz obszarów geograficznych, na które eksponowana jest grupa.

Tab. XVII - Podział zaangażowań przeterminowanych i z utratą wartości tys. Euro

	zaangażowania przeterminowane		zaangaż. z utr. wartości		Utr. wartości i rezerwy	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Całkowite zaangażowanie	**6 423 206**	**4 779 412**	**15 957 961**	**12 210 186**	**4 350 592**	**2 918 799**
Podział wg. głównych sektorów gospodarki						
Kredyty hipoteczne	1 501 950	1 769 829	2 366 160	3 209 027	194 718	252 655
Usługi	850 248	549 977	4 271 730	2 643 587	847 944	553 749
Kredyty konsumenckie	540 995	484 408	860 360	746 066	428 316	410 556
Budownictwo	1 180 730	463 348	2 863 092	1 690 573	455 916	291 127
Pozostałe działalności - krajowe	1 107 540	693 981	2 990 157	1 425 912	778 355	382 772
Pozostałe działalności - zagraniczne		90 594		825 827	2	203 117
Działalność hurtowa	488 068	179 148	802 141	340 374	255 793	112 980
Pozostałe	753 676	548 128	1 804 321	1 328 819	1 389 547	711 842
Podział wg. głównych rejonów geograficznych						
Portugalia	5 053 280	3 660 507	12 411 539	9 420 383	2 679 631	2 029 167
Polska	321 205	355 677	552 474	591 032	284 084	317 147
Grecja	682 090	484 502	1 745 695	807 509	759 970	125 906
Inne	366 632	278 727	1 248 254	1 391 262	626 906	446 579

Nota: Kwoty raportowane w grudniu 2011 odzwierciedlają reklasyfikację bazy klienta, zgodnie z niedawną aktualizacją kodów segmentu biznesowego przedstawioną przez Portugalski Instytut Statystyki, co wyjaśnia zmiany

sektorowe i mniejszą porównywalność z liczbami raportowanymi w grudniu 2010 roku.

Tabela XVIII ukazuje kształtowanie się w latach 2010-2011 roku sald pozycji, które uzasadniają różnicę między wartością pierwotnych ekspozycji a wartością netto, po której zostały rejestrowane w bilansie skonsolidowanym: utraty wartości i rezerwy z jednej strony a amortyzacja z drugiej. Ewolucja tych sald jest tłumaczona przez odpisy, zwolnienie rezerw, ponowne korekty, spisanie w straty i inne korekty.

Tab. XVIII - Utrata wartości, odpisy i amortyzacja tys. Euro

	Utrata wartości i rezerwy	Amortyzacja	Razem	
			2011	2010
Bilans otwarcia na 1 stycznia	**2 918 706**	**1 168 395**	**4 087 101**	**3 645 098**
Utworzenie	2 167 066	72 618	2 239 684	1 328 262
Wykorzystanie	-374 035		-374 035	-458 117
Korekty/ usunięcia	-344 750	-48 160	-392 910	-445 951
Pozostałe korekty:	-16 395	-2 996	-19 391	13 731
- Korekty na różnice kursowe	-13 971	-3 574	-17 545	24 319
- Wykorzystanie rezerw	-2 424	579	-1 845	-6 796
- Reorganizacja biznesu				
- Nabycie i zbycie podmiotów zależnych				-3 792
- Inne				
Bilans zamknięcia na 31 grudnia	**4 350 592**	**1 189 857**	**5 540 449**	**4 083 022**

Nota: Kwoty utraty wartości i inne rezerwy wynikają z konsolidacji finansowej (obszar regulacyjny), obejmującej te, które są związane z kredytami i pożyczkami dla klientów, innymi kredytami i pożyczkami dla instytucji kredytowych, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, innych aktywów, gwarancji i pozostałych zobowiązań. Wyżej wspomnianą utratę wartości oraz inne rezerwny , jak również amortyzacje związane z aktywami materialnymi, odejmuje się od ekspozycji pierwotnych , przy obliczaniu wymogów kapitałowych.

5.4. WYMOGI DOTYCZĄCE FUNDUSZY WŁASNYCH W ZAKRESIE RYZYKA KREDYTOWEGO

5.4.1. STOSOWANE PODEJŚCIE

Na daty 31 grudnia 2010 i 2011 Grupa przyjęła swoją własną metodę w zakresie wyliczania wymogów kapitałowych na ryzyko kredytowe, zgodnie z zezwoleniem udzielonym przez Banco de Portugal.

W przypadku portfela, który do którego stosowano metodę standardową wyliczania wymogów kapitałowych, pierwotne ekspozycje klasyfikowano zgodnie z nadzorczymi klasami ryzyka, odpowiednio do charakteru kontrahenta. Po zastosowaniu odpisów na aktualizację wartości, czynników konwersji kredytowej (CCF) dla elspozycji pozabilansowych, wyliczono aktywa ważone ryzykiem w oparciu o zdefiniowane przez Nadzorcę wagi ryzyka.

W procedurze obliczania wymogów kapitałowych w oparciu o podejście standardowe, ekspozycjom przypisuje się wagi ryzykazgodnie z przepisami Informacji 5/2007 Banco de Portugal. W klasie ryzyka "Rząd centralny i banki centralne", stosowane są ratingi kredytowe emitentów lub emisji pod warunkiem, że zostały przyznane przez uznane agencje ratingu kredytowego (ECAI – External Credit Assessment Institutions), w oparciu o poziomy jakości ryzyka zdefiniowane w Aneksie I do Instrukcji nr 10/2007 (zmienionej Instrukcjami nr 4/2010 i nr 16/2010), Banco de Portugal oraz o równoważność między tymi poziomami a wagami zdefiniowanymi w Informacji nr 5/2007 (Aneks III, część 2) Banco de Portugal. W zakresie przyznawania ratingów do ekspozycji, ilekroć ten sam emitent ma dwie lub więcej oceny ryzyka, stosowana jest ocena druga pod względem jakości. Rating kredytowy emitenta stosuje się do wszystkich jego operacji, natomiast rating dla konkretnej emisji jest stosowany jedynie dla tej samej emisji. Jeśli chodzi o ECAI, to grupa korzystała z usług Standard & Poor's, Moody's, Fitch Ratings i ICAP (Grecja).

31 grudnia 2011 roku, zgodnie z zezwoleniemi Banco de Portugal dotyczącymi działalności Grupy w Portugalii, Bank zastosował metodę opartą na Ratingach Wewnętrznych (IRB) dla klas ryzyka "Przedsiębiorstwai" (bez własnych szacunków LGD), "Portfel detaliczny" (z własnymi szacunkami LGD), "Akcje" i "Sekurytyzacja". Podkreślamy, że w dniu 31 grudnia 2011 roku w Portfelu Detalicznym wykorzystanie podejścia IRB dotyczyło głównie ekspozycji z nieruchomościowym zabezpieczeniem hipotecznym (RRE) oraz ekspozycji wobec detalicznych małych i średnich przedsiębiorstw, w zakresie planu stopniowego wdrożenia metody IRB, zgodnie z art. 15 (2) dekretu z mocą ustawy nr

104/2007, z 3 kwietnia. Na dzień 31 grudnia 2011 roku szacunki aktywów ważonych ryzykiem dla Portfela Detalicznego odnosiły się do wszelkich właściwych podklas ryzyka (tzn. obejmujących podklasy "Odnawialne ekspozycje detaliczne" oraz "Inne ekspozycje detaliczne"). Odnośnie portfela przedsiebiorstwekspozycje na segment kredytowania specjalistycznego są ważone przy użyciu podejścia standardowego.

Jeśli chodzi o klasy ryzyka "Rząd centralny i banki centralne" oraz "Instytucje", w Portugalii Grupa stosuje podejście standardowe, zgodne z częściowym zawieszeniem podejścia IRB przewidzianego art. 20 dekretu z mocą ustawy nr 104/2007 z 3 kwietnia zgodnie z zezwoleniem Banco de Portugal.

Dla wszystkich innych państw, w których działa Grupa, wymogi w zakresie skonsolidowanych funduszy własnych na dzień 31 grudnia 2010 i 2011 roku szacowano za pomocą podejścia standardowego. Bank w chwili obecnej wnioskuje o zezwolenie na wdrażanie podejścia IRB w zakresie głównych operacji poza Portugalią.

Należy również podkreślić, że w Portugalii:

- wymogi kapitałowe na dzień 31 grudnia 2011 roku dla ekspozycji klientów, którym wyjątkowo nie przyznano ratingu wewnętrznego, były obliczane zgodnie z podejściem standardowym;
- Upoważnienie Banco de Portugal do stosowania Podejścia IRB dla klas przedsiębiorstw spowodowało wystąpienie wyjątków dla niektórych typów ekspozycji (uwzględnianych przez System Ratingu Projektów i przez System Ratingu przedsiębiorstw) związanych z segmentem nieruchomości oraz przedsiębiorstwami rozpoczynającymi działalność, dlatego wymogi kapitałowe wobec tych podmiotów na dzień 31 grudnia 2011 szacowano za pomocą podejścia standardowego;
- W ramach klasy przedsiębiorstw, Banco de Portugal wyraził zgodę na częściowe i stałe wykorzystanie podejścia standardowego dla ekspozycji wobec spółek celowych (Special Purpose Vehicle (SPV), kościołów, klubów sportowych i innych organizacji non-profit.

5.4.2. PODEJŚCIE IRB – PARAMETRY I INFORMACJA OGÓLNA

Przy podejściu IRB, waga ekspozycji w celu ustalenia wartości aktywów ważonych ryzykiem opiera się na PD odpowiadającym różnym wewnętrznym ratingom Klientów przy pomocy systemów ratingowych i modeli adekwatnych dla każdego segmentu/podsegmentu Klientów.

Dodatkowo w tym podejściu przy obliczaniu aktywów ważonych ryzykiem stosuje się również LGD – zdefiniowane przez przepisy lub szacowane wewnętrznie – jak również CCF w odniesieniu do ekspozycji pozabilansowych. Na koniec w podejściu IRB wymogi z tytułu ryzyka kredytowego ulegają zmniejszeniu dzięki zabezpieczeniom ekspozycji kredytowych włączonych do oszacowania aktywów ważonych ryzykiem za pomocą parametrów LGD.

Ratingi wewnętrzne podajemy w oparciu o następującą Master skalę ratingów, taka samą dla wszelkich systemów ratingów i stosowanych modeli:

Tab. XIX - Wzór skali ratingów

Klasa ryzyka	Minimalne PD	Maksymalne PD	Opis
1	0,01%	0,05%	Najwyższe bezpieczeństwo (tylko dla ryzyk krajów)
2	0,05%	0,07%	Pierwszorzędna jakość
3	0,07%	0,14%	Bardzo wysoka jakość
4	0,14%	0,28%	Wysoka jakość
5	0,28%	0,53%	Bardzo dobra jakość
6	0,53%	0,95%	Dobra jakość
7	0,95%	1,73%	Średnia/wysoka jakość
8	1,73%	2,92%	Średnia jakość
9	2,92%	4,67%	Średnia/niska jakość
10	4,67%	7,00%	Niska jakość
11	7,00%	9,77%	Bardzo niska jakość
12	9,77%	13,61%	Warunkowy dostęp do kredytu
13 (*)	13,61%	27,21%	Słabe oznaki utraty wartości
14 (*)	27,21%	100,00%	Mocne oznaki utraty wartości
15 (*)	100,00%	100,00%	Niespłacalność

(*) skala ryzyka dla potrzeb procesu

Ratingi ryzyka przypisane systemom i modelom są ważne przez jeden rok i są okresowo aktualizowane (np. wnioski o nowe kredyty lub dowody spadku jakości kredytowej dłużnika).

Za ratingi ryzyka wyłącznie odpowiedzialny jest Departament Ratingu – jest to jednostka niezależna od organów i obszarów kredytowych – aczkolwiek większość skoringów ryzyka jest przyznawana przez automatyczne modele decyzyjne stosowane do Klientów, którzy mają ekspozycję w Portfelu Detalicznym.

Wszyscy klienci podlegają ratingowi, ale odpowiadające im PD stosowane są tylko do obliczania wymogów funduszy własnych poprzez podejście IRB do ekspozycji, które pasują do klas ryzyka, dla których Banco de Portugal autoryzował wykorzystanie tego podejścia.

Modele ratingowe uwzględnione w różnych systemach ratingowych są regularnie poddawane walidacji przez Jednostkę Kontroli Modeli (MCU), jednostkę Biura Ryzyka Grupy niezależną od opracowywania i utrzymania modeli ratingu. Poza tym MCU jest również odpowiedzialne za zapewnienie tego, by Master Skala Ratingowa Grupy była aktualna i prawidłowa.

Okresowa walidacja modeli ratingowych przez MCU nie koliduje się z niezależną rewizją dokonywaną przez Departament Audytu. Wnioski walidacji MCU, jak również zalecenia i propozycje korekty/poprawy są analizowane i ratyfikowane przez konkretny Komitet Walidacji, którego układ zmienia się w zależności od typu analizowanego modelu. Propozycje korekty tych modeli powstałe w Komitetach Walidacji są przedkładane do zatwierdzenia przez Komisję Ryzyka.

Poza obowiązkami dotyczącymi modeli PD oraz Master Skali Ratingu MCU jest również odpowiedzialne za walidację modeli stosowanych do oszacowania parametrów LGD i CCF.

Jeśli chodzi o te modele Bank szacuje je wszystkie w oparciu o metody oceniane przez Banco de Portugal w ramach procesów zatwierdzania wykorzystania podejścia IRB.

W ujęciu parametrów LGD model obliczania jest stosowany o oparciu o zbieranie i analizę danych historycznych na temat strat ryzyka kredytowego, przy czym obliczane są wszystkie weryfikowane klasy, a dyskontowane różne przepływy gotówkowe leżące u podstaw procesów odzyskiwania kredytu (obejmuje to również straty finansowe).

CCF są szacowane w oparciu o analizę danych na temat wykorzystania linii kredytowych i limitów w ramach czasowych jednego roku przed wystąpieniem zwłoki.

Podkreślamy również, że istnieje właściciel modelu dla każdego modelu ryzyka kredytowego - PD, LGD oraz CCF – odpowiedzialny za:

- Zapewnienie zgodności z wymogami regulacyjnymi w zakresie przechowywania danych wejściowych i wyjściowych;

- Zapewnienie adekwatności dokumentacji modelu, w tym dokumentacji dotyczącej jego opracowania, próbek rozwojowych i wszelkich dokumentów odnoszących się do zmian w modelu;
- Pełnienie roli osoby odpowiedzialnej w zakresie wszelkich wniosków odnoszących się do procesu decyzyjnego opartego na modelu;
- Modyfikowanie modelu, ilekroć jest to konieczne;
- Zapewnianie istnienia procesów monitorowania;
- Zapewnianie wsparcia dla MCU niezbędnego w pracy nad walidacją modelu

Dodatkowo, jeśli chodzi o systemy ratingowe, które obejmują modele ratingowe, istnieje również właściciel systemu ratingowego, który jest odpowiedzialny za:

- Zapewnienie niezbędnego wsparcia dla MCU w zakresie analizy przepływu decyzyjnego systemów ratingów.
- Promowanie realizacji zmian w systemie ratingowym, ilekroć jest to konieczne.

5.4.3. PODEJŚCIE IRB – KORPORACYJNA KLASA RYZYKA

W tej klasie ryzyka obliczanie wymogów w zakresie obliczania funduszy własnych przy stosowaniu podejścia IRB opiera się na wagach wynikających z oceny ryzyka przeprowadzanej przez system oceny Finansowania Projektu i opiera się na PD, który odpowiada ratingom ryzyka nadanym przez system ratingu korporacyjnego.

W pierwszym przypadku Bank stosuje rating Projektu FinansowegoKredytowania Specjalistycznego (Finansowania Projektów), tzn. skrzyżowania między skoringiem specjalnego kwestionariusza (opartego na kwestionariuszu oceny ryzyka w aneksie 6 do Umowy Bazylejskiej II - International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards, z czerwca 2006 roku -, który definiuje podejście Supervisory Slotting Criteria do wyspecjalizowanych kredytów) i jedną z czterech możliwych klasyfikacji (poza możliwością zwłokiprzypadkiem niewykonania zobowiązania) dla danych ryzyk, która wówczas definiuje wagi do zastosowania przy obliczaniu wymogów dotyczących funduszy własnych (Informacja nr 5/2007 Banco de Portugal, Aneks IV, część 1).

W drugim przypadku Bank stosuje pięć modeli ratingów do przyznawania skoringów ryzyka (i właściwego PD stosowanego do obliczenia właściwych wag): Duży, Średni i Mały Modele Korporacyjne, Modele dla Holdingów Grup Ekonomicznych oraz Holdingów Inwestycyjnych.

Skoringi ryzyka podane przez Modele Korporacyjne wynikają z dwóch składników oceny: komponentu ilościowego (ocena ekonomiczno-finansowa, oparta na danych księgowych Klienta) oraz komponentu jakościowego opartego na szablonie oceny. Wyniki skoringu z tych dwóch komponentów są również korygowane (w górę i w dół) poprzez sprawdzanie kilku sytuacji, które są ujęte w typy i predefiniowane w konkretnych przepisach wewnętrznych.

Konkretnie wW Modelu Dużych Korporacji zarówno część ilościowa, jak jakościowa są ważone czynnikami, które wprowadzają do oceny ryzyko tkwiące w sektorze działalności Klienta a ostateczny rating/skoring, po dokonaniu korekt, jest decydowany przez Radę Ratingu złożoną z wyspecjalizowanych analityków oraz przez szefów Departmentu Ratingu. Tak więc chociaż są oparte o ocenę ryzyka nadaną przez Duży Model Korporacyjny oraz przewidziane przez niego korekty, decyzje Rady Ratingowej angażują istotny poziom oceny eksperckiej.

Tabela XX podsumowuje te modele ratingowe i systemy:

Tabela XX – Systemy i modele ratingowe dla przedsiębiorstw

System ratingowy dla projektów	Model ratingów dla finansowania projektów (Project Finance)
System ratingowy dla firm	Model dla dużych przedsiębiorstw - składnik ilościowy (ekonomiczne/finansowe uszeregowanie oparte na danych rachunkowych, ważonych sektorem gospodarki) + składnik jakościowy (oparty na wzorcu scoringowym oraz matrycach ratingu sektorowego) + korekty wynikajace ze wstępnie określonych sytuacji *Modele małych i średnich przedsiębiorstw* - składnik ilościowy (ekonomiczne/finansowe uszeregowanie oparte na danych rachunkowych) + składnik jakościowy (oparty na wzorcu scoringowym) + korekty wynikajace ze wstępnie określonych sytuacji Model ratingowy dla holdingów grup gospodarczych (ilościowy + jakościowy składnik) Model ratingowy dla holdingów inwestycyjnych

5.4.4. PODEJŚCIE IRB – KLASA RYZYKA PORTFELA DETALICZNEGO

W tej klasie ryzyka obliczanie funduszy własnychwymogów kapitałowych zgodnie z Podejściem IRB opiera się na PD, które odpowiada ocenom ryzyka nadanym przez systemy ratingowe dla Małych Biznesów i dla Osób Fizycznych.

W tych systemach ratingowych przydzielenie ocen ryzyka dokonuje się przy użyciu dwóch typów zautomatyzowanych modeli decyzyjnych: (i) modelu behawioralnego (TRIAD), opartego na wcześniejszych danych finansowych od klientów Banku (realizowanych przez komputer co miesiąc), co jest uzupełnione przez (ii) akceptacyjne modele skoringowe stosowane ilekroć nie stosuje się model behawioralny (na przykład nowi klienci) i zdefiniowane na postawie produktu kredytowego, który chciałby mieć klient lub produktów, które klient już ma.

W Systemie Ratingowym Małego Biznesu model TRIAD składa się z dwóch szablonów kart oceniających, które umożliwiają dopasowanie modelu do profilu ocenianego Klienta. W tym systemie ratingowym, jak wspomniano wcześniej, ratingi ryzyka mogą być również przyznane przez akceptacyjny model skoringowy zaprojektowany dla danego segmentu.

W Systemie Ratingowym Osób Fizycznych model TRIAD składa się z czterech szablonów kart oceny zdefiniowanych w oparciu o produkty już posiadane przez Klienta. Definiowane są też uzupełniające modele akceptacji skoringu oparte na produkcie kredytowym, który Klient chciałby mieć lub w oparciu o produkty, które klient już posiada.

Tabela XXI podsumowuje systemy ratingowe i modele:

Tabela XXI – Systemy i modele ratingowe dla portfela detalicznego

Model TRIAD - automatyczna decyzja oparta na zachowaniach finansowych klienta i 2 kartach skoringowych (zgodnie z profilem klienta) Model skoringowy aplikacji dla małych przedsiębiorstw (wszędzie tam gdzie TRIAD nie może być stosowany - np. nowy klient)
Model TRIAD - automatyczna decyzja oparta na zachowaniach finansowych klienta i 4 kartach skoringowych (zgodnie z produktem aktualnie wykorzystywanym przez klienta) Model skoringowy aplikacji dla osób fizycznych (wszędzie tam gdzie TRIAD nie może być stosowany - np. nowy klient), dla wszystkich produktów będących przedmiotem zainteresowania (lub produktów aktualnie posiadanych przez klienta)

Następujące tabele prezentują obliczanie wymogów w zakresie funduszy własnych na użytek ryzyka kredytowego, dla portfeli podlegających podejściu standardowemu (Tabela XXII) oraz podejściu IRB (Tabela XXIII – A, B, C and D).

Tab. XXII - Wymogi funduszy własnych na ryzyko kredytowe i ryzyko kontrahenta tys. Euro

	31 grudnia 2011								Razem
	Wagi ryzyka								
	0%	10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	
1. Pierwotne zaangażowanie									
CL I - Rządy centralne lub banki centralne	8 412 293		676 535		47 362		231 452		9 367 643
CL II - Władze lub instytucje regionalne	33 068		676 107						709 175
CL III - Struktury administracyjne i organizacje non-profit	84 233		13 331		13 109		292	18	110 984
CL IV - Międzynarodowe banki rozwoju	88 213								88 213
CL V - Organizacje międzynarodowe									
CL VI - Instytucje		97 921	6 115 612		205 882		1 508 970	225 918	8 154 303
CL VII - Przedsiębiorstwa	47 500		15 341		272 955		15 813 281	791 314	16 940 390
CL VIII - Portfel detaliczny						3 421 502	1 644		3 423 146
CL IX - Pozycje gwarantowane przez nieruchomości			4 542	7 270 005	1 222 395	1 170 983	1 639 366	44 202	11 351 493
CL X - Pozycje przeterminowane							1 895 641	978 216	2 873 857
CL XI - Zabezpieczone obligacje									
CL XII - Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)							478 686		478 686
CL XIII - Inne pozycje	2 564 650		2 074 136				4 149 912		8 788 697
Całkowite pierwotne zaangażowanie	**11 229 957**	**0**	**9 575 606**	**7 270 005**	**1 761 703**	**4 592 485**	**25 719 243**	**2 039 668**	**62 286 587**
2. Zaangażowanie (baza rezerw do wag ryzyka)									
CL I - Rządy centralne lub banki centralne	7 972 577		673 358		47 315		235 261	29	8 928 539
CL II - Władze lub instytucje regionalne	32 902		627 012				122 107		782 022
CL III - Struktury administracyjne i organizacje non-profit	97 903		12 909		5 227		145	10	116 196
CL IV - Międzynarodowe banki rozwoju	88 213								88 213
CL V - Organizacje międzynarodowe	291								291
CL VI - Instytucje	191 702	97 921	4 882 601		128 359		796 183	188 910	6 285 675
CL VII - Przedsiębiorstwa	168 872		7 706		264 775		9 591 280	716 627	10 749 260
CL VIII - Portfel detaliczny	45 792					1 968 197	1 357		2 015 347
CL IX - Pozycje gwarantowane przez nieruchomości			4 524	7 236 222	1 168 330	1 120 648	1 298 816	41 897	10 870 436
CL X - Pozycje przeterminowane							1 103 032	788 237	1 891 269
CL XI - Zabezpieczone obligacje									
CL XII - Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)							471 756		471 756
CL XIII - Inne pozycje	2 564 650		2 074 136				2 550 027		7 188 812
Całkowite zaangażowanie	**11 162 901**	**0**	**8 282 247**	**7 236 222**	**1 614 005**	**3 088 845**	**16 169 964**	**1 735 710**	**49 387 815**
3. Całkowity wymógkapitałowy (=Σ (2. * waga ryzyka) * 8%)									
CL I - Rządy centralne lub banki centralne			10 774		1 893		18 821	4	31 491
CL II - Władze lub instytucje regionalne			10 032				9 769		19 801
CL III - Struktury administracyjne i organizacje non-profit			207		209		12	1	429
CL IV - Międzynarodowe banki rozwoju									
CL V - Organizacje międzynarodowe									
CL VI - Instytucje		783	78 122		5 134		63 695	22 669	170 403
CL VII - Przedsiębiorstwa			123		10 591		767 302	85 995	864 012
CL VIII - Portfel detaliczny						118 092	109		118 200
CL IX - Pozycje gwarantowane przez nieruchomości			72	202 614	46 733	67 239	103 905	5 028	425 592
CL X - Pozycje przeterminowane							88 243	94 588	182 831
CL XI - Zabezpieczone obligacje									
CL XII - Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)							37 740		37 740
CL XIII - Inne pozycje			33 186				204 002		237 188
Całkowity wymóg kapitałowy	**0**	**0**	**132 516**	**202 614**	**64 560**	**185 331**	**1 293 597**	**208 285**	**2 087 687**

Tab. XXII - Wymogi funduszy własnych na ryzyko kredytowe i ryzyko kontrahenta tys. Euro

	31 grudnia 2010								Razem
	Wagi ryzyka								
	0%	10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	
1. Pierwotne zaangażowanie									
CL I - Rządy centralne lub banki centralne	8 642 963		75 371		68		696 862		9 415 264
CL II - Władze lub instytucje regionalne	30 342		84 538		663 070				777 951
CL III - Struktury administracyjne i organizacje non-profit	651 578		519 702		1 088 131		0		2 259 411
CL IV - Międzynarodowe banki rozwoju	127 270								127 270
CL V - Organizacje międzynarodowe									
CL VI - Instytucje			6 023 181		2 347 012		259 959		8 630 153
CL VII - Przedsiębiorstwa	252 336		40 616		523 519		11 063 691	126	11 880 288
CL VIII - Portfel detaliczny						8 081 134			8 081 134
CL IX - Pozycje gwarantowane przez nieruchomości	2 457			8 250 982	1 820 646	1 013 912	4 463 174		15 551 170
CL X - Pozycje przeterminowane							1 731 612	659 878	2 391 490
CL XI - Zabezpieczone obligacje									
CL XII - Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)							439 263		439 263
CL XIII - Inne pozycje	1 662 644		382 560				3 764 817		5 810 022
Całkowite pierwotne zaangażowanie	**11 369 590**	**0**	**7 125 968**	**8 250 982**	**6 442 447**	**9 095 045**	**22 419 378**	**660 003**	**65 363 414**
2. Zaangażowanie (baza rezerw do wag ryzyka)									
CL I - Rządy centralne lub banki centralne	8 647 674		228 510		40		685 631		9 561 855
CL II - Władze lub instytucje regionalne	30 342		83 916		583 269		15 844		713 370
CL III - Struktury administracyjne i organizacje non-profit	609 725		389 931		791 051		2 195		1 792 902
CL IV - Międzynarodowe banki rozwoju	127 270								127 270
CL V - Organizacje międzynarodowe	900								900
CL VI - Instytucje	298 872		5 076 331		2 335 025		246 072		7 956 300
CL VII - Przedsiębiorstwa	467 184		26 524		484 069		6 091 653	126	7 069 555
CL VIII - Portfel detaliczny	86 370					4 508 125			4 594 495
CL IX - Pozycje gwarantowane przez nieruchomości	2 498			8 178 369	1 755 881	936 780	3 358 706		14 232 234
CL X - Pozycje przeterminowane							968 924	567 323	1 536 246
CL XI - Zabezpieczone obligacje									
CL XII - Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)							434 655		434 655
CL XIII - Inne pozycje	1 662 644		382 560				2 335 484		4 380 689
Całkowite zaangażowanie	**11 933 479**	**0**	**6 187 772**	**8 178 369**	**5 949 335**	**5 444 905**	**14 139 163**	**567 448**	**52 400 472**
3. Całkowity wymógkapitałowy (=Σ (2. * waga ryzyka) * 8%)									
CL I - Rządy centralne lub banki centralne			3 656		2		54 850		58 508
CL II - Władze lub instytucje regionalne			1 343		23 331		1 267		25 941
CL III - Struktury administracyjne i organizacje non-profit			6 239		31 642		176		38 057
CL IV - Międzynarodowe banki rozwoju									
CL V - Organizacje międzynarodowe									
CL VI - Instytucje			81 221		93 401		19 686		194 308
CL VII - Przedsiębiorstwa			424		19 363		487 332	15	507 134
CL VIII - Portfel detaliczny						270 488			270 488
CL IX - Pozycje gwarantowane przez nieruchomości				228 994	70 235	56 207	268 696		624 133
CL X - Pozycje przeterminowane							77 514	68 079	145 593
CL XI - Zabezpieczone obligacje									
CL XII - Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)							34 772		34 772
CL XIII - Inne pozycje			6 121				186 839		192 960
Całkowity wymóg kapitałowy	**0**	**0**	**99 004**	**228 994**	**237 973**	**326 694**	**1 131 133**	**68 094**	**2 091 893**

Nota: Perwotne ekspozycje odzwierciedlają sumę raportowaną w tabeli XIII - Ekspozycje, natomiast fundusze własne ukazane w tej tabeli odpowiadają pozycjom w 2.1.1.1 z tabeli VIII - Wymogi funduszy własnych.

Tab. XXIII-A - Wymogi funduszy własnych na ryzyko kredytowe i ryzyko kontrahenta (podejście IRB) tys. Euro

Przy zastosowaniu własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu		System oparty na ratingach wewnętrznych	Pierwotne zaangażowanie	Zaangażowanie zagrożone	LGD (średnie ważone zaangaż. zagrożonym) (%)	Wymogi kapitałowe		Dodatk. informacje	
		Przedział PD dla klas ryzyka klienta (%)				2011-12-31	2010-12-31	Spodziewana strata	Utrata wartości
1. Całkowite zaangażowanie		14%	31 073 145	28 989 859	24%	632 456	643 642	980 335	561 482
1.1 - Zaangażowanie w zależności od klas ryzyka klienta: Razem		14%	31 073 145	28 989 859	24%	632 456	643 642	980 335	561 482
Rozkład zaangażowań w zależności od klasy ryzyka klienta (a):	Klasa ryzyka: 1	0,01% a 0,05%							
	2	0,05% a 0,07%							
	3	0,07% a 0,14%	842 769	791 868	22%	3 148	14	160	953
	4	0,14% a 0,28%	8 332 690	8 040 528	21%	53 715	28 903	3 213	10 168
	5	0,28% a 0,53%	4 262 598	3 921 493	25%	45 786	66 179	3 457	6 873
	6	0,53% a 0,95%	3 452 852	3 281 260	27%	58 982	67 059	5 525	7 047
	7	0,95% a 1,73%	2 681 551	2 410 193	26%	63 880	71 798	7 587	5 692
	8	1,73% a 2,92%	1 780 423	1 586 122	25%	56 878	67 620	8 633	3 772
	9	2,92% a 4,67%	1 274 894	1 384 718	25%	62 075	61 816	12 086	4 121
	10	4,67% a 7,00%	1 052 606	899 502	24%	50 218	50 308	11 930	2 931
	11	7,00% a 9,77%	983 067	806 940	23%	53 536	53 557	14 638	1 954
	12	9,77% a 13,61%	2 163 017	1 669 403	24%	123 353	130 306	43 674	5 660
	13 a 15	13,61% a 100,00%	4 246 678	4 197 832	23%	60 885	46 085	869 432	512 313

(a) Sortowanie narastające, zgodnie ze średnim PD przypisanym stopniowi ryzyka klienta. PD przypisany klientom w zwłoce wynosi 100%.

Nota 1: Tabela ta nie obejmuje informacji wiążących się z kredytem wyspecjalizowanym, która jest prezentowana w tabeli XXIII-C.

Nota 2: Oceny ryzyka oraz kategorie PD prezentowane w tej tabeli odzwierciedlają skalę ocen ryzyka i odpowiednie PD Skali wzorcowej ratingów Millennium bcp'.

Tab. XXIII-B - Wymogi funduszy własnych na ryzyko kredytowe i ryzyko kontrahenta (podejście IRB) tys. Euro

Bez zastosowania własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu			System oparty na ratingach wewnętrznych Przedział PD dla klas ryzyka klienta (%)	Pierwotne zaangażowanie	Zaangażowanie zagrożone	LGD (średnie ważone zaangaż. zagrożonym) (%)	Wymogi kapitałowe 2011-12-31	Wymogi kapitałowe 2010-12-31	Dodatk. informacje Spodziewana strata	Dodatk. informacje Utrata wartości
1. Całkowite zaangażowanie			18%	21 125 736	16 796 762	39%	1 096 913	1 435 774,3	1 389 119	1 017 186
1.1 - Zaangażowanie w zależności od klas ryzyka klienta: Razem			18%	21 125 736	16 796 762	39%	1 096 913	1 435 774	1 389 119	1 017 186
Rozkład zaangażowań w zależności od klasy ryzyka klienta (a):	Klasa ryzyka:	1	0,01% a 0,05%							
		2	0,05% a 0,07%					288		
		3	0,07% a 0,14%	34 185	18 344	44%	418	985	8	38
		4	0,14% a 0,28%	1 520 092	1 152 978	40%	35 098	47 270	868	1 802
		5	0,28% a 0,53%	1 325 070	680 372	44%	31 462	37 229	1 143	1 794
		6	0,53% a 0,95%	2 629 530	1 772 081	42%	101 233	147 804	4 932	5 402
		7	0,95% a 1,73%	1 837 665	1 409 193	40%	90 671	147 487	6 930	4 671
		8	1,73% a 2,92%	3 808 442	2 823 765	41%	227 903	290 407	26 020	11 722
		9	2,92% a 4,67%	2 052 508	1 721 173	38%	143 618	179 624	23 336	13 036
		10	4,67% a 7,00%	1 719 671	1 425 955	33%	130 761	84 627	29 043	4 247
		11	7,00% a 9,77%	472 579	388 424	37%	40 478	110 378	11 600	2 369
		12	9,77% a 13,61%	2 040 501	1 930 251	36%	231 146	257 297	77 762	99 282
		13 a 15	13,61% a 100,00%	3 685 494	3 474 227	37%	64 125	132 378	1 207 478	872 823

(a) Sortowanie narastające, zgodnie ze średnim PD przypisanym stopniowi ryzyka klienta. PD przypisany klientom w zwłoce wynosi 100%.

Nota 1: Tabela ta nie obejmuje informacji wiążących się z kredytem wyspecjalizowanym, która jest prezentowana w tabeli XXIII-C.

Nota 2: Oceny ryzyka oraz kategorie PD prezentowane w tej tabeli odzwierciedlają skalę ocen ryzyka i odpowiednie PD Skali wzorcowej ratingów Millennium bcp'.

Tab. XXIII-C - Wymogi funduszy własnych na specjalistyczne kredytowanie (podejście IRB) tys. Euro

Wagi ryzyka	Pierwotne zaangażowanie 2011-12-31	Pierwotne zaangażowanie 2010-12-31	Wymóg kapitałowy 2011-12-31	Wymóg kapitałowy 2010-12-31
50%				
70%	18 885	21 309	917	941
z czego: Klasa 1				
90%	1 820 381	2 018 000	123 314	115 656
115%	404 574	373 121	36 262	34 097
250%	174 244	129 048	34 058	22 493
RAZEM	**2 418 085**	**2 541 478**	**194 550**	**173 187**

Tab. XXIII-D - Wymogi funduszy własnych na zaangazowania kapitałowe (podejście IRB) tys. Euro

Przy zastosowaniu własnych szacunków LGD i/lub czynników zamiany kredytu			System oparty na ratingach wewnętrznych Przedział PD dla klas ryzyka klienta (%)	Pierwotne zaangażowanie	Zaangażowanie zagrożone	LGD (średnie ważone zaangaż. zagrożonym) (%)	Wymogi kapitałowe 2011-12-31	Wymogi kapitałowe 2010-12-31	Dodatk. informacje Spodziewana strata	Dodatk. informacje Utrata wartości
1. Podejście PD/LGD: Całkowite zaangażowanie obciążone ryzykiem										
Rozkład zaangażowania w zależności od klas ryzyka klienta (a):	Klasa ryzyka:	1								
		2								
		3								
		4								
		5								
		...								
		...								
		...								
		n								
2. Podejście prostych wag: Całkowite zaangaż. obciążone ryzykier				**198 137**	**198 137**		**55 198**	**26 664**	**3 893**	
Rozkład zaangażowania wg. wagi ryzyka:	Waga ryzyka:	190%								
		290%		53 920	53 920		12 509	6 528	431	
		370%		144 217	144 217		42 688	20 136	3 461	
3. Podejści IRB										

(a) Sortowanie narastające, zgodnie ze średnim PD przypisanym stopniowi ryzyka klienta. PD przypisany klientom w zwłoce wynosi 100%.

6. RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA

Ryzyko kredytowe kontrahenta transponuje ryzyko kontrahentów, którzy nie są zdolni do wypełnienia swoich zobowiązań wynikających z kontraktów na papiery wartościowe, takie jak np. instrumenty pochodne.

Bank preferuje definiowanie limitów na ekspozycję ryzyka kredytowego kontrahenta, umowy dwustronne na gwarantowanie ekspozycję ryzyka wynikające z produktów pochodnych i tworzenie zabezpieczeń w zakresie tych umów. Są to preferowane narzędzia zmniejszania ryzyka kredytowego kontrahenta.

Limit ekspozycji ogółem dla instytucji finansowych, które są kontrahentami umów podlegających temu typowi ryzyka, dzieli się na dwa komponenty: jeden dla tradycyjnych operacji kredytowych a drugi dla produktów skarbowych.

Dokumnet 'Credit Regulations for Sovereigns and Financial Institutions' definiuje sposób, w jaki ustalane jest wykorzystanie ryzyka kredytowego kontrahenta. Obliczenie to dokonuje się regularnie na podstawie wartości rynkowej operacji, do których dodawane są czynniki wynikające z przyszłego potencjalnego zróżnicowania tej samej wartości, z korektą o zmienność i termin każdej operacji.

Bank ma politykę zawierania umów dwustronnych w celu gwarantowania ekspozycji wynikających z produktów pochodnych OTC zawartych z Bankami w ramach ISDA Master Agreement (ISDA - International Swaps and Derivatives Association).

Poza tym Umowa Wzorcowa ISDA może przewidywać utworzenie zabezpieczenia przy użyciu aneksu lub Dokumentu ISDA (ISDA Credit Support Document). Jako szablon Umowy Bank wybiera umowy CSA w celu gwarantowania ustanowienia poprzez podmiot z wartościami netto płatnymi w przyszłości pewnych zabezpieczeń finansowych od drugiej strony, które mają gwarantować płatności tych zobowiązań umownych. W tych umowach Bank akceptuje jako zabezpieczenie jedynie depozyty w euro.

Na koniec Bank stosuje model umowy ramowej TBMA/ISMA (The Bond Market Association/International Securities Market Association) w zakresie realizowanych przez siebie umów repo. Niniejsza umowa ramowa, Global Master Repurchase Agreement (GMRA), definiuje transakcje repo między stronami i reguluje utworzenie zabezpieczenia, które gwarantuje ekspozycję.

Zarówno w roku 2011 i w roku 2010 dla celów redukcji ryzyka kredytowego kontrahenta Grupa stosowała metodę kompleksowego zabezpieczenia finansowego zgodnie z ustaleniem w Aneksie VI Zarzadzenia nr 5/2007 Banco de Portugal, oraz metodę mark-to-market w celu obliczenia przyszłej ekspozycji w istotnych pozycjach zdefiniowanych w części 3 aneksu V do wyżej wspomnianego Zarządzenia.

Po oszacowaniu ekspozycji na rok 2010 i 2011, obliczono wymogi dotyczące funduszy własnych, z jednej strony, zgodnie z aneksem III do Zarzadzenia nr 5/2007 Banco de Portugal, dla ocen ryzyka I portfeli, która wynikały z podejścia standardowego a z drugiej strony w oparciu o aneks IV rzeczonej informacji dla portfeli odnośnie których Banco de Portugal autoryzował podejście IRB.

Zgodnie z metodą mark-to-market wartości konieczne do obliczenia ekspozycji w istotnych pozycjach mają jedynie dwa komponenty: (i) wartość rynkowa każdej operacji (ii) procent nominału, który będzie stosowany jako uzupełnienie tej wartości rynkowej.

Wartości rynkowe dla operacji są zbierane bezpośrednio z aplikacji front-end (Kondor+), w których realizowane jest zarządzanie i ocena realizowanych operacji, natomiast wartość dodana, która ma być stosowana da się bezpośrednio zidentyfikować w Tabeli I Etapu b) części 3 aneksu V do Zarzadzenia Banco de Portugal nr 5/2007.

Tabele XXIV i XXV ukazują wymogi kapitałowe ustalone dla ryzyka kontrahenta dla ekspozycji ujmowanych za pomocą metdoy Standardowej oraz metody IRB odpowiednio na koniec 2011 i 2010 roku.

Tab. XXIV - Wymogi funduszy własnych na ryzyko kredytowe kontrahenta (podejście standardowe) tys. Euro

	Pierwotne zaangażowanie	Techniki ograniczania ryzyka kredytowego z efektem substytucji w pierwotnym zaangaż. netto [a]	Techniki CRM z efektem substytucji w pierwotnym zaangaż. netto [b]	W pełni skorygowane zaangażowanie	Wymóg kapitałowy	
					2011-12-31	2010-12-31
Transakcje odkupu, transakcje kredytowania lub pożyczania dot. pap. wartościowych lub towarów, transakcje długiego rozliczenia i margin lending	323 829		193 072	130 757	3 364	116
Instrumenty pochodne	1 779 317		811 567	967 749	27 638	40 007
Kontraktowe połączenia międzyproduktowe						

(a) Efekt substytucji w ekspozycji, odpowiadający saldu netto wypływów i przypływów.

(b) Finansowana ochrona kredytu - wielotematyczne podejście zabezpieczenia finansowego.

Nota: Wymogi dotyczące funduszy własnych w tej tabeli są podkreślone w zakresie pozycji 2.1.1 tabeli VIII - Wymogi dotyczące funduszy własnych.

Tab. XXV - Wymogi funduszy własnych na ryzyko kredytowe kontrahenta (podejście IRB) tys. Euro

	Pierwotne zaangażowanie	Techniki ograniczania ryzyka kredytowego z efektem substytucji w pierwotnym zaangaż. netto [(a)]	Techniki CRM z efektem substytucji w pierwotnym zaangaż. netto [(b)]	W pełni skorygowane zaangażowanie	Wymóg kapitałowy	
					2011-12-31	2010-12-31
Transakcje odkupu, transakcje kredytowania lub pożyczania dot. pap. wartościowych lub towarów, transakcje długiego rozliczenia i margin lending						
Instrumenty pochodne	400 984			400 984	40 225	26 211
Kontraktowe połączenia międzyproduktowe						

(a) Efekt substytucji w ekspozycji, odpowiadający saldu netto wypływów i przypływów.

(b) Finansowana ochrona kredytu - wielotematyczne podejście zabezpieczenia finansowego.

Nota: Wymogi dotyczące funduszy własnych w tej tabeli są podkreślone w zakresie pozycji 2.1.1 tabeli VIII - Wymogi dotyczące funduszy własnych.

Na dzień 31 grudnia 2011 oraz 2010 roku, Grupa nie miała formalnego pokrycia ryzyka kredytowego angażujące aktywne derywatywy kredytowe. W tych datach Grupa była eksponowana na inne instrumenty finansowe z ryzykiem kredytowym wynikającym z działań pośredniczących, mianowicie obligacje powiązanych z kredytem (credit linked notes) oraz credit default swaps, które odpowiadają, w istocie, produktom strukturalnymi emitowanym przez Bank oraz skojarzonym z nimi operacjom nieformalnego pokrycia. Ekspozycje te ukazuje tabela XXVI.

Tab. XXVI - Derywaty kredytowe tys. Euro

Transakcje na derywatach kredytowych	Pozycja długa		pozycja krótka	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
I. Portfel kredytowy (razem):				
a) Instrumenty credit default swaps				
b) Transakcje total return swaps				
c) Papiery powiązane z kredytem				
d) Pozostałe derywaty kredytowe				
II. Działalność pośrednia (razem):	2 625 050	2 166 774	2 524 550	2 124 124
a) Instrumenty credit default swaps	2 016 400		2 524 550	2 124 124
b) Transakcje total return swaps	19 500	19 500		
c) Papiery powiązane z kredytem	589 150	2 147 274		
d) Pozostałe derywaty kredytowe				

Pozycja długoterminowa - wartość teoretyczna nabytego zabezpieczenia

Pozycja krótkoterminowa - wartość teoretyczna zbytego zabezpieczenia

Noty:

Działania w zakresie pośrednictwa w większości angażują sprzedaż netto ochrony poprzez credit default swaps, w celu zabezpieczenia ryzyka kredytowego wiążącego się z obligacjami powiązanymi z innymi instrumentami finansowymi do emisji przez Grupę.

Ekspozycje wymienione w tej tabeli powodują powstanie wymogów funduszy własnych na ryzyko kontrahenta, w oparciu o własność rynkową oraz dodatki, wraz z odpowiednimi kwotami odzwierciedlonymi w tabeli XXII oraz XXIII - Wymogi w zakresie funduszy własnych na ryzyko kredytowe i ryzyko kontrahenta (odpowiednio podejście standardowe i IRB).

7. TECHNIKI ZMNIEJSZANIA RYZYKA

7.1. KWALIFIKOWANIE SIĘ I TYP INSTRUMENTÓW ZMNIEJSZANIA RYZYKA

Wewnętrzne zasady i procedury odnoszące się do zmniejszania ryzyka kredytowego spełniają wymogi zdefiniowane w Informacji nr 5/2007 Banco de Portugal i również wykorzystują doświadczenie Departamentów Odzyskiwania Kredytu (zarówno ogólnych jak i wyspecjalizowanych) i opinię Departamentu Prawnego w odniesieniu do wiążącego charakteru różnych instrumentów zmniejszania ryzyka.

Zabezpieczenia i gwarancje są grupowane w następujące kategorie:

- Zabezpieczenia finansowe, zabezpieczenia nieruchomościowe i pozostałe zabezpieczenia;
- Należności;
- Gwarancje na pierwsze żądanie, wydane przez banki lub inne podmioty ze Stopniem Ryzyka 7 lub wyższym w Master Skali Ratingowej;
- Osobiste gwarancje, ilekroć gwarancje są klasyfikowane jako posiadające Stopień Ryzyka 7 lub lepszy;
- Pochodne instrument kredytowe.

Przyjęte zabezpieczenie finansowe musi być również przedmiotem obrotu na uznanej giełdzie, to znaczy na zorganizowanym, płynnym i przejrzystym wtórnym rynku, z cenami kupna i sprzedaży, zlokalizowanej w krajach Unii Europejskiej, Stanach Zjednoczonych Ameryki, Japonii, Kanady, Hong Kongu lub Szwajcarii.

W tym kontekście warto wspomnieć, że akcje Banco Comercial Português nie są akceptowane jako zabezpieczenie finansowe dla nowych operacji kredytowych. Są jedynie akceptowane w zakresie gwarancji w już istniejących operacjach kredytowych lub w zakresie procesu restrukturyzacji związanego z odzyskiwaniem kredytów.

Jeśli chodzi o gwarancje kredytowe oraz produkty pochodne stosowana jest zasada zastępowania stopnia ryzyka klienta stopniem ryzyka podmiotu zapewniającego ochronę (pod warunkiem, że ta ostatnia jest lepsza niż to pierwsze). Jest one stosowana kiedy:

- Istnieją gwarancje państwowe, spółek gwarancji wzajemnych oraz gwarancje instytucji finansowych;
- Udzielane są gwarancje osobiste lub kaucje (albo, w przypadku operacji leasingowych, istnieje wspomagający przedsiębiorca);
- Do zmniejszenia ryzyka stosowane są produkty pochodne.

W operacjach produktów pochodnych realizowanych na rynkach finansowych z kontrahentami bankowymi Bank musi zasadniczo wspomagać tych samych kontrahentów w dwustronnych umowach kompensacyjnych (ISDA).

Dodatkowo, Bank realizuje politykę uzupełniania tych umów za pomocą Aneksów Wspomagania Zdolności Kredytowej (CSA), które gwarantują efektywną redukcję ryzyka kontrahenta poprzez domaganie się zabezpieczenia za pomogą instrumentów finansowych w kwotach netto płatnych przez jednego z kontrahentów.

7.2. POZIOMY OCHRONY

Dla wszystkich operacji kredytowych, w chwili decyzji kredytowej przypisany jest poziom ochrony uwzględniający kwotę kredytu i wartość oraz typ danego zabezpieczenia. Poziom ochrony odpowiada ocenie redukcji straty w przypadku zwłoki, która to redukcja oparta jest na różnego typu zabezpieczeniach, z uwzględnieniem relacji między wartością rynkową zabezpieczenia a kwotą skojarzonej ekspozycji.

W przypadku zabezpieczenia finansowego korektę wartości ochrony realizuje się poprzez zastosowanie zbioru haircuts, które pozwalają odzwierciedlać zmienność ceny instrumentów finansowych. Haircuts są traktowane w sposób następujący: (i) dany haircut typu zabezpieczenia (na przykład różnicującego instrumenty dłużne według zapadalności oraz ryzyka emitenta lub akcji włączonych do głównego indeksu w porównaniu z akcjami notowanymi na uznanej giełdzie papierów wartościowych); (ii) haircut nadrzędności instrumentu (dług uprzywilejowany, dług podporządkowany oraz dług wysoce podporządkowany i akcje uprzywilejowany; (iii) haircut kursu walutowego (kiedy waluta zabezpieczenia różni się od waluty ekspozycji); oraz (iv) haircut papierów dłużnych o stałej stopie procentowej (zgodnie z rezydualną zapadalnością).

7.3. OSZACOWANIE ZABEZPIECZENIA

Zabezpieczenie finansowe

Wartość rynkowa zabezpieczenia finansowego jest codziennie aktualizowana. Dokonuje się to automatycznie poprzez istniejące połączenie komputerowe między systemem zarządzania zabezpieczeniem a informacjami z ważnych rynków finansowych.

Nieruchomości: mieszkaniowe kredyty hipoteczne, hipoteki komercyjne i inne.

Procedury są oparte na koncepcji wartości w ujęciu gwarancji hipotecznej. Są scentralizowane w Jednostce Oceny, niezależnie od obszaru klienta (udzielanie kredytów, windykacja kredytowa, nieruchomości otrzymane jako płatność i leasing).

Wyceny i odpowiednie rewizje/przeszacowania są, ogólnie rzecz biorąc, realizowane przez podmioty zewnętrznej oceny i ratyfikowane przez Jednostkę Oceny Banku. Mogą być realizowane przez podmiot oceny zewnętrznej niezależnie od obszarów klienta. W każdym wypadku są one przedmiotem pisemnego raportu, w standardowej formie elektronicznej, z uwzględnieniem stosowanych metod - dochodowej, kosztowej oraz odtworzeniowej i/lub porównania rynkowego. Brana pod uwagę jest również wartość uzyskana w ramach koncepcji wartości rynkowej oraz dla celów gwarancji hipotecznej, zgodnie z typem danej nieruchomości. Wyceny podlegają deklaracji/certyfikacji rzeczoznawcy. Jest tak od 2008 roku, zgodnie z wymogiem Banco de Portugal w Informacji nr 5/2007.

Jeśli chodzi o nieruchomości mieszkaniowe, po początkowej wycenie i zgodnie z Informacjami Banco de Portugal nr 5/2006 i 5/2007 roku Bank weryfikuje odpowiednie wartości poprzez indeksy lub weryfikacje zewnętrznego rzeczoznawcy w ramach ustalonych wymogów:

- Jeżeli wartość operacji kredytowej, która korzysta z hipoteki, wynosi ponad 500 000 euro, wartość jest rewidowana przez rzeczoznawcę co trzy lata;
- Jeżeli wartość operacji kredytowej, która korzysta z hipoteki, wynosi mniej niż 500 000 euro, wartość jest rewidowana za pomocą indeksów giełdowych co trzy lata; ilekroć rewizja wartości wykazuje istotny wzrost (ponad 10%), wycena musi być rewidowana przez rzeczoznawcę.

W przypadku wszystkich nieruchomości niemieszkaniowych Bank weryfikuje wartość również za pomocą indeksów rynkowych, z minimalną regularnością zdefiniowaną przez Banco de Portugal w Informacji 5/2007 dla biur, hurtowni i nieruchomości przemysłowych oraz na podstawie rewizji wartości wynikającej z istotnej dewaluacji (ponad 10%) nieruchomości stwierdzanej podczas weryfikacji, niezależnie od bezpośredniej rewizji wartości z regularnością zdefiniowaną przez wyżej wymienione przepisy.

Dla wszystkich innych nieruchomości (np. ziemia, przedsiębiorstwa, budynki wiejskie) nie ma żadnych indeksów rynkowych dostępnych do weryfikowania ich wartości po wstępnym oszacowaniu. Tak więc w tych przypadkach i zgodnie z minimalną regularnością ustanowioną do weryfikacji i rewizji wartości tych nieruchomości, za rewizję wartości odpowiedzialni są rzeczoznawcy zewnętrzni.

Indeksy stosowane w chwili obecnej są udostępniane Bankowi przez wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny, który zebrał i opracował dane, na podstawie których od ponad dziesięciu lat przygotowuje się indeksy.

Rewizja wartości wyceny zgodnie z wymogami Banco de Portugal w Informacji 5/2007 jest w większości realizowana przez rzeczoznawców zewnętrznych. Bank nie stosuje żadnych zautomatyzowanych systemów w celu uzyskania wartości wyceny – takich jak symulatory -, wszelkie wyceny są realizowane przez rzeczoznawców zewnętrznych.

Tabele XXVII, XXVIII-A oraz XXVIII-B podsumowują (przy zastosowaniu, odpowiednio Podejścia Standardowego i Podejścia IRB) wpływ technik redukcji ryzyka kredytowego stosowanych przez Grupę w ujęciu substytucji ekspozycji i rzeczywistej kwoty ekspozycji, w rozbiciu na klasy ryzyka.

Tab. XXVII - Techniki ograniczania ryzyka kredytowego (podejście standardowe) tys.Euro

	Zaangażowanie netto	Techniki CRM z efektem substytucji na pierwotne zaangażowanie netto					Techniki CRM z efektem substytucji na wartość netto zaangażowania: finansowe zabezpieczenie kredytu [a]	
		Osobiste zabezpieczenie kredytu: w pełni skorygowana wartość zabezpieczenia (GA)		Finansowe zabezpieczenia kredytu		Efekt substytucji na zaangażowanie (netto różnica wpływów i wydatków)	Korekta z tyt. wahań w wielkości zaangażowania	Zabezpieczenia finansowe: wartości skorygowane o zmienność oraz jakiekolwiek niezgodności pomiędzy terminami wygasania (Cvam) (-)
		Gwarancje	derywaty kredytowe	Metoda uproszczona: zabezpieczenia finansowe	Inne formy finansowego zabezpieczenia kredytu			
Całkowite zaangażowanie	**58 328 235**	**437 139**		**353 349**		**159 134**		**2 128 348**
CL I - Rządy centralne lub banki centralne	8 826 745					217 004		
CL II - Władze lub instytucje regionalne	707 565					122 107		
CL III - Struktury administracyjne i organizacje non-profit	110 943					13 670		203
CL IV - Międzynarodowe banki rozwoju	88 213							
CL V - Organizacje międzynarodowe						291		
CL VI - Instytucje	8 152 858	41 938				382 666		950 724
CL VII - Przedsiębiorstwa	16 328 228	321 060		30 726		-225 634		1 090 669
CL VIII - Portfel detaliczny	3 314 911	38 488		321 052		-313 748		47 071
CL IX - Pozycje gwarantowane przez nieruchomości	11 210 477	14 007		1 433		-15 440		25 005
CL X - Pozycje przeterminowane	1 927 727	21 644		138		-21 782		14 676
CL XI - Zabezpieczone obligacje								
CL XII - Zaangażowanie we wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)	471 756							
CL XIII - Inne pozycje	7 188 812							

(a) Metoda kompleksowego zabezpieczenia finansowego. Kwota ekspozycji oznaczać będzie ekspozycję netto po efekcie substytucji.

Table XXVIII-A - Techniki ograniczania ryzyka kredytowego (podejście IRB) tys. Euro

	Pierwotne zaangażowanie	Techniki CRM z efektem substytucji na pierwotne zaangażowanie netto				Techniki ograniczania ryzyka kredytowego z wpływem na szacunki LGD, z wyłączeniem działań w odniesieniu do jednoczesnej niespłacalności					Działania w odniesieniu do jednoczesnej niespłacalności
		Osobiste zabezpieczenie kredytu		Inne formy finansowego zabezpieczenia kredytu	Efekt substytucji na zaangażowanie (netto różnica wpływów i wydatków)	Przy zastosowaniu własnych szacunków LGD: Osobiste zabezpieczenie kredytu		Finansowe zabezpieczenia kredytu			Osobiste zabezpieczenie kredytu
		Gwarancje	derywaty kredytowe			Gwarancje	derywaty kredytowe	Przy zastosowaniu własnych szacunków LGD: inne	Zakwalifikowane zabezpieczenia	Pozostałe zakwalifikowane zabezpieczenia [a]	
Total exposures	**54 616 966**	**2 268 591**			**-159 134**			**293 880**	**1 826 918**	**25 251 504**	
Należności lub pozabilansowe zobowiązania przedsiębiorstw	23 543 821	270 215			-145 513			82 011	1 490 029	3 669 433	
Należności lub pozabilansowe zobowiązania klientów detalicznych	31 073 145	1 998 376			-13 621			211 869	336 889	21 582 070	

(a) Pozostałe zakwalifikowane zabezpieczenia obejmują nieruchomosci, pozostałe materialne gwarancje oraz egzekwowalne należności.

Tab. XXVIII-B - Techniki ograniczania ryzyka kredytowego - pozycje kapitałowe (podejście IRB) tys.Euro

	Pierwotne zaangażowanie	Techniki CRM z efektem substytucji na pierwotne zaangażowanie		
		Osobiste zabezpieczenie kredytu		Efekt substytucji na zaangażowanie (netto różnica wpływów i wydatków)
		Gwarancje	derywaty kredytowe	
podejście oparte na PD/LGD (razem)				
Podejście oparte na prostych wagach (razem)	198 137			
Podejście oparte na ratingach wewnętrznych (razem)				

Techniki redukcji ryzyka kredytowego (osobista i realna ochrona kredytu) są analizowane w tabeli XXIX, z uwzględnieniem głównych i najbardziej eksponowanych sektorów działalności.

Tab. XXIX - Analiza koncentracji: osobiste i ekonomiczne zabezpieczenie kredytu

tys.Euro

31 grudzień 2011								
	Osobiste zabezpieczenie kredytu		Ekonomiczne zabezpieczenie kredytu					Inne formy ekonomicznego zabezpieczenia kredytu
			Zakwalifikowane (finansowe) zabezp.		Inne formy zakwalifikowanego zabezpieczenia			
	Gwarancje	Pochodne kredytowe - metoda uproszczona	Metoda uproszczona	Metoda wielorakich zabezpieczeń finansowych	Nieruchomości	Pozostałe rzeczowe zabezpieczenia	Ekzekwowalne należności	
Całkowita pozycja zabezpieczna	**2 705 730**		**353 349**	**3 955 265**	**24 678 980**	**572 524**		**293 880**
Kredyty hipoteczne	815 943		1 433	8 482	19 156 408			8 943
Usługi	564 946			2 364 969	1 577 896	168 022		38 930
Kredyt konsumpcyjny	89 690		321 052	170 743	11			87 009
Budownictwo	241 237			173 347	478 765	22 362		36 302
Pozostała działalność krajowa	157 689		30 864	966 395	398 318	12 628		9 828
Pozostała dział. zagraniczna								
Biznes hurtowy	368 663			115 009	1 062 967	34 912		55 144
Inne	467 562			156 320	2 004 616	334 599		57 725

tys.Euro

31 grudzień 2010								
	Osobiste zabezpieczenie kredytu		Ekonomiczne zabezpieczenie kredytu					Inne formy ekonomicznego zabezpieczenia kredytu
			Zakwalifikowane (finansowe) zabezp.		Inne formy zakwalifikowanego zabezpieczenia			
	Gwarancje	Pochodne kredytowe - metoda uproszczona	Metoda uproszczona	Metoda wielorakich zabezpieczeń finansowych	Nieruchomości	Pozostałe rzeczowe zabezpieczenia	Ekzekwowalne należności	
Całkowita pozycja zabezpieczna	**3 840 680**		**561 270**	**3 584 089**	**25 292 445**	**818 057**	**1 014 839**	**255 815**
Kredyty hipoteczne	1 412 601		41	22 677	21 220 030	1 423	5 356	15 142
Usługi	638 881			1 378 346	973 949	174 822	72 833	58 678
Kredyt konsumpcyjny	95 123		561 229	314 119	15	48 422		
Budownictwo	261 678			128 788	393 506	38 374	177 587	36 187
Pozostała działalność krajowa	402 079			440 855	867 871	155 765	288 249	40 277
Pozostała dział. zagraniczna	61 675			563 987	156 976	387	2 344	798
Biznes hurtowy	188 168			71 653	244 648	69 911	111 534	21 262
Inne	780 476			663 664	1 435 450	328 953	356 937	83 470

Nota: Przy zastosowaniu podejścia standardowego, hipoteki gwarantujące ryzyko kredytowe związane z obszarami mieszkaniowymi (w tym wynikającymi z umów leasingowych) oraz powierzchni komercyjnych, nie są włączone do konkretnego zakresu technik zmniejszania ryzyka kredytowego, ale wnoszą wkład do weryfikacji kryteriow, które determinują wagi ryzyka odnoszące się do obliczania wymogów kapitalowych oraz zmniejszenia aktywów nieruchomościowych wynikających z odzyskanych kredytów. Niemniej jednak zabezpieczenie reprezentowane przez kwoty, które należy zebrać i inne formy finansowanej ochrony oparte na wykorzystaniu swoich własnych szacunków LGD, są stosowane wyłącznie do podejść opartych na ratingach wewnętrznych.

8. EKSPOZYCJE KAPITAŁOWE W KSIĘDZE BANKOWEJ

Grupa posiada ekspozycje kapitałowe w księdze bankowej, o stabilnym charakterzy . Ekspozycje te tworza wartość dla akcjonariuszy. Utrzymywanie tych pozycji, w tym akcji i jednostek w funduszu kapitałowym obarczonym ryzykiem, realizuje przynajmniej jeden z następujących celów:

- Rozwój podmiotów lub projektów, które mają strategiczne znaczenie dla Grupy;
- Generowanie zwrotu lub okazji do wzrostu dla biznesu bankowego;
- rozwój podmiotów posiadającyhc duzy potencjałwzrostu;
- Tworzenie podmiotów odpornych na warunki rynkowe, co obejmuje akcje otrzymane jako płatność lub zamianę kredytów na kapitał.

Ekspozycja na akcje w księdze bankowej jest początkowo księgowana po wartości godziwej, z uwzględnieniem zysków i strat związanych z transakcjami a następnie wyceniana po wartości godziwej w oparciu o następującą hierarchię kryteriów: cena rynkowa kwotowana na regulowanym lub aktywnym rynku lub – w jej braku – w oparciu o wyceny zewnętrzne dokonane przez właściwie uznane niezależne podmioty lub oparte na pomiarze wartości z transakcji uważanych za podobne, zawartych między kontrahentami o dobrej reputacji.

Zmiany w wartości godziwej tych akcji są rejestrowane w stosunku do rezerw wartości godziwej aż do momentu, kiedy zostaną sprzedane lub zarejestrowane jako straty impairmentowe.

Kiedy akcje zostaną sprzedane, narosłe zyski lub straty uznawane w rezerwach wartości godziwej są rejestrowane w pozycji "Wyniki z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży" w sprawozdaniach finansowych. Ten sposób traktowania związany z uznawaniem i odwracaniem strat impairmentowych na tych aktywach jest opisany w rozdziale

5.1. Definicje i polityki ustalania strat i pokrycia. Dywidendy będą uznawane w kategorii wynik banku, kiedy zostaną już przypisane prawa do ich otrzymania.

Ekspozycje kapitałowe w księdze bankowej są następująco analizowane w Tabeli XXX:

Tab. XXX - Zaangażowania kapitałowe w księdze bankowej tys.Euro

	Akcje notowane		Akcje/udziały nienotowane		Inne instrumenty kapitałowe (*)		RAZEM		
			Prywatny kapitał						
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	
Koszt Nabycia / wartość nominalna	81 122	34 214	78 557	109 419	116 257	50 682	275 936	194 315	
Wartość godziwa	55 781	28 375	63 142	82 718	116 027	45 516	234 949	156 609	
Cena rynkowa									
Zyski lub straty ze sprzedaży i rozliczeń w okresie							24 013	73 367	(1)
Całkowite niezrealizowany zyski lub straty							6 539	8 450	(2)
Całkowite zyski lub straty potencjalnej rewaluacji							-40 987	-37 706	(3)

Nota: kapitał wyemitowany przez Bank oraz derywaty indeksowane do tych instrumentów nie są tu wykazane

(*) Fundusze venture capital, podobne do kapitału z punktu widzenia ostrożnego podejścia.

(1) Zyski lub straty powstałe ze sprzedaży i rozliczeń w okresie: wynik przed opodatk.; w 2010r. zawierał przychód kapitałowy odnotowany ze zbycia inwestycji w Eureko.

(2) Całkowite niezrealizowane zyski lub straty: wykazuje kwotę wartości godziwej rezerw w tym portfelu na dzień raportowany, dlatego nie obejmuje ostatecznej utraty wartości lub wartości firmy związanych z odpowiednimi papierami wart.; odpowiada potencjalnym księgowym zyskom/stratom z tego portfela, powinny być zaksięgowane w rachunku zysków i strat w razie zbycia.

(3) Całkowite zyski lub straty potencjalnej rewaluacji: różnica między wartością godziwą i kosztem nabycia papierów wart. w raportowanych datach. Odzwierciedla całkowity zysk/stratę przypisaną do udziałów/akcji portfela inwestycyjnego; jakkolwiek, część niezrealizowanej straty mogła zostać już rozpoznana w wyniku lub rezerwach (np. w utracie wartości lub w wartości firmy).

31 grudnia 2010 oraz 2011 roku korzystając z zezwolenia Banco de Portugal dla BCP na użycie metody IRB, Grupa BCP stosowała prostą metodę ważenia w celu obliczenia wymogów funduszy własnych na akcje księgi bankowej posiadane przez podmioty Grupy z siedzibą w Portugalii.

Proste obliczenie stosuje wagi 290% i 370% w stosunku do ekspozycji, odpowiednio, notowanych lub nienotowanych na giełdzie. Mniejszą wagę (190%) można stosować do ekspozycji ryzyka wynikających z pakietów akcji w spółkach nienotowanych nie giełdzie włączonych do portfeli, które są wystarczająco zdywersyfikowane. Dodatkowo, akcje, które już znajdowały się w portfelu na dzień 31 grudnia 2007 roku, są wyłączone z tego obliczenia do 31 grudnia 2017 roku, i podlegają w tym okresie jednolitej 100% wadze.

Wymogi w zakresie funduszy własnych na akcje w księdze bankowej są prezentowane w tabeli XXXI.

Tab. XXXI - Wymóg kapitałowy na zaangażowanie kapitałowe tys.Euro

	Wagi ryzyka	Pozycja ryzyka (1)		Wymogi kapitałowe	
		2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Podejście standardowe	100%	35 357	45 692	2 829	3 655
Podejście IRB (2)		198 137	96 163	20 854	26 664
Akcje notowane	290%	53 920	28 136	12 509	6 528
Akcje/ udziały nienotowane	370%	144 217	68 027	8 344	20 136
Total		**233 494**	**141 855**	**23 682**	**30 319**

(1) Pierwotne zaangażowanie pomniejszone o odpisy

(2) Przy zastosowaniu podejścia prostych wag; udziały kapitałowe w posiadaniu do 31 grudnia 2007 (waga ryzyka 100%, jako wynik zastosowania dopuszczalnego wyłączenia), zostały włączona do pozycji dla której obliczenie wymogu kapitałowego oparte jest na podejściu standardowym.

Note1: Wymogi funduszy własnych zaprezentowane w tej tabeli są szczegółowo omówione w ramach 2.1.1.1.14 i 2.1.2.3 Tabeli VIII - Wymogi funduszy własnych.

Nota 2: Pozycje ryzyka róznią się od wartości godziwych jako że nie zawierają kwot odjętych od funduszy własnych (związanych z nezrealizowanymi przychodami oraz kwalifikowanymi inwestycjami finansowymi).

9. OPERACJE SEKURYTYZACYJNE

9.1. OPIS DZIAŁALNOŚCI I OPERACJI

31 grudnia 2011 roku liczba operacji sekurytyzacji kredytowej zainicjowana przez Grupę wzrosła do 13, z czego dziesięć wynikało z działalności w Portugalii, dwie w Grecji a jedna w Polsce.

Od roku 1998 roku Grupa regularnie przeprowadzała operacje sekurytyzacji oparte na bardzo różnorodnych aktywach i realizowała różne cele oparte na warunkach rynkowych oraz okazjach możliwościach rynkowych, a także interesach i potrzebach Grupy.

Podkreślamy, że do 2007 roku wszystkie operacje były plasowane na rynku u wyspecjalizowanych inwestorów instytucjonalnych. Wykorzystując warunki sprzyjających ram warunków rynkowych, ta grupa operacji – angażująca kredyty hipoteczne, kredyt konsumencki, kredyty spółek przedsiębiorstw oraz kredyty samochodowe – była realizowana dla celów bardziej efektywnego zarządzania bilansem Banku, w szczególności jego kapitałem. Typ inwestorów, na których te operacje były ukierunkowane, był bardzo rozległy. Uzupełniał on grupę inwestorów już obecnych w bezpośrednich operacjach finansowych Banku na rynkach pieniężnych.

Po roku 2007 warunki rynkowe plasowania tych operacji zmieniły się w istotnym stopniu. Tak więc Bank rozpoczął zatrzymywanie w swoich księgach całości obligacji emitowanych w ramach każdej operacji sekurytyzacji (od transzy uprzywilejowanej do transzy pierwszej straty). W celu maksymalizowania płynności, w sytuacji, kiedy dostęp do różnych segmentów rynku jest zamknięty, Bank używał transzy uprzywilejowanej każdej operacji realizowanej w celu wzmocnienia swojego portfela aktywów dostępnych jako zabezpieczenie refinansowania operacji w Eurosystemie.

Jako inwestor, Grupa nie zajmuje istotnych pozycji w operacjach sekurytyzacyjnych, z wyjątkiem EnergyOn Nr1 i Nr 2, składających się z aktywów przypisanych EDP Serviço Universal, S.A złożonych z predefiniowanych kwot, które mają być otrzymane od Electric National System poprzez ceny płacone przez wszystkich użytkowników energii elektrycznej w Portugalii.

Ogólnie rzecz biorąc podmiot w Grupie, który działa jako Organizator, funkcjonuje również jako Obsługujący i Kierownik Transakcji.

Główne cechy operacji sekurytyzacyjnych z aktywami emitowanymi przez Grupę, w ujęciu celu, formy i poziomu zaangażowania, istnienia lub nieistnienia istotnego transferu ryzyka w każdej operacji, zabezpieczonych papierach wartościowych i długu (aktywne operacje na dzień 31 grudnia 2011 roku) podsumowują tabele XXXII i XXXIII.

Tabela XXXII – Opis operacji sekurytyzacyjnych

	MAGELLAN 1
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Magellan Mortgages No. 1 Limited
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Zabezpieczenie finansowania i zarządzanie ryzykiem
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca (Banco Comercial Português, S.A. i Banco de Investimento Imobiliário, S.A.) Manager przyznanego kredytu Escrow bank dla Securitisation Credit Fund Manager Transakcji [Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej]
Data rozpoczęcia	15 grudzień 2001
Umowna zapadalność	15 grudzień 2036
Klauzula Step-up (data)	15 grudzień 2008
Odnawialność (lata)	nie dotyczy
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	1 000,0
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	MAGELLAN 2
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Magellan Mortgages No. 2 Limited
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Zabezpieczenie finansowania i zarządzanie ryzykiem
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca Manager przyznanego kredytu Escrow bank dla Securitisation Credit Fund Manager Transakcji [Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej]
Data rozpoczęcia	24 październik 2003
Umowna zapadalność	18 lipiec 2036
Klauzula Step-up (data)	October 18, 2010
Odnawialność (lata)	nie dotyczy
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	1 000,0
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	MAGELLAN 3 [(2)]
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Magellan Mortgages No. 3 Limited
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Zabezpieczenie finansowania i zarządzanie ryzykiem
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca Manager przyznanego kredytu Escrow bank dla Securitisation Credit Fund Manager Transakcji [Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej]
Data rozpoczęcia	30 czerwiec, 2005
Umowna zapadalność	15 maj, 2058
Klauzula Step-up (data)	15 sierpień, 2012
Odnawialność (lata)	nie dotyczy
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	1 500,0
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	MAGELLAN 4
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Magellan Mortgages No. 4 Limited
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Zabezpieczenie finansowania i zarządzanie ryzykiem
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca Manager przyznanego kredytu Escrow bank dla Securitisation Credit Fund Manager Transakcji [Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej]
Data rozpoczęcia	13 lipiec, 2006
Umowna zapadalność	20 lipiec, 2059
Klauzula Step-up (data)	20 lipiec, 2015
Odnawialność (lata)	nie dotyczy
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	1 500,0
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	KION 1
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Kion Mortgage Finance PLC
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Zabezpieczenie finansowania i zarządzanie ryzykiem
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca (Millennium Bank, S.A., a branch of Banco Comercial Português, S.A. in Greece) Manager przyznanego kredytu (Millennium Bank, S.A., oddział Banco Comercial Português, S.A. w Grecji) Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej (Millennium Bank, S.A., oddział Banco Comercial Português, S.A. w Grecji)
Data rozpoczęcia	7 grudzień 2006
Umowna zapadalność	15 lipca 2051
Klauzula Step-up (data)	15 styczeń 2014
Odnawialność (lata)	nie dotyczy
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	599,9
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	NOVA 4
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Nova Finance No. 4 Limited
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Wzmocnienie portfela kwalifikujących się aktywów Banku (2)
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca Manager przyznanego kredytu Escrow bank dla the Securitisation Credit Fund Manager Transakcji Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej (Millennium bcp Bank & Trust) Gwarant transakcji back-to-back swap stopy procentowej (Banco Comercial Português, S.A., SFI) Escrow bank dla rachunków Funduszu (Fund Account & Fund Operating Reserve Account)
Data rozpoczęcia	21 grudzień 2007
Umowna zapadalność	22 marzec 2019
Klauzula Step-up (data)	nie dotyczy
Odnawialność (lata)	3 lata
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	700,0
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	ORCHIS
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Orchis Sp. z o.o.
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Zabezpieczenie finansowania i zarządzanie ryzykiem
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca (Millennium Leasing Sp. z o.o, posiadany przez Bank Millennium, S.A., w konsekwencji oddział Banco Comercial Português, S.A. w Polsce) Manager przyznanego kredytu (Millennium Leasing Sp. z o.o, posiadany przez Bank Millennium, S.A. w konsekwencji oddział Banco Comercial Português, S.A. w Polsce) Odbiorca płatnościo w odniesieniu do zabezpieczonego i chronionego depozytu (Bank Millennium, S.A.) Gwarant zabezpieczenia w ramach umowy wsparcia (Support Agreement) (Bank Millennium, S.A.) Partner transakcji swap stopy procentowej (Bank Millennium, S.A.) Gwarant zobowiązań Bank Millennium, S.A. w ramach Support Agreement (Banco Comercial Português, S.A.)
Data rozpoczęcia	20 grudzień 2007
Umowna zapadalność	20 grudzień 2016
Klauzula Step-up (data)	nie dotyczy
Odnawialność (lata)	3 lata
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	209,0
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	MAGELLAN 5
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Magellan Mortgages No. 5 Limited
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Wzmocnienie portfela kwalifikujących się aktywów Banku (2)
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca Manager przyznanego kredytu Escrow bank dla Securitisation Credit Fund Manager transakcji Partner transakcji swap stopy procentowej (Millennium bcp Bank & Trust) Gwarant transakcji swap stopy procentowej (Banco Comercial Português, S.A., SFI) [Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej]
Data rozpoczęcia	26 czerwiec 2008
Umowna zapadalność	20 listopad 2064
Klauzula Step-up (data)	nie dotyczy
Odnawialność (lata)	3 lata
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	1 529,3
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	KION 2
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Kion Mortgage Finance No. 2 PLC
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Wzmocnienie portfela kwalifikujących się aktywów Banku (2)
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca (Millennium Bank, S.A., oddział Banco Comercial Português, S.A. w Grecji) Manager przyznanego kredytu Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej (Millennium Bank, S.A., oddział Banco Comercial Português, S.A. w Grecji)
Data rozpoczęcia	18 lipiec 2008
Umowna zapadalność	20 czerwiec 2053
Klauzula Step-up (data)	20 wrzesień 2015
Odnawialność (lata)	nie dotyczy
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	585,1
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	SME 1
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Caravela SME No. 1 Limited
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Wzmocnienie portfela kwalifikujących się aktywów Banku (2)
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Przyznający sekurytyzowane aktywa Manager sekurytyzowanych aktywów Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej (Millennium bcp Bank & Trust) Gwarant transakcji back-to-back swap stopy procentowej (Banco Comercial Português, S.A., SFI)
Data rozpoczęcia	28 listopad 2008
Umowna zapadalność	20 czerwiec 2038
Klauzula Step-up (data)	nie dotyczy
Odnawialność (lata)	3 lata
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	3 000,0
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	MAGELLAN 6
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Magellan Mortgages No. 6 Limited
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Wzmocnienie portfela kwalifikujących się aktywów Banku (2)
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna sekurytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca Manager przyznanego kredytu Escrow bank dla Securitisation Credit Fund Manager transakcji Partner transakcji swap stopy procentowej (Millennium bcp Bank & Trust) Gwarant transakcji swap stopy procentowej (Banco Comercial Português, S.A., SFI) [Partner transakcji back-to-back swap stopy procentowej]
Data rozpoczęcia	20 marzec 2009
Umowna zapadalność	17 styczeń 2062
Klauzula Step-up (data)	nie dotyczy
Odnawialność (lata)	3 years
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	3 525,1
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	TAGUS LEASING 1
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Tagus Leasing No 1 Limited
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Wzmocnienie portfela kwalifikujących się aktywów Banku (2)
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca Manager przyznanego kredytu Manager transakcji
Data rozpoczęcia	26 luty 2010
Umowna zapadalność	23 sierpień 2040
Klauzula Step-up (data)	nie dotyczy
Odnawialność (lata)	1 rok
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	1 200,0
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

	SME 2
Identyfikacja operacji sekurytyzacyjnych	Caravela SME no. 2
Pierwitny cel operacji sekurytyzacyjnej	Wzmocnienie portfela kwalifikujących się aktywów Banku (2)
Forma operacji sekurytyzacyjnej	Tradycyjna securytyzacja
Poziom zaangażowania w omawiany proces	Kredytodawca Manager przyznanego kredytu Manager transakcji
Data rozpoczęcia	17 grudzień 2010
Umowna zapadalność	23 grudzień 2020
Klauzula Step-up (data)	nie dotyczy
Odnawialność (lata)	4 lata
Sekurytyzowane aktywa (mln EUR)	2 700,0
Znaczące przeniesienie ryzyka (1)	Nie

(1) Dla celów regulacyjnych

(2) Aktywa, które mogą być zastawione przez Bank jako zabezpieczenie w ramach Eurosystemu w zakresie operacji finansowych.

Tab XXXIII - Podstawowe cechy operacji sekurytyzacyjnych

	Tradycyjna							
	MAGELLAN 1		MAGELLAN 2		MAGELLAN 3		MAGELLAN 4	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Informacja o transakcjach								
Kwota zadłużenia (mln EUR)	250,9	285,0	278,9	311,2	633,5	684,9	702,7	756,7
Informacja o zaangażowaniu instytucji kredytującej								
Sytuacje jednoznacznego wsparcia	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	Yes*	Yes*	N.A.	N.A.
Aktywa przyznane (na instytucję)/Aktywa sekurytyzowane (razem) (%)	2%	2%	2%	2%	5%	5%	5%	5%
Początkowe przychody/wartość pierwszej straty posiadanej pozycji	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	*	N.A.	N.A.

	Tradycyjna							
	KION 1		NOVA 4		ORCHIS		MAGELLAN 5	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Informacja o transakcjach								
Kwota zadłużenia (mln EUR)	189,2	231,9	438,8	692,6	85,2	188,1	1 432,4	1 499,0
Information on the involvement of the lender institution								
Sytuacje jednoznacznego wsparcia	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
Aktywa przyznane (na instytucję)/Aktywa sekurytyzowane (razem) (%)	1%	2%	3%	5%	1%	1%	11%	10%
Początkowe przychody/wartość pierwszej straty posiadanej pozycji	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

	Tradycyjna									
	KION 2		SME 1		MAGELLAN 6		TAGUS LEASING 1		SME 2	
	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31	2011-12-31	2010-12-31
Informacja o transakcjach										
Kwota zadłużenia (mln EUR)	443,1	523,9	1 875,4	2 287,7	3 379,5	3 491,4	914,6	1 141,8	2 802,4	2 582,9
Information on the involvement of the lender institution										
Sytuacje jednoznacznego wsparcia	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
Aktywa przyznane (na instytucję)/Aktywa sekurytyzowane (razem) (%)	3%	4%	14%	16%	25%	24%	7%	8%	21%	18%
Początkowe przychody/wartość pierwszej straty posiadanej pozycji	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.

N.A.- nie dotyczy

* W roku 2010, bank odkupił 82.4% obligacji rezydualnych Magellan nr 3 . Transakcja ta była realizowana po godziwej wartości rynkowej (30 milionów euro), ale byłą traktowana jako wsparcie sytuacji implicite dla celów regulacyjnych.

9.2. ZASADY RACHUNKOWE GRUPY

Grupa w pełni konsoliduje SPE (podmioty specjalnego przeznaczenia) powstałe w wyniku operacji sekurytyzacyjnych zainicjowanych w podmiotach Grupy, kiedy relacja z takimi podmiotami wskazuje, że Grupa kontroluje ich działania, niezależnie od posiadanego pakietu akcji. Ocena, że istnieje relacja kontroli, opiera się na kryteriach zdefiniowanych przez SIC 12, analizowanych następująco:

- Działania SPE są prowadzone na korzyść Grupy zgodnie z jej konkretnymi potrzebami biznesowymi, tak że Grupa czerpie korzyści z SPE;
- Grupa ma możliwość zdecydowania się na uzyskanie większości korzyści płynących z działań SPE, lub, na zasadzie automatycznej, podmiot delegował takie uprawnienia decyzyjne;
- Grupa ma prawo do uzyskania jak największych korzyści z działalności SPE i stąd jest eksponowana na ryzyka leżące u podstaw SPE;
- Grupa utrzymuje większość ryzyk rezydualnych lub własnościowych SPE lub jego aktywów, w celu osiągnięcia korzyści z jego działalności.tak by mogła skorzystać z jego działalności.

Z uwagi na trudności ustalenia, czy SPE jest kontrolowane, dokonujemy oceny, czy Grupa jest eksponowana na ryzyka ryzyko i korzyści z działalności SPE i czy ma umocowania decyzyjne w tym stosunku do SPE. Decyzja co do tego, czy SPE musi być konsolidowane przez Grupę, wymaga posłużenia się przesłankami i założeniami w celu weryfikacji rezydualnych korzyści i strat i ustalenia, kto kontroluje te zyski i straty.

W zakresie stosowania takiej polityk,i obszar konsolidacji księgowej uwzględnia następujące SPE powstałe w wyniku operacji sekurytyzacyjnych: NovaFinance nr 4, Magellan nr 2, 3, 5 i 6, Kion nr 1 i 2, Orchis Sp zo.o., Caravela SME nr 1 i 2 i Tagus Leasing nr 1.

Jednakże Grupa nie konsolidowała następujących SPE, które również wyłoniły się z operacji sekurytyzacyjnych Grupy: Magellan nr 1 i 4. Odnośnie tych SPE, nie uznawanych w bilansie, mogliśmy potwierdzić, że skojarzone ryzyka i korzyści zostały w znacznym stopniu przeniesione, ponieważ Grupa nie posiada papierów wartościowych emitowanych przez dane SPE z ekspozycją na najbardziej rezydualne ryzyka ani nie jest w żaden sposób eksponowana na wyniki ichprzychody z portfeli kredytowych.

Jeśli chodzi o SPE włączone do obszaru konsolidacji, to jeżeli ustalimy, że ustała kontrola realizowana przez Grupę w stosunku do działalności danej spółki, mianowicie po sprzedaży najbardziej podporządkowanych papierów wartościowych emitowanych przez te spółki, SPE nie będzie już konsolidowane. W tym przypadku ponieważ prawo przewiduje, że zarządzanie udzielonymi kredytami pozostaje wewnątrz grupy, utrzymywać będziemy ich rejestr w pozycjach pozabilansowych.

W chwili przydzielenia aktywów związanych z operacjami sekurytyzacji Grupa księguje zysk lub stratę w rachunku wyników, jeśli SPE nie jest konsolidowane od początku, co odpowiada różnicy między wartością sprzedaży aktywów a

ich wartością księgową; w pozostałych przypadkach, jeśli SPE będzie konsolidowane, to nie będzie początkowo żadnych zysków ani strat.

Jeżeli w czasie, kiedy aktywna jest operacja, której SPE jest konsolidowana, Grupa sprzedaje część lub wszystkie utrzymywane papiery wartościowe, księgując zysk lub stratę, tak że: (i) jeżeli SPE jest konsolidowana, to kojarzona jest ze sprzedażą emitowanych papierów wartościowych, jest włączana do zobowiązań z premią lub dyskontem i księgowana po efektywnej stopie do zapadalności, lub, (ii) jeżeli SPE nie jest konsolidowana (z należytym uzasadnieniem), wynikać to będzie ze sprzedaży aktywów, które zostaną wyksięgowane, a sprzedaż będą uznane w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych.

9.3. WYMOGI DOTYCZĄCE FUNDUSZÓW WŁASNYCH

W dniu 31 grudnia 2011 i 2010 roku Grupa posiadała pozycje sekurytyzacyjne jedynie jako inwestor dla celów ostrożnościowych, ponieważ operacje sekurytyzacyjne, gdzie pełniła rolę cedenta, nie implikowały istotnego transferu ekspozycji zgodnie z kryteriami zdefiniowanymi w Informacji Zarządzeniu nr 7/2007 Banco de Portugal i stąd wymogi funduszy własnychkapitałowe zostały ustalone tak, jak gdyby nie miały one miejsca.

Obliczanie wymogów w zakresie funduszy własnychkapitałowych dla operacji sekurytyzacyjnych na koniec roku 2011 zostało dokonane w oparciu o aneks IV Informacji Zarządzaniu nr 7/2007 Banco de Portugal i za pomocą podejścia opartego na odnotowywaniu przypisaniu ratingów dla pozycji sekurytyzacyjnych z ratingiem zewnętrznym przyznanym przez ECAI, zgodnie z aneksem III Instrukcji Zarządzeniu 10/2007 Banco de Portugal. Każdy zdefiniowany poziom jakości odpowiada liczbie ważonej. Ekspozycje bez ratingów zewnętrznych miały wagę 1250%.

Również w zakresie podejścia opartego na odnotowywaniu przypisaniu ratingów wagi do ustalania wymogów kapitałowych zależą od poziomów jakości kredytowej wynikającej z relacji między ratingami ECAI a tymi poziomami, w tym przypadku zgodnie z aneksem III Instrukcji nr 10/2007 Banco de Portugal. Podobnie, ekspozycje sekurytyzacyjne bez zewnętrznych ratingów miały wagę 1250%.

ECAI, z których usług skorzystano w latach 2011 i 2010 do obliczenia funduszy własnychwymogów kapitałowych na operacje sekurytyzacyjne, to były formy: Standard & Poor's, Moody's and Fitch.

Tab. XXXIV - Wymogi funduszy własnych na operacje sekurytyzacyjne (podejście standardowe) tys.Euro

Tradycyjna sekurytyzacja	Całkowita kwota powstałych sekuryty-zowanych pozycji (dla kredytodawcy)	W pełni skorygowana wartość zaangażowania		Podział wartości zaangażowania wg. wag (2+3) na wagi ryzyka większe lub równe 100%					Wymóg kapitałowy	
				Pozycja nie podlegająca zapisowi		1250%		Pozycja nie podlega-jąca zapisowi		
			Kwoty pomniej-szające fundusze własne (-)	100%	350%	Pozycja nie podlega-jąca zapisowi	Pozycja nie podlega-jąca zapisowi		2011-12-31	2010-12-31
Całkowite zaangażowanie (=A+B+C)										
A - Podmiot kredytujący: całkowite zaangażowanie										
A.1 - Pozycje bilansowe										
Najbardziej uprzywilejowane										
Pośrednie										
Pierwsza strata										
A.2 - Pozycje pozabilansowe i derywaty										
A.3 - Wcześniejsza amortyzacja										
B - Inwestor: całkowite zaangażowanie										
B.1 - Pozycje bilansowe										
Najbardziej uprzywilejowane										
Pośrednie										
Pierwsza strata										
B.2 - Pozycje pozabilansowe i derywaty										
C - Sponsor: całkowite zaangażowanie										
A.1 - Pozycje bilansowe										
A.2 - Pozycje pozabilansowe i derywaty										

Nota: Wymogi w zakresie funduszy własnych ukazane w tej tabeli są podkreślone w zakresie pozycji 2.1.2 Tabeli VIII - Wymogi funduszy własnych.

Table XXXV - Wymogi funduszy własnych na operacje sekurytyzacyjne (podejście IRB) tys.Euro

Tradycyjna sekurytyzacja	Całkowita kwota powstałych sekuryty-zowanych pozycji (dla kredytodaw cy)	W pełni skorygowana wartość zaangażowania		Podział wartości zaangażowania wg. wag (2+3) na wagi ryzyka większe lub równe 100%								Wymóg kapitałowy	
				Internal ratings approach		1250%		Podejście formuły regulacyjnej		Podejście wewnętrznego szacunku			
			Kwoty pomniej-szające fundusze własne (-)	12% - 18%	100%	Pozycja nie podlega-jąca zapisowi	Pozycja nie podlega-jąca zapisowi		Średnia waga ryzyka (%)		Średnia waga ryzyka (%)	2011-12-31	2010-12-31
Całkowite zaangażowanie (=A+B+C)		513 866		507 637	6 129		101					5 786	3 366
A - Podmiot kredytujący: całkowite zaangażowanie													
A.1 - Pozycje bilansowe													
Najbardziej uprzywilejowane													
Pośrednie													
Pierwsza strata													
A.2 - Pozycje pozabilansowe i derywaty													
A.3 - Wcześniejsza amortyzacja													
B - Inwestor: całkowite zaangażowanie		513 866		507 637	6 129		101					5 786	3 366
B.1 - Pozycje bilansowe		513 866		507 637	6 129		101					5 786	3 366
Najbardziej uprzywilejowane		513 766		507 637	6 129							5 685	3 265
Pośrednie													
Pierwsza strata		101					101					101	101
B.2 - Pozycje pozabilansowe i derywaty													
C - Sponsor: całkowite zaangażowanie													
A.1 - Pozycje bilansowe													
A.2 - Pozycje pozabilansowe i derywaty													

W dniu 31 grudnia 2011 i 2010 roku nie było żadnych dodatkowych kwot ekspozycji ważonych ryzykiem na operacje sekurytyzacji ekspozycji odnawialnych ze klauzulami wcześniejszej spłaty, odnoszących się do zastosowania przepisów pozycji 32 do 35 nr 9 aneks IV Informacji 7/2007 Banco de Portugal, w zakresie stosowanego podejścia opartego na odnotowywaniu ratingów.

10. WYMOGI KAPITAŁOWE W ODNIESIENIU DO KSIĘGI HANDLOWEJ

Księga handlowa składa się z pozycji utrzymywanych w celu osiągnięcia zysków krótkoterminowych poprzez sprzedaż lub przeszacowanie. Jest ona aktywnie zarządzana oraz rygorystycznie i często wyceniana.

W liście z dnia 30 kwietnia 2009 roku Banco de Portugal upoważnił Grupę do stosowania podejścia modeli wewnętrznych do obliczenia wymogów dotyczących funduszy własnychkapitałowych w ujęciu ryzyka generycznego ogólnego oraz swoistego szczególnego ryzyka księgi handlowej.

To upoważnienie obejmuje wszystkie podportfele księgi handlowej stanowiące część obszaru, który jest centralnie zarządzany z Portugalii i który obejmuje wszelkie operacje handlowe wiążące się z rynkami i produktami finansowymi, realizowanymi przez Banco Comercial Portugues. SA.

A zatem na dzień 31 grudnia 2011 i 2010 roku wymogi funduszy własnych w zakresie generycznych ryzyk rynkowych księgi handlowej Grupy zostały obliczone zgodnie z podejściem modeli wewnętrznych w zakresie ryzyka generycznego ogólnego odnoszącego się do uniwersum grupy podmiotów centralnie zarządzanych z Portugalii; w przypadku pozostałych podmiotów wymogi w zakresie funduszy własnychkapitałowe obliczono zgodnie z podejściem standardowym. Jeśli chodzi o ryzyko swoiste do wszystkich pozycji stosowano podejście standardowe.

Tabela XXXVI ukazuje wymogi dotyczące funduszy własnych związanych z księgą handlową Grupy na dzień 31 grudnia 2011 i 2010, według typu ryzyka.

Table XXXVI - Wymogi funduszy własnych dla księgi handlowej tys.Euro

	2011-12-31	2010-12-31
RAZEM ryzyko księgi handlowej (=Σ(1.a 3.))	**40 334**	**39 551** [(1)]
1. Ekspozycja na ryzyko (1.1.+1.2.)	**40 334**	**39 551**
1.1. podejście standardowe dla księgi handlowej (=S(1.1.1. a 1.1.6.))	20 643	15 381
1.1.1. Instrumenty dłużne	19 720	14 795
1.1.1.1. Ryzyko specyficzne	18 898	10 688
1.1.1.2. Ryzyko ogólne	822	4 107
1.1.2. Kapitałowe papiery wart.	922	586
1.1.2.1. Ryzyko specyficzne	922	586
1.1.2.2. Ryzyko ogólne		
1.1.3. Wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne (CIUs)		
1.1.4. Notowane futures i opcje		
1.1.5. Futures i opcje w obrocie pozagiełdowym (rynki OTC)		
1.1.6. Pozostałe		
1.2. Podejście wewnętrznych modeli dla księgi handlowej	19 691	24 170
2. Ryzyko kredytowe kontrahenta (=Σ(2.1.a 2.3.))		
2.1. Sprzedaż/ kupno z umową odkupu/ odsprzedaży, transakcje pożyczki/ kredytowe związane z zakupem pap. wartościowych lub towarów, długoterminowe transakcje rozliczeniowe oraz marżowe transakcje kreytowe		
2.2. Instrumenty pochodne		
2.3. Kontraktowe połączenia międzyproduktowe		
3. Ryzyko rozliczeń		

Nota: Wymogi dotyczące funduszy własnych ukazane w tej tabeli są podkreślone w zakresie pozycji 2.2., 2.3.1.1 e 2.3.1.2, e, częściowo w pozycji 2.3.2 tabeli VIII - Wymogi dotyczące funduszy własnych.

(1) Na dzień 31, 2011 wymogi dotyczące funduszy własnych dla księgi handlowej obejmują 14,843 tysięcy euro związane z zasadami Bazylei 2.5, których uzwględnienie nakazał Banco de Portugal w odniesieniu do tej daty. Wymogi dotyczące funduszy własnych dla księgi handlowej, skorygowane o ten efekt, uległy zmniejszeniu, co kontrastuje z ewolucją rynku, spowodowaną redukcją na ryzyko rynkowe zrealizowane w roku 2011.

10.1. METODOLOGIE OBLICZENIOWE

Obliczenie wymogów kapitałowych dla ogólnego ryzyka rynkowego, poprzez podejście standardowe było oparte na następujących metodologiach zgodnie z danym typem instrumentu finansowego:

- Instrumenty dłużne: W tym portfelu wymogi dotyczące funduszy własnych dla ogólnego ryzyka rynkowego obliczono zgodnie z podejściem czasu trwania (duration) – zgodnie z punktem 5 części II-B aneksu II Informacji Banco de Portugal nr 8/2007 - i sposobem potraktowania pozycji uwzględnionych w części I tego samego aneksu.
- Instrumenty kapitałowe: W przypadku tego portfela wymogi kapitałowe dla ogólnego ryzyka rynkowego obliczono zgodnie z metodologią opisaną w części III-B oraz II-C części 2 aneksu II do Informacji Banco de Portugal nr 8/2007.

Dodatkowo dla celów stosowania podejścia modeli wewnętrznych Grupa stosuje metodologię VaR (Value-at-risk) w celu pomiaru ogólnego ryzyka rynku – w tym ryzyka stopy procentowej, ryzyka wymiany walutowej oraz ryzyka kapitałowego dla wszystkich podportfeli objętych wcześniej wspomnianym upoważnieniem zdefiniowanym w metodologii opracowanej przez RiskMetrics, z uwzględnieniem 10-dniowego horyzontu czasowego oraz poziomu istotności 99%.

Tabela XXXVII prezentuje najważniejsze dane statystyczne dotyczące Ogólnego Ryzyka VaR obliczonego zgodnie z wewnętrznymi modelami zatwierdzonymi przez Banco de Portugal, wyłącznie dla grupy podmiotów zarządzanych z Portugalii, w roku 2011 i 2010:

Tab. XXXVII - Historyczne dane dot. ogólnego ryzyka w księdze handlowej (Portugalia) tys.Euro

	2011	2010
Maksimum	13 021	26 275
Srednia	2 984	7 019
Minimum	1 405	2 100
Wartość na 31-go grudnia	5 032	12 494

Nota: VaR 10 dni z 99% jednostronnym przedziałem ufności

Wymogi w zakresie funduszy własnychkapitałowe dla swoistychszczególnego ryzyka rynkowychego w dalszym ciągu były obliczane zgodnie z podejściem standardowym, co obejmuje te spośród ksiąg podhandlowych, w zakresie których Banco de Portugal wydał upoważnienie do posłużenia się podejściem modeli wewnętrznych do obliczenia generycznego ogólnego ryzyka rynkowego (o czym mowa była poprzednio).

Wymogi te ustalono dla całkowitych pozycji księgi handlowej Grupy zgodnie z sekcjami II-A lub III-A części 2 aneksu II do Informacji Banco de Portugal nr 8/2007, w zależności od typu danych instrumentów finansowych (odpowiednio instrumenty dłużne lub kapitałowe).

10.2. TESTY WARUNKÓW SKRAJNYCH W KSIĘDZE HANDLOWEJ

Poza obliczaniem VaR dążąc do zidentyfikowania koncentracji ryzyk, które nie są uchwycone za pomocą tego miernika, i oszacowania innych możliwych strat Grupa w dalszym ciągu testuje szeroki zbiór scenariuszy warunków skrajnych księgi handlowej i analizuje wyniki tych testów warunków skrajnych.

Tabela XXXVIII podsumowuje wyniki tych testów w zakresie globalnej księgi handlowej Grupy na 31 grudnia 2011, wskazując, że jej ekspozycja na różne czynniki jest ograniczona i że głównym ryzykiem jest spadek wartości w stosunku do euro walut zagranicznych, zwłaszcza złotego polskiego i rumuńskiego leja.

Tab. XXXVIII - Stres-test księgi handlowej tys. Euro

Testowane scenariusze	Scenariusze wyników negatywnych	Wynik
Równoległe przesunięcie krzywej dochodowosci o +/- 100 p.b.	- 100 p.b.	-2 879,00
Zmiany w zakresie krzywej dochodowości (for maturities from 2 to 10 years) by +/- 25 p.b.	- 25 p.b.	-76,97
4 możliwe kombinacje poprzednich 2 scenariuszy	- 100 p.b. e - 25 p.b.	-2 955,97
	- 100 p.b. e + 25 p.b.	-2 802,03
Zmiany wskaźników rynkowych dla głównego składnika o +/- 30%	- 30%	-1 283,17
Zmiany kursów walutowych (względem EUR) o +/- 10% dla głównych walut i o +/- 25% dla pozostałych walut	- 10%, - 25%	-11 188,73
Zmiany w marżach swap-ów o +/- 20 p.b.	+ 20 p.b.	-139,20

10.3. BACK-TESTING W PODEJŚCIU MODELI WEWNĘTRZNYCH

Grupa realizuje back testy wyników podejścia modeli wewnętrznych w relacji do wyników teoretycznych uzyskanych przez docelowy portfel wyliczeń niezmienionych między dwoma kolejnymi dniami roboczymi i przeszacowanymi po cenach rynkowych drugiego dnia. Równolegle, Grupa dysponuje uzupełniającym procesem weryfikowania wyników modelu w relacji do rzeczywiście uzyskanych wyników (w chwili obecnej podlegających walidacji), z wyłączeniem efektów operacji przeprowadzonych poprzez pośredników (po różnych cenach rynkowych).

Ocena aktywów i zobowiązań finansowych włączonych do księgi handlowej jest realizowana przez jednostkę Middle Office, która jest całkowicie niezależna od negocjowania cen tych aktywów a kontrolę wycen zapewnia Jednostka Kontroli Modeli, stanowiąca część Biura Ryzyka Grupy. Procedury wyceny i kontroli są dokumentowane w przepisach wewnętrznych Grupy. Segregacja między obowiązkami w zakresie zajmowania pozycji i oceną pozycji jest również rozpatrywana na poziomie systemów informatycznych, które biorą udział w całym procesie angażującym zarządzanie, ocenę, rozliczenia oraz księgowanie operacji.

Jeśli chodzi o weryfikację podejścia przeprowadzanego *a posteriori*, to liczbę przekroczeń odnotowanych między 2009 a 2011 rokiem w odniesieniu do całkowitej księgi handlowej spółek zarządzanych z Portugalii, dla których Banco de Portugal zatwierdził wykorzystanie podejścia modeli wewnętrznych do obliczania wymogów kapitałowych dla ryzyka generycznego, ukazuje tabela XXXIX.

Tab. XXXIX - Podejście testowania wstecznego VaR stosowane w kalkulacji ryzyka rynkowego

Rok	Liczba występujących przekroczeń
2009	0
2010	3
2011	1

Uwaga: Model stosowany do celów weryfikacji a posteriori skupia się na przekroczeniach po obu stronach rozkładu i oczekiwanej liczbie przekroczeń – zgodnie z zastosowanym poziomem istotności – wynosi 5 na rok (2% x 250 rocznych obserwacji).

Dokładność modelu oszacowania ryzyka ogólnego jest monitorowana codziennie poprzez proces backtestowania, który porównuje wartości ryzyka obliczane codziennie (VaR) z (teoretycznym) wynikiem stosowania stóp rynkowych z następnego dnia w odniesieniu do tych ekspozycji.

Na następnym diagramie można zobaczyć to hipotetyczne back-testowanie dla księgi handlowej zarządzanej centralnie z Portugalii w roku 2011.

Jak wspomniano poprzednio w roku 2011 potrafiliśmy znaleźć jedno przekroczenie wyników hipotetycznych tego podejścia, potwierdzając adekwatność oceny danych ryzyk.

Wzrost VaR na koniec 2011 roku był spowodowany większym zatrzymaniem długu publicznego – zgodnie z polityką zwiększania aktywów kwalifikujących się do dyskonta w bankach centralnych – z nadzwyczajnym wzrostem zmienności cen takich aktywów.

Dodatkowo Tabela XL prezentuje szczegółowo wyniki codziennego backtestowania księgi handlowej zarządzanej z Portugalii w roku 2011. Tutaj mamy do czynienia z przekroczeniem, kiedy wartość (na modelu) wyniku teoretycznego jest wyższa niż VaR:

VaR - Hipotetyczny test wsteczny/ Księga handlowa

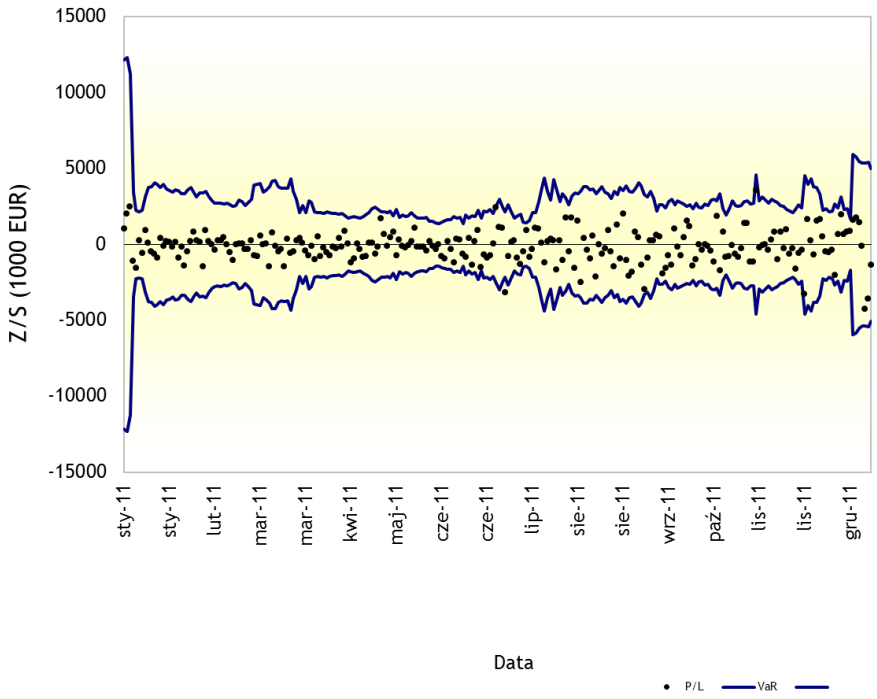

Tab. XL - Hipotetyczne testowanie wstecne księgi handlowej (Portugalia) - 2011

tys.Euro

Data	VaR	Rezultat teoretyczny
2011-01-03	12 174	1 066
2011-01-04	12 299	2 018
2011-01-05	11 215	2 480
2011-01-06	3 445	-1 103
2011-01-07	2 273	-1 551
2011-01-10	2 178	288
2011-01-11	2 260	-577
2011-01-12	3 136	958
2011-01-13	3 776	116
2011-01-14	3 812	-483
2011-01-17	4 055	-606
2011-01-18	3 957	-898
2011-01-19	3 760	419
2011-01-20	3 953	-108
2011-01-21	3 658	207
2011-01-24	3 584	170
2011-01-25	3 444	-157
2011-01-26	3 634	170
2011-01-27	3 573	-862
2011-01-28	3 360	-146
2011-01-31	3 346	-1 404
2011-02-01	3 605	-471
2011-02-02	3 744	211
2011-02-03	3 406	827
2011-02-04	3 158	260
2011-02-07	3 418	141
2011-02-08	3 410	-1 470
2011-02-09	3 501	922
2011-02-10	3 155	235
2011-02-11	2 861	-15
2011-02-14	2 743	-334
2011-02-15	2 719	244
2011-02-16	2 743	251
2011-02-17	2 673	491
2011-02-18	2 708	-2
2011-02-21	2 623	-513
2011-02-22	2 509	-1 028
2011-02-23	2 582	8
2011-02-24	2 925	79
2011-02-25	2 826	73
2011-02-28	2 566	-325
2011-03-01	2 763	-302
2011-03-02	3 004	257
2011-03-03	3 920	-707
2011-03-04	3 977	-775
2011-03-07	4 021	571
2011-03-09	3 478	25
2011-03-10	3 635	79
2011-03-11	3 842	-1 470
2011-03-14	4 199	762
2011-03-15	4 230	-104
2011-03-16	3 816	-453
2011-03-17	3 694	-301
2011-03-18	3 732	-1 446
2011-03-21	3 707	364
2011-03-22	4 315	-579
2011-03-23	3 524	-436
2011-03-24	2 975	256
2011-03-25	2 118	425
2011-03-28	2 552	93
2011-03-29	2 088	-398
2011-03-30	2 902	-711
2011-03-31	2 773	-88
2011-04-01	2 167	-971
2011-04-04	2 118	517
2011-04-05	2 127	-784
2011-04-06	2 072	-195
2011-04-07	2 183	-516
2011-04-08	2 083	-707
2011-04-11	2 046	-131
2011-04-12	2 062	-270
2011-04-13	1 990	444
2011-04-14	2 070	-153
2011-04-15	1 924	898
2011-04-18	1 734	80
2011-04-19	1 799	-1 198
2011-04-20	1 827	-907
2011-04-21	1 806	47
2011-04-26	1 745	-296
2011-04-27	1 861	-799
2011-04-28	1 983	-782
2011-04-29	2 105	117
2011-05-02	2 368	120
2011-05-03	2 463	-623
2011-05-04	2 317	-151
2011-05-05	2 168	1 695
2011-05-06	2 161	699
2011-05-09	2 088	-90
2011-05-10	2 202	484
2011-05-11	1 900	861
2011-05-12	2 297	-726
2011-05-13	1 776	325
2011-05-16	1 942	-97
2011-05-17	1 843	-221
2011-05-18	1 904	-60
2011-05-19	2 086	197
2011-05-20	1 882	1 114
2011-05-23	1 769	-167
2011-05-24	1 739	-126
2011-05-25	1 730	-139
2011-05-26	1 782	-392
2011-05-27	1 553	207
2011-05-30	1 553	-74
2011-05-31	1 429	-285
2011-06-01	1 405	11
2011-06-02	1 504	-763
2011-06-03	1 583	-947
2011-06-06	1 617	203
2011-06-07	1 646	-281
2011-06-08	1 825	-1 207
2011-06-09	1 727	374
2011-06-14	1 813	337
2011-06-15	1 407	-633
2011-06-16	1 967	-816
2011-06-17	1 744	445
2011-06-20	1 914	-1 359
2011-06-21	1 854	212
2011-06-22	2 279	919
2011-06-24	1 724	-1 488
2011-06-27	2 200	-651
2011-06-28	2 170	-872
2011-06-29	2 314	-702
2011-06-30	2 078	69
2011-07-01	2 551	2 464
2011-07-04	2 978	1 138
2011-07-05	2 452	1 091
2011-07-06	**2 161**	**-3 156** (1)
2011-07-07	2 643	-758
2011-07-08	2 173	140
2011-07-11	1 729	241
2011-07-12	1 924	-855
2011-07-13	2 012	-1 289
2011-07-14	1 490	-479
2011-07-15	1 408	965
2011-07-18	1 576	-842

(1) Wzrost do 422 pb stopy obligacji portugalskich

Hipotetyczne testowanie wstecne księgi handlowej (Portugalia) - 2011 (c.d.)

tys.Euro

Data	VaR	Rezultat teoretyczny
2011-07-19	2 129	-279
2011-07-20	2 121	1 101
2011-07-21	2 839	1 066
2011-07-22	3 775	130
2011-07-25	4 364	-1 203
2011-07-26	3 491	200
2011-07-27	2 933	378
2011-07-28	4 259	249
2011-07-29	3 584	-1 652
2011-08-01	2 813	248
2011-08-02	3 335	-1 040
2011-08-03	3 103	1 794
2011-08-04	2 609	-445
2011-08-05	3 189	1 760
2011-08-08	3 381	-1 523
2011-08-09	3 363	1 562
2011-08-10	3 503	-2 465
2011-08-11	3 832	444
2011-08-12	3 833	-372
2011-08-16	3 618	-928
2011-08-17	3 642	559
2011-08-18	3 342	-2 113
2011-08-19	3 598	6
2011-08-22	3 816	-614
2011-08-23	3 481	-242
2011-08-24	3 345	951
2011-08-25	3 023	-469
2011-08-26	3 516	-1 464
2011-08-29	3 304	1 325
2011-08-30	3 766	-934
2011-08-31	3 584	2 007
2011-09-01	3 854	-1 035
2011-09-02	3 491	-2 062
2011-09-05	3 448	-1 821
2011-09-06	3 728	825
2011-09-07	4 071	459
2011-09-08	3 858	-1 319
2011-09-09	3 279	-2 936
2011-09-12	3 119	-866
2011-09-13	3 520	246
2011-09-14	3 023	270
2011-09-15	2 234	621
2011-09-16	2 636	502
2011-09-19	2 629	-1 936
2011-09-20	2 398	-1 537
2011-09-21	2 841	-730
2011-09-22	2 984	-1 346
2011-09-23	2 621	1 051
2011-09-26	2 869	-154
2011-09-27	2 778	-718
2011-09-28	2 678	486
2011-09-29	2 539	1 540
2011-09-30	2 615	1 174
2011-10-03	2 356	-1 417
2011-10-04	2 718	-968
2011-10-06	2 473	28
2011-10-07	2 398	-336
2011-10-10	2 657	-1
2011-10-11	2 590	-96
2011-10-12	2 940	-402
2011-10-13	2 975	-1 132
2011-10-14	2 878	1 881
2011-10-17	3 339	-1 681
2011-10-18	2 370	814
2011-10-19	1 967	-815
2011-10-20	2 391	-791
2011-10-21	2 888	-46
2011-10-24	2 574	-597
2011-10-25	2 498	-840
2011-10-26	2 554	-265
2011-10-27	2 850	1 406
2011-10-28	2 908	1 409
2011-10-31	2 700	-1 133
2011-11-02	2 718	-1 121
2011-11-03	4 595	3 568
2011-11-04	2 909	-213
2011-11-07	3 139	-30
2011-11-08	2 936	8
2011-11-09	2 711	-359
2011-11-10	2 979	314
2011-11-11	2 881	833
2011-11-14	2 784	-973
2011-11-15	2 559	837
2011-11-16	2 516	-231
2011-11-17	2 338	994
2011-11-18	2 228	-601
2011-11-21	2 132	-263
2011-11-22	2 301	-1 594
2011-11-23	2 622	-588
2011-11-24	2 410	-335
2011-11-25	4 559	-3 244
2011-11-28	3 999	1 673
2011-11-29	4 356	265
2011-11-30	3 820	-686
2011-12-02	3 787	1 559
2011-12-05	3 368	1 672
2011-12-06	2 239	548
2011-12-07	2 352	-458
2011-12-09	2 152	-528
2011-12-12	2 227	-377
2011-12-13	2 687	-2 038
2011-12-14	2 426	705
2011-12-15	3 128	1 981
2011-12-16	2 331	691
2011-12-19	2 382	812
2011-12-20	1 693	869
2011-12-21	5 929	1 616
2011-12-22	5 813	1 786
2011-12-26	5 492	1 468
2011-12-27	5 366	-89
2011-12-28	5 374	-4 270
2011-12-29	5 429	-3 593
2011-12-30	5 032	-1 363

Uwaga: 10 dniowy VaR z 99% jednostronnym przedziałem ufności, wynik hipotetyczny uzyskany przez procedurę walidacji a posteriori z modelu VaR (dzienny wynik skalowany dla 10 dni pierwiastkiem kwadratowym czasu).

11. WYMOGI KAPITAŁOWE W ODNIESIENIU DO RYZYKA WYMIANY I TOWAROWEGO

Na dzień 31 grudnia 2011 i 2010 wymogi w zakresie funduszy własnychkapitałowe dla ryzyka kursu walutowego zostały ustalone za pomocą podejścia modeli wewnętrznych autoryzowanego przez Banco de Portugal dla ekspozycji zarządzanych centralnie z Portugalii - równocześnie i w tym samych warunkach, co generyczne ogólne ryzyko rynkuowe dla księgi handlowej (o czym była mowa poprzednio) - obliczonego zgodnie z podejściem standardowym dla wszelkich innych ekspozycji.

Wymogi w zakresie funduszy własnychkapitałowe dla ryzyka towarowego w odniesieniu do księgi bankowej i handlowej Grupy były obliczone zgodnie z podejściem standardowym dla tego typu ryzyka na koniec 2011 i 2010 roku.

Ryzyko rynkuowe dla globalnej pozycji wymiany podmiotów Grupy z wykorzystaniem podejścia standardowego, dla celów obliczenia wymogów funduszy własnych, zostało oszacowane zgodnie z aneksem V Informacji nr 8/2007 Banco de Portugal.

Co więcej, Grupa obliczyła swoje wymagania co do funduszy własnych nawymogi kapitałowe na ryzyko rynkuowe w związku z pozycjami portfela wrażliwymi na ryzyko towarowe zgodnie podejściem Maturity Ladder, o którym mowa w paragrafach 2 do 7 części 3 aneksu VI Informacji nr 8/2007 Banco de Portugal.

Wymogi w zakresie funduszy własnych dla ryzyk kursu walutowego oraz towarowego obliczone przez Grupę na daty 31 grudnia 2011 i 2010 roku ukazuje tabela XLI.

Tab. XLI - Wymogi dot. funduszy własnych na ryzyko walutowe i towarowe tys. Euro

	2011-12-31	2010-12-31
1. Ryzyko walutowe (1.1.+1.2.)	**4 971**	**9 040**
1.1. Podejście standardowe	0	2
1.2. Podejście wewnętrznych modeli	4 971	9 038
2. Ryzyko towarowe (=Σ(2.1.to 2.2.))	**4**	**10**
2.1. Podejście standardowe (=S(2.1.1.to 2.1.4.))	4	10
2.2.1. Podejście drabiny zapadalnosci (maturity ladder) lub podejście uproszczone	4	10
2.2.2. Instrumenty futures i opcje towarowe w obrocie giełdowym		
2.2.3. Instrumenty futures i opcje towarowe w obrocie pozagiełdowym		
2.2.4. Pozostałe		
2.2. Podejście wewnętrznych modeli		

Uwaga: Fundusze własne ukazane w tabeli odpowiadają tym w pozycjach 2.3.1.3 oraz 2.3.1.4, i częściowo w pozycji 2.3.2 tabeli VIII - Wymogi funduszy własnych.

12. WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH DLA RYZYKA OPERACYJNEGO

Na dzień 31 grudnia 2010 i 2011 roku Grupa obliczyła swoje wymagania dotyczące funduszy własnychwymogi kapitałowe dla ryzyka operacyjnego zgodnie z podejściem standardowym, zgodnie z autoryzacją nadaną przez Banco de Portugal do tego celu, ze skutkiem na 31 marca 2009 roku.

Obliczenia wymogów w zakresie funduszy własnych wynikają ze stosowania zbioru wagwag ryzyka do przychodów brutto, które są ustalane w oparciu o segmenty działalności, na które dzielą się przychody brutto, zgodnie z definicjami Banco de Portugal.

Ramy tego obliczenia wyznaczyła Informacja nr 9/2007 oraz Instrukcja nr 23/2007 Banco de Portugal, a także dodatkowe wyjaśnienia przedstawione przez Banco de Portugal, mianowicie w odniesieniu do pozycji księgowych rozpatrywanych przy ustalaniu przychodów brutto.

12.1. PRZYCHODY BRUTTO

Przychody brutto wynikają z sumy wyniku z odsetek, otrzymanych dywidend z wyjątkiem przychodów z aktywów finansowych o "prawie kapitałowym" charakterze – zaliczek akcjonariuszy –, prowizji netto, zysków i strat wynikających z transakcji finansowych związanych z operacjami handlowymi oraz pozostałymi przychodami operacyjnymi. W przypadku tych ostatnich pozycji wyłączone są następujące punkty: te, które wynikające ze

sprzedaży pakietów akcji i innych aktywów, te, które odnoszące się do zakończonych operacji loraz te wynikające z ujemnych różnic konsolidacyjnych. Do przychodów brutto dodaje się również odzyskane zaległe odsetki i koszty, które – w sposób skonsolidowany – są odnotowane w odwróceniach pozycji strat impairmentowych.

Jednakże ani odszkodowaniarekompensaty otrzymane w wyniku umów ubezpieczeniowych ani przychody z działalności ubezpieczeniowej nie zostały dodane do wartości przychodów brutto. Wreszcie, ilnne koszty operacyjne nie mogą się przyczynić do redukcji wartości przychodów brutto, z wyjątkiem kosztów wynikających z outsourcingu świadczonego przez podmioty zewnętrzne dla Grupy lub przez podmioty, które nie podlegają przepisom dekretu z mocą ustawy nr 104/2007 z 3 kwietnia.

12.2. WYMOGI W ZAKRESIE FUNDUSZY WŁASNYCH DLA RYZYKA OPERACYJNEGO – PODEJŚCIE STANDARDOWE

Wymogi dotyczące funduszy własnychkapitałowe obliczone zgodnie z podejściem standardowym są ustalane jako średnia za ostatnie trzy lata, sumy przychodów brutto poddanych wadze ryzyka, obliczanej co roku, relatywnie w odniesieniu do segmentów działalności i wag ryzyka, które są zdefiniowane w części II aneksu I Informacji nr 9/2007 Banco de Portugal, której zakres przedstawia się, ogólnie rzecz biorąc, następująco:

- Finanse korporacyjne (z wagą 18%): analiza kredytowa i podobne usługi, analiza inwestycyjna i pozostałe finansowe działania konsultingowe;
- Handel i sprzedaż (z wagą 18%): handel na własny rachunek i pośrednictwo na rynkach pieniężnych i finansowych;
- Detaliczna działalność maklerska (z 12% wagą): plasowanie instrumentów finansowych bez potwierdzonej gwarancji i pośrednictwo w zakresie zleceń relatywnie do instrumentów finansowych w imieniu klientów prywatnych i małych przedsiębiorstw;
- Bankowość komercyjna (z wagą 15%): przyjmowanie depozytów i kredytów oraz gwarancji, koncesji i podejmowanie innych zobowiązań wobec spółek;
- Bankowość detaliczna (z wagą 12%): przyjmowanie depozytów oraz udzielanie kredytów i gwarancji i podejmowanie innych zobowiązań wobec osób fizycznych i małych przedsiębiorstw;
- Płatności i rozliczenia (z wagą 18%): operacje płatnicze oraz emisja i zarządzanie za pomocą działań płatniczych;
- Usługi agencyjne (z wagą 15%): usługi związane z przechowywaniem i administracją instrumentami finansowymi;
- Zarządzanie aktywami (z wagą 12%): działania w zakresie funduszu inwestycyjnego oraz indywidualnego zarządzania portfelem.

Przychody brutto dla danego segmentu mogą być w konkretnym roku ujemne (równoważąc pozytywnie ważone wskaźniki związane z innymi segmentami). Jednakże, jeśli w takim roku suma istotnych wskaźników ważonych ryzykiem we wszystkich segmentach działalności będzie negatywna, wartość do rozpatrzenia w liczniku będzie zerowa a wynik musi, podobnie, być odzwierciedlony w mianowniku.

Przychody brutto według segmentów działalności, na zasadzie bazie skonsolidowanej, wynikały z agregacji wartości uzyskanych dla działalności w Portugalii i każdej z zagranicznych operacji Grupy, ustalonych w oparciu o kryteria, które są homogeniczne i wspólne wszystkim regionom geograficznym.

Przychody brutto według segmentów działalności dla Portugalii, Polski i Grecji zostały obliczone w oparciu o sprawozdania finansowe segmentów, uzupełnione informacjami zebranymi z ich systemów informacji zarządczej, podczas gdy dla innych operacji zagranicznych stosowana była informacja księgowa. Jeśli chodzi o Polskę i Grecję, to cały proces obliczania przeprowadzano lokalnie pamiętającuwzględniając, że są to operacje ze zróżnicowanymi działaniami i materialnie istotne, które wymagają zastosowania własnych systemów informacji zarządczych. Pozostałe zagraniczne podmioty zależne, które charakteryzowały się standardową działalnością w segmencie detalicznym, zostały zanalizowane centralnie.

Segmentacja przychodów brutto z działalności w Portugalii, Polsce i Grecji była oparta o informacje segmentów biznesowych wygenerowanych dla celów zarządzania wewnętrznego oraz sprawozdawczości rynkowej. W pierwszej fazie zidentyfikowano segmenty biznesowe i segmenty ryzyka operacyjnego, które wykazują największe podobieństwa działalności. Następnie, przeprowadzono niezbędne transfery między różnymi segmentami, z sumą zerową, w celu doprowadzenia obszaru do tego, co jest wymagane (dla każdego segmentu) dla celów ryzyka operacyjnego.

Poza tym (jak wcześniej wspomniano), obliczenia przychodów brutto według segmentów działalności dla operacji zagranicznych Grupy, w tym Polski i Grecji, zostały oparte na sprawozdaniach finansowych każdej filii. Pamiętając o tym, że te podmioty zależne rozwijają działalność detaliczną, są one alokowane, w pierwszej fazie, do segmentu Bankowości Detalicznej, z wyjątkiem wartości odnotowanych w Zyskach i Stratach wynikających z transakcji

finansowych, które – z samej swojej natury – są bezpośrednio umiejscawiane w segmencie Handlu i Sprzedaży, a następnie realizowane są transfery w celu osiągnięcia segmentacji zgodnie z obszarem zdefiniowanym dla przychodów brutto. Kalkulacja ta jest przeprowadzana dla operacji w Rumunii, Szwajcarii, Angoli, Mozambiku i Millennium bcp Bank & Trust, z siedzibą na Kajmanach, poza ActivoBank, który, chociaż rozwija swoją działalność w Portugalii, weryfikuje te same założenia, a zatem realizuję tą samą metodologię. Szacunek ten obejmuje również operacje w Turcji i Stanach Zjednoczonych do 2010 roku, kiedy nastąpiła ich sprzedaż.

Zakończywszy te procedury oraz konsolidację działań Grupy segmentowane przychody brutto zostały osiągnięte w zgodności z wymaganiami zdefiniowanymi dla celów ryzyka operacyjnego, do którego wcześniej były stosowane metodologia obliczania i poprzednio wspomniane wagi i uzyskane zostały odpowiednie wymogi kapitałowe.

Na dzień 31 grudnia 2011 roku Grupa raportowała 318,519 tysięcy euro w zakresie wymogów funduszy własnych na ryzyko operacyjne po raportowaniu 342,032 tysięcy euro na dzień 31 grudnia 2010 roku, zgodnie z tabelą XLII.

Tab. XLII - Wynik brutto dla celów ryzyka operacyjnego tys. Euro

Segmenty	Wynik brutto 2011			Informacje szczegółowe: Metoda zaawansowana - zmniejszenie wymogu na fundusze własne (2011)	
	2009	2010	2011	Oczekiwane straty generowane w praktyce biznesowej	Mechanizm transferu ryzyka
1. Podejście podstawowych wskaźników					
2. Podejście standardowe	2 517 387	2 453 972	2 346 303		
- Bankowość inwestycyjna	30 064	30 009	28 551		
- Działalność skarbowa i handlowa	123 054	9 889	-370 740		
- Dział. maklerska detaliczna	25 815	23 218	25 273		
- Bankowość przedsiębiorstw	637 563	659 737	767 678		
- Bankowość detaliczna	1 529 201	1 577 463	1 718 668		
- Płatności i rozliczenia	122 113	122 876	122 870		
- Usługi pośrednictwa	30 752	15 068	33 055		
- Zarządzanie aktywami	18 825	15 711	20 949		
Podejście zaawansowane [a]					

Tab. XLII - Wynik brutto dla celów ryzyka operacyjnego tys. Euro

Segmenty	Wynik brutto 2010			Informacje szczegółowe: Metoda zaawansowana - zmniejszenie wymogu na fundusze własne (2011)	
	2008	2009	2010	Oczekiwane straty generowane w praktyce biznesowej	Mechanizm transferu ryzyka
1. Podejście podstawowych wskaźników					
2. Podejście standardowe	2 776 289	2 517 387	2 453 972		
- Bankowość inwestycyjna	38 219	30 064	30 009		
- Działalność skarbowa i handlowa	43 949	123 054	9 889		
- Dział. maklerska detaliczna	27 300	25 815	23 218		
- Bankowość przedsiębiorstw	590 088	637 563	659 737		
- Bankowość detaliczna	1 909 478	1 529 201	1 577 463		
- Płatności i rozliczenia	99 421	122 113	122 876		
- Usługi pośrednictwa	40 179	30 752	15 068		
- Zarządzanie aktywami	27 656	18 825	15 711		
Podejście zaawansowane [a]					

(a) Informacja na temat wybranego wskaźnika dla działalności podlegających podejściu pomiaru zaawansowanego

12.3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM OPERACYJNYM

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym opiera się na strukturze procesu end-to-end zdefiniowanego dla wszystkich podmiotów zależnych Grupy a odpowiedzialność za ich zarządzanie została przekazana właścicielom procesu, którzy muszą: scharakteryzować straty operacyjne uchwycone w ramach ich procesów; zrealizować Samoocenę Ryzyka (RSA); zidentyfikować i wdrożyć odpowiednie środki w celu zmniejszenia ekspozycji, przyczynić się do wzmocnienia kontroli wewnętrznej oraz monitorować kluczowe wskaźniki ryzyka (KRI).

Poniższe diagramy ukazują ostatnie RSA podejmowane w Portugalii, Polsce, Grecji, Rumunii oraz Mozambiku na średnim wyniku każdego z 20 podtypów zdefiniowanych dla ryzyka operacyjnego w ramach zbioru ocenionych procesów. Zewnętrzna granica reprezentuje skoring 2.5 na skali od 1 (mniej poważny) do 5 (najbardziej poważny).

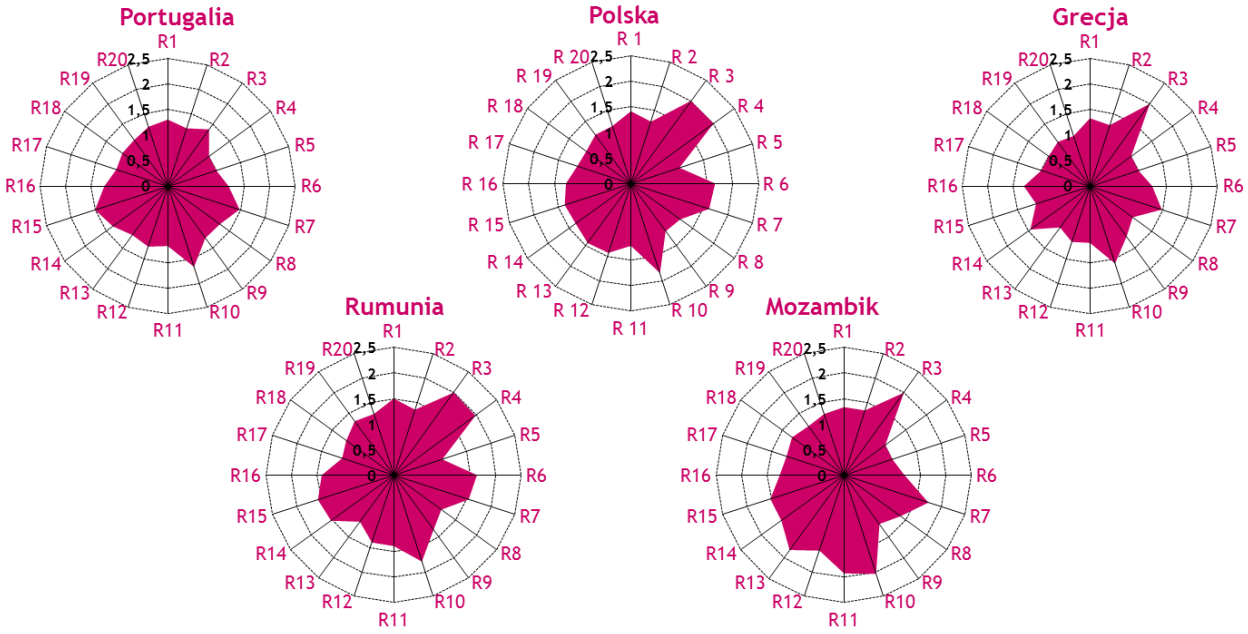

R1 Wewnętrzne oszustwa i kradzieże
R2 Wewnętrzne nieupoważnione działania
R3 Relacje z pracownikami
R4 Naruszenia przepisów BHP
R5 Dyskryminacja pracowników
R6 Utrata kluczowego personelu
R7 Problemy ze sprzętem komputerowym i oprogramowaniem
R8 Problemy związane z usługami telekomunikacyjnymi
R9 Bezpieczeństwo systemów
R10 Zawieranie transakcji realizacja i prowadzenie
R11 Błędy monitoringu i raportowania
R12 Błędy związane z Klientem
R13 Błędy/wady produktowe
R14 Zewnętrzne oszustwa i kradzieże
R15 Ryzyko związane z majątkiem i klęskami
R16 Ryzyka regulacyjne i podatkowe
R17 Niewłaściwe praktyki rynkowe i biznesowe
R18 Problemy związane z powierzaniem czynności
R19 Inne problemy związane ze stronami trzecimi
R20 Ryzyka projektu

Zidentyfikowane straty operacyjne są powiązane z odpowiednim procesem i zarejestrowane w odpowiedniej aplikacji ryzyka operacyjnego Grupy. Są one analizowane i ocenione zgodnie z ich charakterem i – ilekroć możliwe – podejmowane są środki w kierunku ich zmniejszenia.

Następujące diagramy pokazują profil narosłych strat operacyjnych do 31 grudnia 2011 roku.

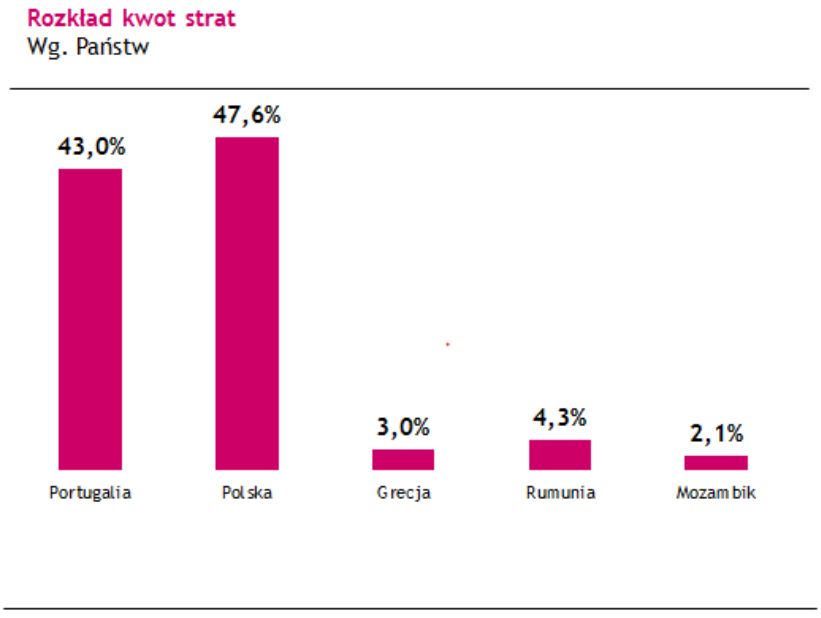

Rozkład kwot strat
Wg. rodzaju zdarzenia

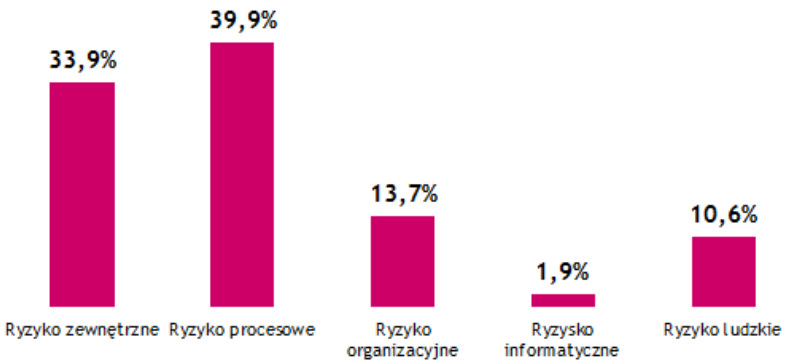

Rozkład kwot strat
Wg. Państw

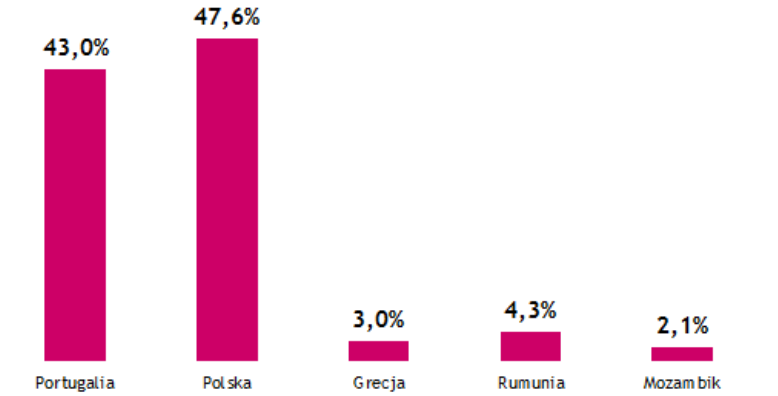

W celu monitorowania głównych procedur ryzyka został zidentyfikowany i wdrożony zbiór KRI w ramach różnych operacji Grupy. Te KRI są instrumentami zarządczymi reprezentowanymi przez mierniki, których celem jest zidentyfikowanie zmian w profilach ryzyka i efektywności kontroli w celu umożliwienia zastosowania środków prewencyjnych i uniknięcia przekształcania potencjalnych sytuacji ryzyka w rzeczywiste straty.

Informacje dotyczące zidentyfikowanych KRI są konsolidowane w Bibliotece KRI w celu dzielenia się informacjami ze spółkami zależnymi i w chwili obecnej obejmują czterysta wskaźników.

Równocześnie Grupa kontynuowała wzmacnianie i doskonalenie zarządzania ciągłością biznesu w trakcie roku finansowego 2011 dążąc do zapewnienia ciągłości w realizacji głównych działań – biznesu lub wsparcia biznesu – w przypadku katastrofy lub istotnego zagrożenia.

W Grupie sprawa ta jest traktowana na dwa sposoby, które mają różny lecz uzupełniający się charakter:

- Plan Usuwania Awarii, dla systemów komunikacyjnych i infrastruktur; oraz

- Plan Ciągłości Biznesowej (BCP), dla ludzi, obiektów i sprzętu; jest on niezbędny dla minimalnego wsparcia wybranych procesów uważanych za krytyczne.

Na przykład w Portugalii BCP uwzględnia 36 krytycznych procesów, angażujących 62 jednostki strukturalne. Zarządzanie tym specyficznych obszarem ryzyka operacyjnego jest projektowane, promowane i koordynowane przez konkretną jednostkę strukturalną w ramach Grupy; Jednostkę Ciągłości Biznesowej.

Dodatkowo Grupa utrzymuje polisę ubezpieczeniową jako instrument zmniejszający potencjalne finansowe skutki ryzyk operacyjnych poprzez przeniesienie częściowo lub w całości ryzyk dotyczących aktywów, ludzi i zobowiązań wobec stron trzecich.

Propozycje nowych ubezpieczeń są przedkładane właścicielom procesów, w zakresie ich uprawnień do zarządzania ryzykiem operacyjnym odnośnie swoich procesów, lub prezentowane przez kierujących obszarami i jednostkami organicznymi. Są analizowane przez Komisję Komitet Ryzyka i rozstrzygane przez ECZarząd. W zakresie umów ubezpieczeniowych w Portugalii, wyspecjalizowane funkcje techniczne i komercyjne są przypisane Jednostce Zarządzania Ubezpieczeniami (IMU). Jest to jednostka, która obejmuje wszystkie podmioty Grupy działające w Portugalii. IMU dzieli się informacjami z Biurem Ryzyka dążąc do wzmocnienia zakresu ubezpieczenia i jakości bazy danych strat operacyjnych.

13. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ W KSIĘDZE BANKOWEJ

Ocena ryzyka stopy procentowej wynikającego z portfela bankowego jest realizowana poprzez proces analizy wrażliwości na ryzyko realizowany co miesiąc obejmujący wszelkie operacje włączone do skonsolidowanego obszaru Grupy i odzwierciedla potencjalną stratę w wyniku niekorzystnych zmian w stopach procentowych.

Księga bankowa obejmuje wszystkie pozycje nie włączone do księgi handlowej, w tym pozycje wynikające z operacji finansowania instytucjonalnego oraz na rynkach pieniężnych, jak również operacje komercyjne i strukturalne, a także papiery z portfela inwestycyjnego.

Wariancja rynkowych stóp procentowych ma wpływ na marżę finansową Grupy, zarówno w ujęciu krótko- jak i długoterminowym. Główne czynniki ryzyka stanowią niedopasowanie przeszacowania pozycji handlowych (ryzyko przeszacowania) oraz ryzyko krzywej dochodowości. Dodatkowo istnieje ryzyko (co prawda mniejsze) posiadania nierównych wariancji w różnych indeksach z tym samym terminem przeszacowania (ryzyko bazowe).

Tak więc w celu identyfikacji ekspozycji księgi bankowej Grupy na te ryzyka, monitorowanie ryzyka stopy procentowej bierze pod uwagę cechy finansowe umów dostępnych w systemach informacyjnych do prognozowania odpowiednich oczekiwanych przepływów pieniężnych, zgodnie z datami przeszacowania, jak również oblicza wpływ wartości ekonomicznej Grupy wynikającej z kilku scenariuszy angażujących zmiany w krzywych stop procentowych.

Pozycje ryzyka obszarów komercyjnych i strukturalnych nie będące konkretnie zabezpieczone na rynku są przenoszone – poprzez operacje wewnętrzne - na obszary rynkowe a następnie traktowane jako część danych portfela. Jako takie, są one wyceniane codziennie w oparciu o metodologię VaR.

Fundamentalne założenia stosowane w tej analizie są udokumentowane w przepisach wewnętrznych i polegają zasadniczo na ustanowieniu zapadalności ponownie wyznaczających stałe stopy procentowe (dla pozycji odnośnie których nie ma żadnej określonej daty przeszacowania) lub rozumieniu oczekiwanego zachowania dotyczącego wcześniejszej spłaty.

Dla tych pozycji, dla których nie ma żadnych zdefiniowanych dat przeszacowania, najbardziej adekwatnymi okresami przeszacowania, z uwagi na strukturę i praktyki Banku są następujące:

- Rachunki Nostro i Vostro: założenie przeszacowania w ciągu 1 miesiąca;
- Depozyty na żądanie w banku centralnym: założenie przeszacowania w ciągu 1 miesiąca;
- Kredyt roll-over (rachunki bieżące, karty kredytowe i kredyty w rachunku bieżącym): założenie 60% przeszacowania w ciągu 1 miesiąca, 30% w ciągu 3 miesięcy i 10% w ciągu 6 miesięcy;
- Nieoprocentowane depozyty na żądanie i inne depozyty: założenie 30% przeszacowania w ciągu jednego miesiąca, 30% w 3 ciągu trzech miesięcy i 40% w ciągu 1 roku;
- Oprocentowane depozyty na żądanie: założenie 50% przeszacowania w ciągu 1 miesiąca, 40% w ciągu 3 miesięcy i 10% w ciągu 6 miesięcy.

Odnośnie oczekiwanego zachowania dotyczącego wcześniejszej spłaty w portfelach przyjmowane są pewne założenia, które mogą prowadzić do istotnego wpływu na poziomie analizowanych miar ryzyka, mianowicie w portfelu kredytowym o stałej stopie procentowej. Założenia są przyjmowane przez Komitet Ryzyka i są oparte na stałych procentach przedpłaty zweryfikowanych w ciągu ostatniego roku przez każdy istotny portfel lub na dynamicznych modelach opartych na porównaniu różnicowym między obecną chwilą a chwilą, w której kredyt został udzielony.

Testy warunków skrajnych są realizowane dla księgi bankowej poprzez stosowanie standardowych wstrząsów równoległych przesunięć w stosunku do krzywej dochodowości. Testy warunków skrajnych są również przeprowadzane w różnych scenariuszach makroekonomicznych, z uwzględnieniem różnych zmiennych analitycznych oraz całkowitych pozycji Grupy, w której ryzyko stopy procentowej księgi bankowej jest istotnym składnikiem w ramach zakresu analizy.

Testy warunków skrajnych są przeprowadzane co sześć miesięcy, w celu oceny wpływu sytuacji nadzwyczajnych, które nie dadzą się mierzyć poprzez analizy VaR i BPV (Basis Point Value – analiza dodatniego i ujemnego wpływu na wyniki wariancji stopy procentowej).

Scenariusze makroekonomiczne są projektowane na podstawie sytuacji ekonomicznej i wpływu, któremu mogą podlegać główne zmienne analizy ryzyka, mianowicie ceny aktywów podlegających transakcji, stopy procentowe, kursy walutowe, prawdopodobieństwa zwłoki oraz zdolność do odzyskiwania kredytów niepracujących.

Tabela XLIII ilustruje wplyw na kapitał akcyjny Grupy na dzień 31 grudnia 2011 oraz 2010, w ujęciu wartościowym i procentowym, wstrząsów +200 i –200 punktów bazowych w stopach procentowych.

Tab. XLII - Wynik brutto dla celów ryzyka operacyjnego tys. Euro

Segmenty	Wynik brutto 2010			Informacje szczegółowe: Metoda zaawansowana - zmniejszenie wymogu na fundusze własne (2011)	
	2008	2009	2010	Oczekiwane straty generowane w praktyce biznesowej	Mechanizm transferu ryzyka
1. Podejście podstawowych wskaźników					
2. Podejście standardowe	**2 776 289**	**2 517 387**	**2 453 972**		
- Bankowość inwestycyjna	38 219	30 064	30 009		
- Działalność skarbowa i handlowa	43 949	123 054	9 889		
- Dział. maklerska detaliczna	27 300	25 815	23 218		
- Bankowość przedsiębiorstw	590 088	637 563	659 737		
- Bankowość detaliczna	1 909 478	1 529 201	1 577 463		
- Płatności i rozliczenia	99 421	122 113	122 876		
- Usługi pośrednictwa	40 179	30 752	15 068		
- Zarządzanie aktywami	27 656	18 825	15 711		
Podejście zaawansowane [(a)]					

(a) Informacja na temat wybranego wskaźnika dla działalności podlegających podejściu pomiaru zaawansowanego

W dniu 31 grudnia 2011 oraz 2010 roku, zakres wstrząsów rozpatrywanych dla celów analizy (równoległa wariancja krzywych stop procentowych +/- 200 punktów bazowych) jest odzwierciedlony w asymetrii wpływów obliczanych jako konsekwencja wzrostu / spadku stop procentowych w ekonomicznej wartości Grupy, które były pod wpływem ograniczenia wynikającego z nieistnienia ujemnych stop procentowych (ponieważ ostateczne poziomy stóp, dla pewnych zapadalności, podlegają wariancji rozpatrywanej w tych scenariuszach.) i poprzez różne wrażliwości krótko- i długo-terminowych ekspozycji. Te różnice w zakresie wrażliwości pochodziły głównie z ryzyka stop procentowych w portfelu inwestycyjnym, który, na koniec 2011 roku, był odpowiedzialny za wpływ w wysokości -246 milionów euro in scenariuszu +200 b. p. oraz +258 milionów euro w scenariuszu -200 b.p.

Na dzień 31 grudnia 2011 i 2010 roku efekt scenariusza wzrostu stopy procentowej był pozytywny, natomiast scenariusz spadku był negatywny. Jest tak dlatego, że aktywa wrażliwe na stopę procentową miały mniejszą wagę i krótszy termin, niż pasywa wrażliwe na stopę procentową.

właściciel: Millennium bcp

www.millenniumbcp.pt

Banco Comercial Português, S.A., Public Company
siedziba: Praça D. João I, 28 - 4000-295 Porto
Kapitał akcyjny: 6,064,999,986 euro
Zarejestrowany w Biurze Rejestru Komercyjnego Porto
pod jednolitym numerem administracyjnym i TIN 501 525 882